

No-5, 2018-19

ISSN 2395-5007

शक्ति

The Strength

Womens' Studies and Research Centre
Narangi Anchalik Mahavidyalaya
In Collaboration with IQAC, NAM

মুখ্য সম্পাদক
ড° ইবানী ঠাকুরীয়া
সম্পাদক
সাগৰিকা চৌধুৰী

The Strength

ISSN 2395-5007

Journal, No. 5, 2018-19

Narangi Anchalik Mahavidyalaya
Womens' Studies and Research Centre
In Collaboration with IQAC NAM

Narangi Anchalik Mahavidyalaya
Narangi, Guwahati-781171

শক্তি, The Strength – An annual bilingual journal (ISSN - 2935-5007) published by Narangi Anchalik Mahavidyalaya Womens' Studies and Reseach Centre, Narangi Anchalik Mahavidyalaya (in collaboration with IQAC), Guwahati-171

The papers submitted to the Journal are reviewed by a group of experts.

সম্পাদনা সমিতি

উপদেষ্টাদ্বয়

বীতা দত্ত হাজৰিকা (ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ)

ড° নীৰা দাস

মুখ্য সম্পাদক

ড° ইৰাণী ঠাকুৰীয়া

সম্পাদক

সাগৰিকা চৌধুৰী

সহযোগী সম্পাদক

ড° লখিমী গগৈ

জোনালী তালুকদাৰ

সদস্যসকল

ৰজি পটঙ্গীয়া

যোজনাগন্ধা পাঠক

দেবজিৎ শৰ্মা

গৰিমা শইকীয়া

ৰমা ভাণ্ডাৰী

প্ৰতিভা বৰুৱা

বনজ্যোতি শৰ্মা

Declaimer : The Editorial Board and the publisher are not responsible for the view expressed by the authors.
The responsibility or the originality of the paper and views expressed by the authors are absolutely their own.

©NAMWSARC, All rights reserved

Price : 150/- Only

Printed at : BNit Book Builders, Chandmari, Guwahati-03

সূচীপত্ৰ / CONTENTS

■ Women and Witch Hunting in Assam ✍ Banasree Devi	9
■ “A study on women’s education in India” ✍ Deepanjali Das	15
■ Women’s Rights In Relation To Marriage : With Special Reference To India ✍ Gitika Sharma	21
■ অসমীয়া নাট্য-সাহিত্যৰ জগতত নাৰীবাদী দৰ্শনৰ প্ৰবক্তা ‘নুমলী কুঁৱৰী’ : এক বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা ✍ ড° ইৰাণী ঠাকুৰীয়া	37
■ নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ গীত আৰু কবিতাত নাৰীবাদী চেতনা ✍ যোজনাগন্ধা পাঠক	43
■ Women And Religion ✍ Jonali Talukdar	49
■ The Status of Women of The Karbi tribe ✍ Dr. Karabi Goswami	53
■ সামাজিক পৰিবৰ্তন আৰু দ্বা-বিংশ শতিকাৰ ভাৰতীয় নাৰী : জীৱনৰ ৰং সন্ধানৰ পৰা আত্মহননলৈ ✍ ডঃ লখিমী গগৈ	58
■ প্ৰাচীন অসমীয়া সমাজত নাৰীৰ স্থান জনাগাভৰুৰ গীতৰ বিশেষ প্ৰসংগত ✍ মিনু দাস	66
■ The Holy Mother (Sarada Devi) And Her Ardent Love For Humanity ✍ Mukta Purkayastha	71

■ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ “মাকণৰ গোসাঁই” গল্পত নাৰী মনস্তত্ত্বৰ প্ৰকাশ ✍ ড° নীৰা দাস	75
■ Absences of women from History ✍ Parijat Barua	79
■ ‘বহুদৈ লিগিৰী’ আৰু ‘দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা’ — উপন্যাসত নাৰী মুক্তিৰ চেতনা ✍ ড° পৰিণীতা শইকীয়া বৰা	83
■ অসমীয়া ফকৰা যোজনাৰ নাৰীৰ ঋণাত্মক দিশ ✍ বীতা দত্ত হাজৰিকা	87
■ Transcending Space: A Sketch of Women in the Poetry of John Donne ✍ Rosie Patangia	94
■ Women Empowerment through Education ✍ Sagarika Chowdhury	101
■ তোলনি বিয়া আৰু ইয়াৰ গীত ✍ ড° সৰোজ কাকতি	106
■ Githa Hariharan’s The Thousand Faces Of Night, A Woman’s Journey To Self-discovery ✍ Sumitra Devi Chettry	112

সম্পাদকৰ একলম...

সৃষ্টিকৰ্তাৰ সৰ্বোত্তম ৰচনা মানৱ জীৱন পদ্ধতিত শক্তিৰ প্ৰতীক নাৰীৰ অৱদান মহত্বপূৰ্ণ। প্ৰাচীন ভাৰতত নাৰীৰ স্থান যে অতি উচ্চ আছিল সেই বিষয়ে Myth বা অতিকথাৰ পৰা জানিব পৰা যায়। বেদ-উপনিষদ, পুৰাণ-উপপুৰাণ আদিয়ে বিশ্ববাসীৰ আগত প্ৰাচীন ভাৰতীয় সমাজত নাৰীৰ উচ্চস্থান প্ৰদৰ্শন কৰি আহিছে। দেৱী বা মাতৃপূজাৰ পৰম্পৰা ভাৰতীয় সভ্যতাত অতি প্ৰাচীন। সৃষ্টিৰ প্ৰতীক দেৱী বা মাতৃ পূজাই প্ৰাচীন ভাৰতত নাৰীৰ সন্মানজনক স্থিতি দাঙি ধৰে। ঋক্বেদৰ ইন্দ্ৰ, সূৰ্য, বৰুণ আদি দেৱতাসকলৰ লগতে উষা, অদিতি, পৃথিৱী, সৰস্বতী, সন্ধ্যা আহি দেৱীসকলৰ বন্দনাও যথেষ্ট পৰিমাণে পোৱা যায়। বেদৰ পৰা জানিব পৰা যায় যে লোপমুদ্ৰা, বিশ্ববাৰা, ঘোষা, মৈত্ৰী, অপালা, বাক্ আদি প্ৰধান ব্ৰহ্মবাদিনীসকলৰ ভিতৰত বিশ্বৰ প্ৰথমগৰাকী মহিলা কবি হৈছে বাক্। মুঠতে বৈদিক যুগৰ নাৰীসকলৰ জীৱন পদ্ধতি আছিল যথেষ্ট স্বতন্ত্ৰ। তেওঁলোকে স্বতন্ত্ৰভাৱে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি পুৰুষৰ সমানে ধৰ্মীয় উৎসৱ অনুষ্ঠানত মন্ত্ৰপাঠ কৰাৰ পৰা নৃত্য-গীত, চিত্ৰবিদ্যা, পশুপালনকে আদি কৰি সকলো দিশতে পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছিল।

বৈদিক যুগৰ পৰৱৰ্তীকালত উত্তৰ বৈদিক যুগৰ সামন্তবাদৰ ভেটি মজবুত হোৱাৰ সময়ত নাৰীৰ সন্মানজনক স্থিতি অৱনমিত হ'বলৈ ধৰে। নাৰীক শূদ্ৰৰ লগত একে স্থানত ৰাখি নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ দিহা দি ধৰ্মশাস্ত্ৰ ৰচিত হ'বলৈ ধৰে। তদুপৰি মধ্যযুগত সঘনাই হোৱা বিদেশী আক্ৰমণৰ ফলত নিৰাপত্তাৰ বাবে নাৰীসমাজ চাৰিবেৰৰ মাজত আৱদ্ধ হৈ পৰিবলৈ বাধ্য হয়। বাল্যবিবাহ, সতীদাহ প্ৰথাৰ দৰে কু-সংস্কাৰে গা কৰি উঠে। এইক্ষেত্ৰত মধ্যযুগৰ ভাৰতত প্ৰবৰ্তিত মুছলমান আইন তথা ৰক্ষণশীল 'পৰ্দা-প্ৰথা'ইও নাৰীক সমাজত আগবাঢ়ি যোৱাত বাধা দিয়ে। পৰৱৰ্তী সময়ত অৱশ্যে ভাৰতলৈ বৃটিছ সাম্ৰাজ্যবাদৰ আগমনে নতুন চিন্তা-চেতনাৰ উন্মেষ ঘটাই সংস্কাৰ আন্দোলনৰ জন্ম দিয়ে। অতীতৰে পৰা চলি অহা নীতি-নিয়ম, পৰম্পৰাসমূহ নতুনকৈ চোৱাৰ প্ৰৱণতা আহি পৰে। মিছনেৰীসকলেও এইক্ষেত্ৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। আনহাতে ইংৰাজ প্ৰশাসক লৰ্ড বেন্টিঙ্কৰ আইনৰ দ্বাৰা সতীদাহ প্ৰথা নিষিদ্ধকৰণ আছিল ভাৰতীয় নাৰী সমাজৰ বাবে এক ঐতিহাসিক পদক্ষেপ।

অসম তথা উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ ইতিহাসলৈ দৃষ্টিপাত কৰিলে দেখা যায় যে ভাৰতৰ বিভিন্ন ঠাইত প্ৰচলিত সতীদাহ প্ৰথা, যৌতুক প্ৰথাৰ দৰে ঘৃণনীয় প্ৰথাৰ প্ৰচলন অসমৰ নাছিল। মাতৃপ্ৰধান জনজাতীয় সমাজত নাৰীসকল স্বাধীন চিন্তা-চৰ্চা আৰু কৰ্মক্ষেত্ৰত মুক্ত জীৱনৰ অধিকাৰী। ছশ বছৰীয়া আহোম ৰাজত্বকালত অসমত নাৰীৰ স্থান যথেষ্ট সন্মানজনক আছিল। মূলা-গাভৰু, ৰাধা-ৰুক্মিণী, ফুলেশ্বৰী, অম্বিকা, সৰ্বেশ্বৰী, ৰমনী গাভৰু, পিজৌ গাভৰু, সতী জয়মতী আদি মধ্যযুগৰ বীৰঙ্গনা, শাসনকৰ্তা, কূটনীতিবিদ, দেশপ্ৰেমীক মহিলাৰ কাহিনী যুগে যুগে অসমীয়া নাৰীৰ বাবে প্ৰেৰণাৰ উৎস হৈ ৰ'ব।

স্বাধীন ভাৰতত নাৰীয়ে শিক্ষা-দীক্ষা, প্ৰশাসন, ৰাজনীতি, বাণিজ্য, চিকিৎসা, প্ৰচাৰ-মাধ্যম, মনোৰঞ্জন, সামৰিক সকলো ক্ষেত্ৰতে নিজৰ দক্ষতা দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছে। কিন্তু তথাপিও ভাৰতীয় সমাজ ব্যৱস্থা আজিও সামন্তীয়-চিন্তাৰ প্ৰভাৱৰ পৰা সম্পূৰ্ণৰূপে মুক্ত হ'ব পৰা নাই। কন্যা ভ্ৰণহত্যা, যৌতুক প্ৰথা, ডাইনী হত্যা, যৌগ উৎপীড়ণ আজিও ভাৰতৰ সামাজিক ব্যাধি হৈ আছে। নাৰীসমাজে এই ব্যাধিসমূহৰ ওচৰত পৰাজয় স্বীকাৰ কৰি নিজকে শোষিত, উৎপীড়িত হ'বলৈ এৰি দিয়াৰ পৰিবৰ্তে আত্মবিশ্বাস সুদৃঢ় কৰি, অৰ্থনৈতিক স্বাৱলম্বিতা অৰ্জন কৰি সমাজৰ নাৰীৰ প্ৰতি যি দৃষ্টিভংগী তাৰ পৰিবৰ্তন কৰিব লাগিব। সমাজ পৰিবৰ্তনৰ মূল আহিলাই হৈছে শিক্ষা। শিক্ষাৰ পোহৰেৰে সমাজ কলুষিত কৰি ৰখা এক্কাৰ আঁতৰোৱাত নাৰীয়ে সক্ৰিয় ভূমিকা ল'ব লাগিব। চৌদিশ আঁৱৰি থকা সমস্যাৰ ডাৱৰবোৰ কলমেৰে নিগৰাই আকাশ ফৰকাল কৰিবলৈ নাৰীসমাজ একগোট হৈ থিয় দিব লাগিব। অৱশ্যে পুৰুষৰ দৰে একেই মানৱসত্তাৰ অধিকাৰী নাৰীৰ মাজত লুকাই থকা সম্ভাৱনাসমূহ উজ্জীৱিত কৰি তুলিবলৈ নাৰী পুৰুষ উভয়ে সহযোগিতাৰে আগবাঢ়ি আহিব লাগিব, তেতিয়াহে সমাজত পৰিবৰ্তনৰ সূচনা হ'ব।

নাৰেঙ্গী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়ৰ মহিলা কোষৰ গৱেষণা কৰ্মৰ এক অন্যতম অংশ হৈছে নাৰী সম্পৰ্কীয় ISSN গৱেষণা পত্ৰিকা 'শক্তি The Strength'ৰ প্ৰকাশ। ২০১৪ চনৰে পৰা প্ৰকাশ হৈ অহা নাৰী সম্পৰ্কীয় বিভিন্ন চিন্তা-চৰ্চা, বিষয়ক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা এই গৱেষণা পুথিখনত মহাবিদ্যালয়খনৰ বাহিৰে অসমৰ বিভিন্ন মহাবিদ্যালয় আদিৰ পৰা অতি উন্নতমানৰ গৱেষণা পত্ৰ প্ৰকাশ কৰি অহা হৈছে। গৱেষণা পত্ৰিকাখনৰ পঞ্চম সংখ্যাটো সম্পাদনা কৰি উলিয়াওতে যিসকল লেখকে বহুমূলীয়া লিখনিৰে ইতিবাচক সহাৰি আগবঢ়ালে তেওঁলোকলৈ এই সুযোগতে অশেষ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ। বিভিন্ন দিহা পৰামৰ্শ দি উপকৃত কৰা মোৰ কৰ্মক্ষেত্ৰ নাৰেঙ্গী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়ৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ ৰীতা দত্ত হাজৰিকা বাইদেউ আৰু মহিলাকোষৰ সকলো সদস্যকে আন্তৰিক ধন্যবাদ জনালোঁ।

ড° ইৰাণী ঠাকুৰীয়া

EDITOR'S NOTE

Women are always dynamic leaders of change around the world. Women now have more powers than even before, still dominated by men in many areas of life.

"Shakti, the strength" an women oriented research journal, published by Narangi Anchalik Mahavidyalaya Womens' Studies and Research centre is an effort to create awareness and research on women related various problems of the society.

This is our fifth attempt to find out the various issues related to women in our country and globe through this journal. The current issues contains papers on the topic like women empowerment, women and humanity, gender discrimination, traditions related to women in our society etc. We have tried our best to reflect the real picture of today's women through this journal.

At this august moment, I would like to thank all the contributors for their important contributions. Also, I would like to thank principal i/c of our college Reeta Dutta Hazorika and all the members of Women Studies and Research centre for their helping hand and positive cooperation at every level to make the success for publishing this research journal.

SAGARIKA CHOWDHURY

WOMEN AND WITCH HUNTING IN ASSAM

✍ **BANASREE DEVI**

Asstt. Professor

Dept. of Political Science, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

ABSTRACT :

Women are victim of different types of violence. She is more vulnerable to witch hunting in comparison to men. Due to different reasons she was killed in the name of witch. Though the government try to solve the problem yet till today witch hunting is practice in our country. In case of Assam districts under BTAD jurisdiction have recorded highest number of witch hunting death. Due to ignorance, poor health service, prevailing patriarchal mindset, superstition etc are responsible for this problem. In this paper I am going to discuss about the problem of witch hunting and also try to discuss how can we solve this problem so that our innocent people can lead a peaceful life within their society.

Key words : Witch, hunting, superstitions, daini :

Women are believed to be weaker than men and therefore they become the victim of different types of social exploitations. Sometimes women die due to dowry related violence, sometimes she become the victim of domestic violence and sometimes she killed due to superstitions prevailing in the society. Witch hunting is one such superstition due to which men and women were being killed in the different parts of the world. However if we examine the various data on witch hunting we find that women are more vulnerable to witch hunting than men. In the 21st century when men are thinking to settle in space, one important tragedy is that since the last few years people of Assam came to know about some pathetic killings of innocent lives, mostly women in tribal as well as in rural areas by unruly mob under the suspicion of witch practice which is known as 'Daini' in local language. According to a report of Assam government, 2006 to March 2018 over 1,700 people died in Assam due to rape, dowry and witch hunting. Since 2011, 107 people have been killed in witch hunting. Kokrajhar, Chirrang and Udalguri districts under the BTAD jurisdiction have recorded the

highest number of witch, hunting death like 22, 19 and 11 respectively. Besides these in three districts nine deaths were reported in Biswanath, seven in Goalpara, six each in Nagaon and Tinsukia and four each in Karbi Anglong and Majuli. (The Assam Tribune, December 1, 2019) Among these most of them were women.

It is the local 'Bez' (witch doctor) who usually branded a woman (in few cases man also) as witch in cases where a particular area is badly effected due to draught, flood, illness etc. It is a traditional practice and therefore people are not willing to give up that practice.

In this paper I am going to discuss about causes of witch hunting and the various ways by which we can solve this heinous crime.

Methodology :

This paper is based on secondary data collected from different books, journals, newspapers and various information collected from internet sources.

Objective of the study :

The main objective of this paper are :

- (1) To discuss about the problem of witch hunting.
- (2) To highlight the reasons of witch hunting in Assam.
- (3) To study the ways to solve this problem.
- (4) To discuss about the role of govt.

- (1) **'Witch hunting' meaning and the problem :** Witch-hunting has been practiced all over the world since ancient times. Historically an estimate indicated that as many as 40,000 women killed as witches in Europe until the 17th to 18th century. In case of India, in this 21st century nearly 200 to 150 women were killed in the name of witch craft every year. It is a great threat to illiterate innocent women all over the world. Though both men and women have become the victim of this but women has been seems to be more susceptible.

The term 'witch' has been derived from the English word 'wicca' (masculine) and 'wicce' (feminine). It is a deep rooted psychological problem which is prevail in a society. It was in medieval Europe where the term 'witch hunting' was first used. From 14th to 15th century many thousands of people were tortured and killed in the name of witch hunting. After Europe it was raised to America but it was decline due to development of society.

The word [1] 'witch' means a person especially woman, who profess is

supposed to practice magic, especially black magic or black art. According to Cambridge English dictionary 'witch' means women who is believed to have magical power and who used them to harm or help other people. Witch hunting is a situation where accusations are made freely, especially against someone or something that is not popular with the majority.

In case of India, witch hunting results usually on branding as 'witches' confirmed by local 'ojha' or 'bez' who themselves are witch craft practitioner. It is generally practice in many tribal and backward rural places. Those women who were the victims of witch hunting were subjected to several types of torture, such as thrashing, burn injuries, parading necked in village, forcing to eat human excreta, rape, inserting objects to private parts, ear or nose being cut off, teeth pulled out, her land and property being seized and damaged, forcibly evacuated from the village and even sometimes she had to end her life in the hands of these illiterate people.

In Assam 'witches' are known as 'daini'. In most of the cases witches are killed due to personal enmity This evil practice is prevailing at Mayong in Marigaon district, which is also famous for black magic. But not only in Mayong it is also practice by the several communities and tribes across the Brahmaputra Vally some of the worst affected areas in Assam are Sonitpur, Baksa, Karbi Anglong, Lakhimpur, Sibsagar, Goalpara and Jorhat.

These are several ways by which people identify 'daini'. Among them two are mentioned below :

- (a) The traditional astrologer of a village identify a women as witch for which something unnatural happen in that particular village and she is then consider as 'daini' and faces various hardship in the hands of her native villagers
- (b) The second way of identification is by covering severely ill patient with a net. It is believed that particular person is suffering from sever illness due to the bad affect of witch and therefore that person is picked with a thorn and other sharp thing to known the name of that particular witch who is responsible for this sever illness. Since it becomes difficult to bear the pain therefore at last that particular patient reveals the name of a woman, who is then accused as the 'daini'.

Causes of witch hunting :

There are various causes of witch hunting in Assam. Following are some causes which are responsible for most of the incident in Assam.

- (1) **Old superstitions** : Old superstition which prevail in most places of Assam is very much responsible for witch hunting. Even literate people believe this practice due to superstition prevailing in their society.
- (2) **Lack of education** : Illiteracy is one of the great cause of witch hunting. Due to ignorance people instead of taking their patients to the doctors they look them to the village 'bez' or witch doctors.
- (3) **Poor health care infrastructure** : People of Assam are highly affected by diseases like Malaria, diarrheia, typhoid, jaundice etc. for which every year a large number of people had to lose their life. Since village people are largely affected and their modern health care facility is also not up to the mark therefore they visit witch doctors when they fall ill rather than seeking advice from a qualified health practitioner. The witch doctors not being able to cure that patient instead tell them that the disease is an outcome of witch craft, after that hunt for the witch begin.
- (4) **Poor economic status** : Poverty or poor economic status is another important cause of witch hunting. Due to poverty people have no other option but to visit the village baj who is easily available and affordable treatment of their relatives. During flood or other epidemics since many people fall ill they visited these witch doctors who can not cure the patient and accused other innocent people of practicing witch craft and advised the villagers to hunt and kill or expell them from their village.[2] It has been also witnessed several time that the 'victim' of witch hunting is none but an elderly women who lives under proverty or a widow (IJIRSSC, vol-3, Issue – 2, 2017, p - 164) .
- (5) **Victimization of women over claim on property and denial of sex** : On many occasion due to property clash, widow or childless women or unmarried women who have some amount of property became the victim of witchcraft. Their rivals make them witch try to grab her property and throw her out from her village. Again there are some instances where women are accused of witch after they refused to have intercourse with man. [3] The man they have rejected accuse them of being witches and spread rumors among the villagers to hunt the witches.

- (6) **Patriarchal mindset :** On many occasion due to the patriarchal mindset prevailing amongst the male members of the village refused to handover property right to the female members. Particularly widow without children or single women are more vulnerable. Village male members project them as witch and encourage fellow villagers to throw them out of the village.

Solutions of the problem :

Witch hunting is a very serious problem in present tribal and backward societies. In this 21st century it is shameful that evil practices like witch hunting still exist in our society. So each and every educated people should try to stop it by hook or by crook. Even illiterate people like Birubala Rabha who herself is a victim of witch hunting played great role to stop this evil practice. There are some measures through which we can solve this problem to some extent.

- (1) Without changing the mindset of the people nobody can solve the problem of witch hunting. Some superstitions which is prevailing in a society are solely responsible for this problem. Therefore through proper and scientific education we can change the mindset of the people through which it is possible to save many innocent life who are being killed in the name of witch.
- (2) People should be highly conscious about the problem. Particularly our educated youth should be always ready to save these innocent life by importing proper knowledge to the uneducated villagers.
- (3) Proper enactment and enforcement of the law by the government is very important to solve the problem. Those who were involve in witch hunting they should be severely punished so that nobody can dare to repeat the crime in future.
- (4) Economic independence of the women is also very important. If she is economically empowered then she can courageously stand against this heinous crime.
- (5) The NGO, civil society should also work hard in rooting out this evil practice.
- (6) Awareness programe should be organize against the witch hunting and people should be given proper scientific knowledge.

Role of government :

The government of Assam like many states of India try to stop this evil practice by implementing a law to punish the culprits who are responsible for

this crime. Therefore the government of Assam passed Assam witch hunting (prohibition, prevention and protection) Bill, 2015 which was signed by president Ram Nath Kovind on 2018. The Act will be imposed along with section 302 of the Indian Penal Code (IPC), if some one is killed after being branded as witch. This Act imposes imprisonment of up to seven years, along with a fine of up to 5 lakh for branding someone as witch. But mere Act will not solve the problem if it is not properly implemented. On many occasion authority is ignorant about the crime and sometimes people due to fear donot inform it to the concerned governing authority. The government can also organize awareness programme against this evil practice and can also give proper employment or rehabilitation to those who become the victim of witch hunting.

Conclusion :

The practice of witch hunting is a serious problem of our society which still exists in this scientific age. Praticularly due to poverty, illiteracy, lack of scientific outlook, male dominated society, lack of proper health care facilities as well as expensive health care facilities, greed for wealth etc are responsible for existence of this problem. Therefore both government as well as people in general should try to solve this problem.

References :

- (1) IJRSSC, December, 2017, P-764
- (2) IJRSSC, Vol – 3, 2017, P-164, Issue – 2
- (3) United law journal, Vol – 1, Issue – II, P – 142

Bibliography :

- (1) JONER – Journal of North-East Region edited by Dr. Pathak Jyotiraj, Issue– 2, 2014
- (2) JONER – Journal of North East Region, Issue – 4, Vol – 1, 2015

“A STUDY ON WOMEN’S EDUCATION IN INDIA”

✍ DEEPANJALI DAS

Asstt. Professor

Dept. of Education, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

Abstract :

The term ‘women’ signifies sacrifices, tolerance, fertility, honour, respect, dignified. It is well known that woman is basic unit of a society. Women are always responsible for a healthy development of a society. They are the builder and moulder of a nation’s destiny. As women make a family, family makes a home and home makes a society. So we should never think that a society would come in to existence without the contribution of women. As women are the soul of the society, they are responsible for the future of the society. But no nation can achieve development in a true sense if it leaves its women behind education.

It is realised that progress of a country can be gauged by the advancement of the status of its women folk, through education. Education has a key role in every women’s life and helps her to educate her children, to be good manager of the family and as well as the active member of the society.

It is observed that an educated woman can bring proper development to the society and the nation than an uneducated woman. An educated woman has better understanding on the values of daily life than an uneducated woman. Every educated woman can run her house smoothly and makes it a paradise on the earth. So, education is a milestone of women because it enables them to challenge, to confront their traditional role in male-dominated society and change their life, and thereby improve their status.

Women education in our country plays a significant role in the overall development of our country. Women’s education is an essential need to change their social status in the society and to remove the inequality and disparities between the male and the female. Women’s education is the need of the hour as the entire national, social, economic development depends upon it.

This study conducts a study on women's education in India to reduce the inequality and to know the development of women's education and the present status of women's education

Key words :

Women, education, society, development.

Introduction :

Women are the integral part of any society and no one can ignore that they have a lead role in the healthy development of a society. We all know that without education, no development is possible. Education is our human right and an essential tool for achieving the goal of equality and peace. As the entire development of the country depends upon the Indian women folk, So every Indian woman should get equal opportunity to receive education along with the man.

In the words of Michelle Obama, "when girls are educated, their countries become stronger and more prosperous."

E.O. Wilson said, "the education of women is the best way to save the invironment.

Women's education :

Women's education has the key role in national development. Educating a women uplifts her life as well as the entire family life. Women's education of India can open up new avenues for women for dealing with all aspects of life. It is essential for making them independent and confident. Education of women helps a women in improving the standard of living in her integrated growth and in the sense of adaptability.

Objectives of the study :

1. To study the history of women's education.
2. To study the importance of women's education.
3. To discuss the problems of women's education.
4. To find out the solutions.

History of women's education in India :

The education of India women has a very long and sordid story. There was a time when Indian women enjoyed a high social status, vedic age has been remarked as "the golden age" for the women whereas the mediaval period has been considered as, "The Dark age." In vedic period the Indian women had

achieved a good position and opportunity to get education. In the Vedic period, the education system was very developed. We never forget the contribution of women of the vedic age. Some of the famous ladies like Gargi, Apala Viswavara, Saraswati are the inspirations for the women of today. No of ancient Indian women Scholars are gifts of the vedic period.

In the Buddhist period the ancient women did not get the high position or status like that of Vedic period but they were not deprived of getting education.

During the Muslim period, the education of women almost came to a stand-still because of the pardah system and child marriages. There was no provision of education for the common girls and the education of girls were neglected in this period. Only a limited no. of girls from the royal and rich families were imparted education at their houses. Gulbadan Begum, Nur Jahan, Mumtaz Mahal were some of the famous Muslim ladies who could received education.

However in the British period, there was the revival of interest in the education of women in the country. Wood's despath of 1854, Hunter commission of 1882 opened a new era in the development of women's education. During the British rule various socio-religious movements led by eminent persons like Raja Ram Mohan Roy, Iswar Chandra Vidya Sagar emphasized on women's education in India. Later on, Mahatma Jyotika phule, Periyar, Baba Saheb Ambedkar were the leaders of the lower castes in India took various initiatives for the development of women's education in India.

With the attainment of independence in 1947, our national leaders realized that the development of the country depends upon the education of woman. So the Central Govt opened many schools for the encouragement of women's education. As a result, female literacy rate has grown over the three decades and the growth of female literacy has in fact been higher than that of male literacy rate.

In 1971, only 22% was the female literacy rate and by the end of 2001 it was 54.16%. If we observe the whole scenario we find that within period of ten years i.e. from 1991-2001 the male literacy rate rose by 11.72% whereas female literacy rate rose by 14.87%.

According to the Indian total literacy rate of 2011 is 74.04% and the male literacy rate is 82.14% and female is 65.46% respectively.

Importance of women's education :

Education is considered as a milestone of women empowerment because it enables them to respond to the challenges to confront their traditional role and

change their lives. Today education of women is considered to be one of the basic needs after food, clothing and shelter.

The educated women are the weapons who yield positive impact on the Indian society through their valuable contribution at home and professional fields. The educated women are able to earn more that will help in raising the economic condition and their status in family life and also they are the reason of improved economy in the society as well as the country. An educated women has the capacity to handle both the family and professional life very smoothly. The educated women will empower them to seek gender equality in the society.

The Educated women can effectively contribute in controlling the population of the country as they would like to marry at a later age in comparison to the uneducated women. They will be aware of the advantages and usefulness of small and planned family and thereby help in reducing the alarming growth rate of population and can contribute in the healthy development of the country.

Women's education helps in reducing early marriage of girl child and remove conservatism. The educated women would be able to rear children in a better way, leading to their good health and provide them with better facilities.

Every educated woman can think well about her future and her aim in life and also choose a right path which will be useful to her throughout the life.

The mother of a family is the first educator of the child. She is responsible for upbringing and development of her child. Therefore it is necessary that a mother is imbued with good qualities and is possessed as a good guide. The children learn their behaviour, manners from home and mostly the mothers are the responsible for cultivating good manners in their children. Education is the main weapon for a mother to mould her children. An educated woman can better understand the importance of education of the girl child and provide a better guidance to her. An educated woman better knows the proper health and hygiene issues of the family. She knows how to feed and nurture her children better than an uneducated mother.

Because of education today women are to realize, their identity, becoming aware of capacity and potential to strive for success, happiness and peace of mind.

It is the need of the hour as the entire national and social development depend upon it.

Problems of women's education :

The expansion of girls' or women's education during the recent years is

however remarkable. Some factors effecting women's education in our country.

1. Because of the attitude of conservation, Indian people or parents are not awakened to the modern trends. The parents think that the education of their daughter's is a waste of money and time, because they will eventually live with their husband's families. This attitude has a negative impact on the development of women's education.
2. Higher drop out rate among girls in backward areas and rural areas is a major cause of women's education. In many families, due to the poor economic condition the girl children have to take the responsibilities of household works such as looking after the sibling, fetching water, collecting fire wood, cooking etc. and thereby they play the role of second mother and are deprived of education.
3. Due to the gender gap in education women are lagging behind in receiving education.
4. Dowry system and other social practices of Indian Society may stand as barriers for girl's education in our country.
5. In our educational system, there is the dearth of trained lady teachers. Due to this reason the girls are discouraged to continue their education.
6. Lack of adequate transportation and communication facilities in rural areas has a negative impact on the expansion of women's education.
7. The lack of adequate school facilities and an attractive school environment is considered as a barrier of girl's education.
8. Unattractive curriculum is considered as a major drawback of girls education.
9. The govt. and authority concerned show apathy towards women's education. No financial and other assistance have been provided by the Govt. for the development of women's education and that is why they are deprived of quality education.
10. Due to the inadequate hostel facilities girls are not motivated to receive education.

The steps to be taken for the solution of the problem :

Comprehensive steps to be taken for the expansion of women's education in our country. In this direction, the Govt. has formed several committees, commissions, policies, to give Hansha Mehta Committee, Kothari Commission necessary suggestions for improvement of women's education in the country, New education policy, Sarva Siksha Abhiyan, Indira Mahila Yojana, Balika Samridhi Yojana, Rastriya Mahila Kosh, Mahila Samridhi Yojana – all these

schemes are adopted for the expansion of women's education in our country.

Following steps should be taken for the development of women's education :

1. Girl's Education in the country should be made free and compulsory up to the secondary stage.
2. Adequate arrangements should be made for proper transport in rural areas.
3. School facilities should be provided to the girls nearer to their place of residence.
4. Importance and priority should be given to the training of the lady teachers.
5. Better provision for hostel accommodation of girls should be made available by the respective educational authority in school and colleges.
6. Govt. should provide more funds for girl's education.
7. Community awareness programme should be created.
8. Gender disparities should be removed.
9. The school, deptt. of women's studies, colleges, universities, women institutions, NGO, social organisations can work together to improve the status of the women folk of India.
10. Govt. NGO should open awareness programme for women's education in remote areas.

Conclusion :

Education is an universal human right. The female represents apporiximately half of the word's populations they form a significant global resource their right to education can not be ignored, Creating awareness about the importance of educating girls is very urgent. A well-integrated concentrated and holistic approach to girl's education is essential at present. Today without education of women, we cannot raise social and educational standard of the country. Here, we agree with the words of Hartog committee; "we are definately of the opinion that in the interest of advance of Indian Education as a whole priority should be given to the claims of girls' education in every scheme of education."

In this context, it can be concluded by the famous quotes of Mahatma Gandhi- "If you educate a man you educate a person, if you educate a women, you educate a nation."

References :

1. Agarwalla Sunita Dr. (2012) – Development of education in India
2. Mahanta Narayana Nara Dr. Borah Nanda Hridaya, Adhikary Archana (2018) – Gender issues and concerns
3. Choube P.S. (1991)- History of Indian education.

WOMEN'S RIGHTS IN RELATION TO MARRIAGE : WITH SPECIAL REFERENCE TO INDIA

✍ GITIKA SHARMA

Asstt. Professor

Deptt. of Political Science, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

Introduction :

Marriage is a beautiful socially recognised relationship in between a man and a woman. It unites two persons having different mental set up, social norms and values, personal liking and disliking and above all different level of temparement. Therefore, although there may arise disagreement in between them, through marriage they are expected to form a family and to carry on the liabilities of a family which is regarded as the basic unit of human social life. In western societies it is seen that both husband and wife can enjoy equal freedom in relation to any matters of disagreement in between them. But in case of India because of it's patriarchial social system, women are not given equal rights with that of men in their family life. As a result of it women are exploited, insulted, supressed, humiliated and are deprived of their due rights. However, our constitution and legal system provides various rights for the women in India so that they can laid their lives as human beings. Despite the presence of so many legal provisions, women in India in their married life have to face various problems. This paper aims at to study the important rights of married women in India with their drawbacks and to examine the remedies for it and to find out the areas of women rights which are not covered by the prevailing laws.

Need of the study :

As we all know that in traditional Indian society women are supposed to confine their life within household activities. They can not protest against any injustice faced by them. Although education to all policy is introduced and there is a big section of educated women in our society, still they too not free from

violence and injustice. Marriage give a separate identity to women and on the basis of it they have to play different roles. But as a person rarely an woman get fulfilled her aims and aspirations. In short, in majority Indian family women get less priority in comparision to men in almost all aspects starting from health, nutrition, education, access to information and so on. Therefore what rights are given to women by the constitution and our legal remedies is not important, how these rights are practically accessible to women is most important. So it is urgently needed to analyse the women rights which they can enjoy in their married life and to examine how far general women can reach them out. At the same time it is also needed to study whether they still require some other legal support or not. Because in the changing social system women have been facing many more new problems in their family life.

Objectives: The main objectives of this paper are as follows:

1. To study the women protective laws in relation to marriage.
2. To examine how far the protective laws of married women in India are successful in providing rights to them.

Some of the important rights of married women in India :

Constitutional Rights to Women:

The rights and safeguards enshrined in the constitution for women in India are listed below:

The state shall not discriminate against any citizen of India on the ground of sex [Article 15(1)].

The state is empowered to make any special provision for women. In other words, this **provision** enables the state to make affirmative discrimination in favour of women [Article 15(3)].

No citizen shall be discriminated against or be ineligible for any employment or office under the state on the ground of sex [Article 16(2)].

Traffic in human beings and forced labour are prohibited [Article 23(1)].

The state to secure for men and women equally the right to an adequate means of livelihood [Article 39(a)].

The state to secure equal pay for equal work for both Indian men and women [Article 39(d)].

The state is required to ensure that the health and strength of women workers are not abused and that they are not forced by economic necessity to enter avocations unsuited to their strength [Article 39(e)].

The state shall make provision for securing just and humane conditions of work and maternity relief [Article 42].

It shall be the duty of every citizen of India to renounce practices derogatory to the dignity of women [Article 51-A(e)].

One-third of the total number of seats to be filled by direct election in every Panchayat shall be reserved for women [Article 243-D(3)].

One-third of the total number of offices of chairpersons in the Panchayats at each level shall be reserved for women [Article 243-D(4)].

One-third of the total number of seats to be filled by direct election in every Municipality shall be reserved for women [Article 243-T(3)].

The offices of chairpersons in the Municipalities shall be reserved for women in such manner as the State Legislature may provide [Article 243-T(4)].

Women Human rights protection :

India has also ratified various international conventions and human rights instruments committing to secure equal rights of women. India also ratified the UN Convention on Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) in 1993. Human Rights are indivisible, inalienable and universal.

Right to Reside in Marital Home :

The Hindu Adoptions and Maintenance Act, 1956, entitles wives a basic right to reside in the matrimonial/marital household. The term matrimonial home refers to a household a woman shares with her husband.

The house may be owned by the husband or his parents, a rented property or officially provided to him. Regardless, whether it is an ancestral one or a joint family house, a daughter-in-law is entitled to reside in it. Also, she has the right to live in her matrimonial residence even if her husband is not there or is dead. Many cases have come to light where a husband leaves a rented accommodation when his relationship with the wife turns sour. However, this does not free the man from providing basic maintenance to his wife and children. In fact traditionally it is believed that after marriage a woman has rights only in her husband's home and not in her parental home, though legally the position is now changed and today women have a right of residence in both parental as well as the matrimonial home.) The contract of marriage creates a legal obligation upon the husband and his family members to provide a shelter and maintenance to the wife.

In our society, a woman is perceived as a home maker, in addition to all other roles she may be required to perform. So while women have the burden of

managing the house, cooking for the family, raising the children and tending to the sick, their chances of earning an adequate income to support themselves or even the chances of retaining their pre-marriage jobs are constrained. Hence when economic support is withdrawn due to a matrimonial conflict, most women are rendered destitute. The situation becomes dismal when they have the additional burden of caring for their children. Women's right to shelter and maintenance is located within this conceptual framework. There are various legal provisions which are meant to safeguard the rights of the wife in her husband's home and to ensure that she can live there with dignity and safety. The husband and his family cannot deprive her of these rights. They cannot harass a wife for dowry and inflict violence upon her. If a situation of domestic or sexual violence arises, the wife can avail of legal remedies under criminal as well as civil laws. The wife also has a right to file for divorce and opt out of the marriage she also has a right to custody of her children

Right to Streedhan :

According to the Hindu Succession Law, Streedhan refers to the gifts a woman receives during pre-marriage or marriage ceremonies and during childbirth. This includes any movable, immovable property, jewellery, gifts, money and more (e.g. god bhara, baraat, mooh dikhai).

The main objective of providing Streedhan to a married woman is to provide her some monetary safeguards after marriage.

The apex court has given inalienable rights over Streedhan to the married woman. It rules that the right is not lost even after separation from her husband. That is, a wife has complete ownership rights to all her Streedhan, the gifts and money given to her before and after marriage.

Right to Mehr (For Muslim brides) :

Similar to the concept of Streedhan in Hindu religion, Mehr is a gift promised by the husband to the wife at the time of contracting the marriage. The gift can be cash, jewellery, house or any other property which becomes a Muslim wife's sole property. Paying the promised mehr is mandatory according to Muslim law. Not paying the promised mehr is a breach of Muslim law, which can further lead to unfavorable punishment and consequences for the husband.

The denial of Streedhan to the wife makes the husband and in-laws liable for criminal charges. If a mother-in-law possesses her daughter in law's Streedhan and dies without a legal will, then the married woman has a legal right on it.

Right to Maintenance by Husband :

A wife has the right to claim decent living standards and basic comforts of life from her husband. However, the benefits are subject to the husband's living standards, his income and property. In case of ties souring, he has to provide basic maintenance facilities to his wife and children.

The basic amenities include food, clothing, residence, education and medical treatment. Section 125 of the Criminal Procedure Code, 1973, supports this right.

According to the Indian legal system, a woman — even after separation — can claim up to 25% of her husband's net income as alimony.

Even if a woman is working, she can claim maintenance, if her husband's income is substantially more than her income and she is unable to maintain herself or her children from that income. If the husband and wife are earning the same amount, she cannot claim maintenance from him. But in such a situation, women can claim maintenance for their children.

Right to Child Maintenance :

It is the duty of the husband and the wife to provide the required facilities to their minor child. In case the woman is not capable earning a living, then it is the duty of the man to provide financial assistance.

In case both partners are monetarily incapacitated, they can take support from their parents to look after the child. Additionally, a minor child also has the right to seek partition in ancestral property.

Right of custody of their children is a very important concern for women facing domestic abuse. Due to the fear of losing custody of their children, many women continue to live in violent relationships and are afraid of taking legal recourse to end the violence. Since earlier the father was considered as the natural guardian there is a belief prevalent in society that the children belong to the husband and his family and the woman has no claim over them and that her role is confined to only taking care of them. When women leave their matrimonial home, they are often warned that they will not be able to get custody of their children and further, they will not be even able to meet them. But over years, due to sustained struggle from the women's movement, the law is changed and today the woman is considered as the joint natural guardian of her children and also considered as the primary care taker of her children. The courts also consider that she will be the best suited person to take care of her children. In this section,

women's right to custody and the ways in which this right can be secured is explained Hindu Law

Daughters

Property rights of married women in India :

There is no single body of property rights for Indian women. Religion and community wise there are different laws.

According to Hindu law, daughters have equal right of inheritance as sons to their father's property. Daughters also have a share in the mother's property. The Hindu Succession (Amendment) Act, 2005 (39 of 2005) came into force from 9th September, 2005. the Amendment Act removes gender discriminatory provisions in the Hindu Succession Act, 1956 and gives the following rights to daughters

The daughter of a coparcener shall by birth become a coparcener in her own right in the same manner as the son;

The daughter has the same rights in the coparcenary property as she would have had if she had been a son;

The daughter shall be subject to the same liability in the said coparcenary property as that of a son;

The daughter is allotted the same share as is allotted to a son;

A married daughter has no right to shelter in her parents' house, nor maintenance, charge for her being passed on to her husband. However, a married daughter has a right of residence if she is deserted, divorced or widowed.

A woman has full rights over any property that she has earned or that has been gifted or willed to her, provided she has attained majority. She is free to dispose of these by sale, gift or will as she deems fit. Wives

A married woman has exclusive right over her individual property. Unless she gifts it in part or wholly to anyone. She is the sole owner and manager of her assets whether earned, inherited or gifted to her.

Entitled to maintenance, support and shelter from her husband, or if her husband belongs to a joint family, then from the family.

Upon partition of a joint family estate, between her husband and his sons, she is entitled to a share equal to as any other person. Similarly, upon the death of her husband, she is entitled to an equal share of his portion, together with her children and his mother.

In case of mothers, she is entitled to maintenance from children who are not dependents. She is also a Class I heir. A widowed mother has a right to take

a share equal to the share of a son if a partition of joint family estate takes place among the sons. All property owned by her may be disposed by sale, will or gift as she chooses. In case she dies intestate, her children inherit equally, regardless of their sex. On the other hand, in case of wives-

A married woman has exclusive right over her individual property. Unless she gifts it in part or wholly to anyone. She is the sole owner and manager of her assets whether earned, inherited or gifted to her.

Entitled to maintenance, support and shelter from her husband, or if her husband belongs to a joint family, then from the family.

Upon partition of a joint family estate, between her husband and his sons, she is entitled to a share equal to as any other person. Similarly, upon the death of her husband, she is entitled to an equal share of his portion, together with her children and his mother.

Under Muslim Law, the daughter's share is equal to one half of the son's in keeping with the concept that a woman is worth half a man.

She has, however, and has always had full control over this property.

Daughters have rights of residence in parent's houses, as well as right to maintenance, until they are married. In case of divorce, charge for maintenance reverts to her parental family after the iddat period (approximately 3 months).

Protection under the Domestic Violence Act What is "domestic violence" under the Protection of Women from Domestic Violence Act :

'The term Domestic Violence' under Domestic Violence Act includes physical, emotional, sexual and economic violence. The following is an explanation of these terms. Physical violence-beating, kicking, slapping, etc Emotional violence-abusing, using derogative words, demanding dowry, humiliating her because she does not have children or has only girl children, or because she is not good looking or she has not brought enough dowry, etc or threatening to throw her out of the house or threatening that she will not be provided any money for her or her children's maintenance, etc. Sexual violence forcing the wife to have sex when she is not in a position to have sex (e.g. during menstruation or soon after delivery/ abortion), forcing her to watch pornography, filming her nude and then circulating these video clips, threatening to bring other women into the house to have sex with them in her presence, forcing the wife to have sex with other men, etc. Economic abuse means neglecting to maintain the wife, not giving her money for her maintenance, throwing her out of the house and not providing any shelter or maintenance, not returning her dowry, stridhan

or jewellery etc. The husband has to pay for the woman's regular household expenses and for the children's expenses. If he does not pay her regular maintenance or abandons the wife, it would amount to domestic violence under this Act. What rights does this Act give women?

The Act gives women the right to live a life free from violence. It protects the right to shelter in the following ways :- and his family members from committing violence on her. Even if she is living in her own father's house and if she is afraid that the husband may assault her or come to her place of work and Right to an order of protection: If there is a threat of violence, the woman can get an order of protection, restraining the husband and humiliate her, she can ask for a stop order (injunction) to restrain him from coming anywhere near her. Right to live in the same house: The husband, father-in-law or even the father of a woman or girl cannot throw her out from the house where she is living or has lived. Right to claim Maintenance: As explained above, the woman has a right to claim maintenance under this Act

Right to custody: No one can take away the children from the mother, not even the father. If such a threat is there, she can go to the court and get an order to protect her right. If her child is taken away forcibly from her custody she can approach the police or the court to get her child back.

Right to claim compensation: If the woman has suffered any harm or injury due to domestic violence she has a right to claim compensation for it under the Act.

Right to Committed Relationship :

A happy and successful married life cannot be led without proper commitment from the both partners equally. A married woman has the right to have a committed relationship, unless a legal application for separation (divorce) has been filed. This implies that her husband cannot be in a relationship with another woman or have an extra-marital affair.

However, if the husband still has relations with another woman outside marriage, the wife can charge him for adultery. Adultery in India is also a basis for divorce under Section 13 of the Hindu Marriage Act, 1955.

Right to Parental Home :

Earlier, India strictly followed the Tradition of 'Beti toh Paraya Dhan Hoti Hai'. But with time, people's approach towards daughters has changed and so have the laws. Now, daughters have acquired equal status as their male siblings

even after marriage.

Inheritance : The Hindu Succession Act, 1956, did not give daughters and sons equal right in the father's property. As per the old Act, the daughter enjoyed rights on her father's property only until she got married. But the Act was amended in 2005. As per the amendments introduced in the Hindu Succession Act in 2005, every daughter, whether married or unmarried, has equal rights as her male sibling to inherit her father's property after his death. That is, every married daughter has equal rights, liabilities, and duties as her brother's. Additionally, the daughters also have a share in the mother's property. If the father does not sign any will before his death, they can turn to the court for legal aid.

Daughters as Coparceners : A coparcenary is formed with the four generations of a family. Earlier, daughters were excluded from being a coparcener. However, according to the Hindu Succession Act (2005), a married woman has equal rights to be a coparcener. It enables the women's legal rights on coparcenary property. This implies that women of the family have the right to equally inherit a share in the undivided property since birth. They have similar rights and liabilities as the son.

Right to Live with Dignity and Respect :

A wife has the legal authority to live with proper dignity and self-respect with her in-laws. She also has the right to have the same lifestyle that her husband's and in-laws have. This legal right provides married woman independence after marriage. The married woman also has the right to voice out against any physical or mental torture.

Right to a committed relationship :

The Supreme Court said, "A daughter-in-law is to be treated as a member of the family with warmth and affection and not as a stranger with respectable and ignoble indifference. She should not be treated as a house maid. No impression should be given that she can be thrown out of her matrimonial home at any time. The manner in which sometimes the bride is treated in many a home by the husband, in-law and the relatives creates a feeling of emotional numbness in society. A married woman has the right to have a committed relationship meaning that her husband cannot be in a relationship with another woman unless a legal divorce is finalised. In addition, if the husband is in a relationship with another woman, a married woman can charge her husband of adultery, which also becomes a ground for divorce.

Privacy and Reproductive rights of married women :

Demand for privacy by a married woman cannot be dubbed as cruelty towards the husband and be sufficient ground for divorce, the Delhi High Court has held.

"Privacy is a fundamental human right. The Oxford dictionary defines privacy as 'a state in which one is not observed or disturbed by other people'. So when a woman enters into matrimony, it is the duty of the family members to provide her privacy," (observed Justice S Ravindra Bhat and Justice Deepa Sharma.)

The observation was made while dismissing a husband's plea that challenged a 2010 trial court order dismissing his petition seeking dissolution of marriage on the grounds of cruelty.

Irretrievable breakdown of marriage :

Besides cruelty, the husband also raised the ground of irretrievable breakdown of marriage by narrating that their wedlock has virtually lost its meaning as they were living separately for 12 years and had reached a point of no return.

However, the bench said that though the Supreme Court had recommended to the Centre in 2006 an amendment to the Hindu Marriage Act to incorporate irretrievable breakdown as a ground for divorce, it is yet to be done till date.

The court, however, held that the demand for privacy by the wife cannot be termed as cruelty. The bench noted the trial court's observation that a wife's demand to set up a separate home was not unreasonable.

The bench said, "There is no evidential backing by the husband or his family members showing that they had provided requisite privacy to the wife. "The family court was therefore correct in holding that such a demand was not unreasonable and as such did not constitute cruelty."

Abortion and Reproductive Autonomy :

The Puttaswamy judgment specifically recognised the constitutional right of women to make reproductive choices, as a part of personal liberty under Article 21 of the Indian Constitution (Justice K S Puttaswamy v Union of India 2012). The bench also reiterated the position adopted by a three-judge bench in Suchita Srivastava v Chandigarh Administration (2009), which held that reproductive rights include a woman's entitlement to carry a pregnancy to its full term, to give birth, and to subsequently raise children; and that these rights form part of a woman's right to privacy, dignity, and bodily integrity.

Marital rape is a non criminalised crime in India :

The definition of rape codified in Section 375 of the Indian Penal Code ("IPC") includes all forms of sexual assault involving nonconsensual intercourse with a woman.[2] However, Exception 2 to Section 375 exempts unwilling sexual intercourse between a husband and a wife over fifteen years of age from Section 375's definition of "rape" and thus immunizes such acts from prosecution. As per current law, a wife is presumed to deliver perpetual consent to have sex with her husband after entering into marital relations. While unwilling sexual contact between a husband and a wife is recognized as a criminal offense in almost every country of the world, India is one of the thirty-six countries that still have not criminalized marital rape.[3] The Supreme Court of India and various High Courts are currently flooded with writ petitions challenging the constitutionality of this exception, and in a recent landmark judgment, the Supreme Court criminalized unwilling sexual contact with a wife between fifteen and eighteen years of age.[4] This judgment has in turn led to an increase in other writs challenging the constitutionality of Exception 2 as a whole. In light of ongoing litigation, this Article critically analyses the constitutionality of Exception 2. most recently, the Supreme Court has explicitly recognized in Article 21 a right to make choices regarding intimate relations. In Justice K.S. Puttuswamy (Retd.) v. Union of India, the Supreme Court recognized the right to privacy as a fundamental right of all citizens and held that the right to privacy includes "decisional privacy reflected by an ability to make intimate decisions primarily consisting of one's sexual or procreative nature and decisions in respect of intimate relations." [15] Forced sexual cohabitation is a violation of that fundamental right.[16] The above rulings do not distinguish between the rights of married women and unmarried women and there is no contrary ruling stating that the individual's right to a privacy is lost by marital association. Thus, the Supreme Court has recognized the right to abstain from sexual activity for all women, irrespective of their marital status, as a fundamental right conferred by Article 21 of the Constitution.

The Muslim Women (Protection of Rights on Marriage) Act. 2019 :

The Muslim Women (Protection of Rights on Marriage) Act, 2019 is an Act of the Parliament of India criminalising triple talaq. In August 2017, the Supreme Court of India declared triple talaq, which enables Muslim men to instantly divorce their wives, to be unconstitutional. The minority opinion suggested the Parliament to consider appropriate legislation governing triple talaq in the Muslim community.

In December 2017, citing the Supreme Court judgment and cases of triple talaq in India, the government introduced The Muslim Women (Protection of Rights on Marriage) Bill, 2017. The bill proposed to make triple talaq in any form—spoken, in writing, or by electronic means—illegal and void. Punishment for breach of the law was proposed to include up to three years imprisonment for the husband pronouncing triple talaq.

Interesting thing is that, Triple talaq is not mentioned in the Quran. It is also largely disapproved by Muslim legal scholars. Many Islamic nations have barred the practice, including Pakistan and Bangladesh, although it is technically legal in Sunni Islamic jurisprudence. Triple talaq, in Islamic law, is based upon the belief that the husband has the right to reject or dismiss his wife with good grounds.

The All India Muslim Personal Law Board (AIMPLB), a non-governmental organisation, had told the Supreme Court that women could also pronounce triple talaq, and could execute nikahnamas that stipulated conditions so that the husbands could not pronounce triple talaq. According to AIMPLB, "Sharia grants right to divorce to husbands because Islam grants men a greater power of decision-making."

Loopholes married women protective laws :

In India the Constitutionally guaranteed equality for women is often contradictory to the harsh societal reality of the land and its cultural norms. No doubt, there are many protective laws for married women in our country. But in reality they hardly get justice on time and so many untold stories about their miserable life are found in our society that it seems women protective laws are meaningless in India. The loopholes of our legal system along with social outlook in this regards are discussed below-

The Dowry Prohibition Act was passed in 1961. Again in 1984 The Dowry Prohibition (Amended) Act 1984, was passed. However despite statutory prohibition of dowry, the menace has continued more so because till now the law was absolutely ineffective and in view of its language, it was very difficult to apprehend and convict any body under this Act.

As many as 15,000 women annually are killed by their husbands in disputes over dowry. Reported dowry deaths have increased by 170 percent in the past decade. Thousands more are injured and maimed because the husband, or the husbands, or the husband's family, is dissatisfied with the dowry brought by the wife. In India sometimes women are burned if their parents didn't pay enough

dowry when the girl got married. This is often called a "kitchen accident"; in 99% of these "kitchen accidents" a woman is murdered. The international centre for research on women, in a study on domestic violence, found that 12% of Indian women cited dowry harassment as the cause of domestic violence.

If women get the divorce then women go in the state of loneliness. Loneliness further leads to psychological harassment. Divorce creates problems for maintenance because there is no such law for maintenance. An early marriage also leads to early children that cause to mother's poor health and mother's mortality. So, overall somehow many societal issues emerge from the religious personal laws which has adverse effects on women. In fact there is no law to combat dowry crimes, there is no legal bar against a man marrying the next day after burning his wife.

Though women and men of all communities have the choice of getting married under the Special Marriage Act, which has more equitable provisions for marriage and divorce, society still looks down upon a divorced woman as the 'culprit' while the man is able to remarry without a stigma. Moreover, after seeking divorce most women suffer from lack of education and economic independence and are left in a helpless situation.

The law of maintenance is also unjust. A Hindu woman is entitled to maintenance under the Act of 1955 and 1956, but she has to move the court for several times to get justice and the amount of maintenance is decided by the court. However the maintenance amount must sufficiently enough to provide the same position and status of the woman. Though the Act is made for the betterment of the women, but non payment of alimony is not recognised as a serious offence. In many cases it has been seen that the husband avoid the responsibility to maintain their divorced wife. This economic deprivation snatched away from women the right to adequate livelihood.

The Protection of Women From Domestic Violence Act 2005 is an improvement over the earlier prevailing legal mechanism as far as the role of the law enforcing agencies is concerned. Earlier the responsibility of enforcement of law was taken by the police. But they could not properly exercise their duties as they believed that domestic violence is a family matter and therefore it can not be called a crime. The new Act created two officers (PO) for the purpose of implementing the law. One is 'protection officer' and the second is 'service provider' (SP). The main duty of the PO is to facilitate a woman's access to relief /s provided under the Act. And the appointment of SPs is entirely the discretion

of the states. But in reality, most of the victimised women do not know about their rights with the help of which they can claim protection and assistance against domestic violence.

The PWDVA is good in many ways. It is friendly to even to poor and illiterate women; it educates the woman regarding the rights and available assistance; provides many reliefs (which facilitate psychosocial rehabilitation), free legal advice and help to initiate legal proceedings against respondent; it attempts to restore the family; and last, but not the least, it empowers the woman. The main criticism against PWDVA is that mental illness in AP or respondent is ignored. Apart from this, there are mixed reactions toward few legislations, especially PWDVA, DPA and IPC 498A, because they have been frequently abused and are considered as "anti-men."

Recently when the Bill to criminalize marital rape was introduced in India, it was turned down by the Parliament on the ground that marriage is a sacred institution and touching it will lead to breakdown of marriages. Many people believe that India should be proud of its culture because "the nation has low divorce rates". Statements have been issued against criminalizing marital rape without acknowledging the fact that most marriages in India survive because women silently endure violence and abuse within such relationships. The culture of "silence", "tolerance", "adjustment", "compromise" among women is propagated to "save and respect the 'honour', the 'pride' and the 'values'" of the Indian family. But it is a fact that ultimately in the name of all these social values women are either murdered or are forced to commit suicide. On the other hand there is a men's group which is lobbying fiercely to highlight the fact the law against domestic violence has been misused by women and therefore should be diluted. They further propagated that the enactment of penal law against marital rape will also be abused by women. According to such arguments, a woman, who is not docile, subservient or compliant and complains about the continuous abuse within the conjugal relationship is an anti-family warrior breaking the sacred bonds while converting bedroom to a battlefield. Both the groups ignore the reality that most cases of emotional violence, sexual abuse, physical assault, mental trauma, all takes place within this "sanctified" territory because women are powerless and vulnerable and have been socialized to be pliant, obedient and subservient.

Suggestions :

After discussing the laws and constitutional provisions that protect the rights of the married women in India it is found that in reality, those women

who suffers in their married life rarely get justice on time. Following suggestions are given to deal with the problem.

1. Efficient and accountable law enforcement machinery at all levels (administration, government, police and judiciary) is needed.
2. Education and economic self reliance is must for every girl before marriage.
3. Strong marital bond would act as a deterrent.
4. Change in mind set of the judiciary is the need of the day. Indira Jaising, Additional Solicitor General of India, aptly stated "It's time for India's courts to gaze inward and throw out deeply embedded patriarchal notions that stop judgments from being fair to women. Sexism within the system has to go before it does more damage in the country. Hindu Marriage Act, 1955 (Amended In 1976)
5. Amendments in existing legislations- if any existing laws fails to provide proper protection to the victimised women, such laws should be amended. For example, The Hindu Marriage Act (1955) considers a marriage is a valid one if neither party is an idiot or a lunatic at the time of marriage. Some critics says that mental illness may be removed from conditions of Hindu marriage. Not informing about past illness of mental illness should not be a ground for nullity of marriage.
6. Code of conduct at work place, school and home, with respect to interaction with persons of opposite sex should be outlined and implemented.
7. Gender sensitization by parents and teachers is needed regarding the sensitivities and boundaries of man-woman relationships.
8. Change in the value system- Changes in the value system are needed. Parents and teachers should strive to infuse good moral and religious values in children and serve as role models. The masses should be educated to perceive that girls and boys are one and the same. This can happen only if traditional values are replaced by progressive ones.
9. Need of legal literacy- Most of the women in our society are ignorant of the legislations which have been enacted to provide them specific rights. They should be made aware of these rights. Not only women should have knowledge of law, men should also have legal literacy so that they can understand what kind of treatment and behaviour they should have towards their life partners.

10. Active support of law enforcing agencies- Failure of the law enforcing agencies, especially the police, is another reason for the ineffectiveness of the laws. As soon as the laws are passed, the rules and regulations should also be framed and an infrastructure and implementation machinery must form a part of the statutes.

Conclusion :

After discussion on the rights of married women in India it has been found that even today, in the presence of so many protective laws for married women, their condition is not improving. For that it can not be said that only judicial system in India is responsible, the whole social value system is equally responsible. Actually if we analyse the real meaning of marriage then it will be found that it's such a unique social institution that where both male and female together can form the foundation of relationship. So contribution and cooperation of both of them is equally important and there should not arise the question of rights and oppression. Unfortunately, in most cases women are dominated and oppressed by the men and the so called social values of traditional patriarchal society is equally responsible for it. Sometimes even in modern educated families also women are deprived of their basic human rights. Nowadays even women with good educational qualification and prestigious job have to suffer in their married life. For this it can be said that somewhere in our society tolerance and thought process is not working properly. So in today's complex society women have to be very conscious about how they can have a happy married life with full of confidence, self respect and dignity.

Reference :

1. Sumanlata. *"Towards Empowering Women"*; Akansha Publication 2010
2. Saxena Shobhna *"Crime Against Women And Protective Laws"* Deep&Deep Publication 2008

Web source :

1. <http://www.thebetterindia.com>
2. <http://www.shadisaga.com>
3. www.legalservicesindia.com
4. <http://indiankanoon.org>
5. <http://www.mainstream>

অসমীয়া নাট্য-সাহিত্যৰ জগতত নাৰীবাদী দৰ্শনৰ প্ৰবক্তা 'নুমলী কুঁৱৰী' : এক বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা

ড° ইৰাণী ঠাকুৰীয়া

সহকাৰী অধ্যাপক

অসমীয়া বিভাগ, নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়

প্ৰস্তাৱনা :

বিংশ শতাব্দীৰ প্ৰথম দশকত জন্ম হোৱা অসমীয়া ঐতিহাসিক নাট্য-সাহিত্যৰ জগতলৈ অনবদ্য অৱদান আগবঢ়োৱা নাট্যকাৰসকলৰ ভিতৰত নকুলচন্দ্ৰ ভূঞাদেৱ অন্যতম। বহুমুখী সাহিত্যপ্ৰতিভাৰ অধিকাৰী ভূঞাদেৱ এগৰাকী বিশিষ্ট বুৰঞ্জীবিদো আছিল। তেখেতৰ বদন বৰফুকন, চন্দ্ৰকান্ত সিংহ, নুমলী কুঁৱৰী, বিদ্রোহী মৰাণ আদি ঐতিহাসিক নাটকৰ কাহিনী আহোম ৰাজশাসনৰ পটভূমিত ৰচিত হৈছে। ঐতিহাসিক নাটকেইখন ৰচনা কৰোঁতে তেখেতে বুৰঞ্জীৰ পৰা আঁতৰি আহি স্বকীয় ৰহণ সানি বিকৃত কৰাৰ পৰিৱৰ্তে বুৰঞ্জীবৰ্ণিত দিশকে আকৰ্ষণীয় ৰূপত দাঙি ধৰিছে।

নকুলচন্দ্ৰ ভূঞাদেৱে নাৰীকেন্দ্ৰিক ঐতিহাসিক নাটক 'নুমলী কুঁৱৰী' ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন আৰু বুৰঞ্জীৰ তথ্যৰ আধাৰত ৰচনা কৰিছে। অসম বুৰঞ্জীত পোৱা তথ্যমতে দুগৰাকী ৰূপে-গুণে বিভূষিতা নাৰী হৈছে গৰমা কুঁৱৰী আৰু নুমলী কুঁৱৰী। বুৰঞ্জীত প্ৰাপ্ত তথ্যই দুয়োগৰাকী কুঁৱৰীকে একে বুলি প্ৰতিপন্ন কৰিব খোজে যদিও নাট্যকাৰ ভূঞাদেৱৰ মতে দুয়োগৰাকী কুঁৱৰী একে নহয়। নাট্যকাৰে নুমলীগড় বাগিছাত থকাৰ সময়ত স্থানীয় লোকৰ মুখত শুনা নুমলী কুঁৱৰীৰ কাহিনী আৰু বুৰঞ্জীত পোৱা সামান্য তথ্যৰ ভিত্তিত এই গুৰুত্বপূৰ্ণ ঐতিহাসিক নাটকখন ৰচনা কৰে। পুৰুষশাসিত সমাজখনত এগৰাকী আত্মসচেতন নাৰীয়ে সমধিকাৰ লাভৰ বাবে কৰা অহৰহ সংগ্ৰাম তথা কৰুণ পৰিণতি নাটকখনত বৰ্ণিত হৈছে। বিশিষ্ট নাট্য সমালোচক ড° পৰমানন্দ ৰাজবংশীদেৱৰ মতে — পুৰুষ শাসিত সমাজত নাৰীৰ স্বাধিকাৰ বিচৰা নুমলীয়েই অসমৰ নাট্য সাহিত্যত নাৰী মুক্তি বিচৰা প্ৰথমটো মুক্ত চৰিত্ৰ।" (নুমলী কুঁৱৰী, পৃ : ১২৬)

এই আলোচনাত 'নুমলী কুঁৱৰী' নাটকখনৰ নুমলীৰ চৰিত্ৰটিৰ জৰিয়তে আমাৰ পুৰুষশাসিত সমাজখনত নিজৰ অধিকাৰ সম্বন্ধে সচেতন এগৰাকী স্বাভামানী নাৰীয়ে সন্মুখীন হোৱা বিষম পৰিস্থিতি, নিয়তিৰ ওচৰত হাৰ নামানি সমমৰ্যদা লাভৰ বাবে কৰা সংগ্ৰামৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। যাতে এনে আলোচনাই আমাৰ সমাজত নাৰী পুৰুষৰ ভেদভাৱ আতৰাই সকলোকে নিজস্ব গুণৰ কৰ্ষণ কৰি একো একোজন শ্ৰেষ্ঠ মানৱৰূপে পৰিচয় দিয়াৰ মানসিকতাৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে। যিখন সমাজত নাৰীৰ আবেগ-অনুভূতি, ইচ্ছা-অনিচ্ছাক দমন

কৰা নহয়। য'ত নুমলী কুঁৱৰীৰ দৰে কোনো নাৰী পুৰুষবিদ্বেষী হৈ পৰিব লগা নহয় তাৰেই প্ৰয়াস কৰা হ'ল।

(চালিকা শব্দ: নাৰী, সমাধিকাৰ, সজাগতা, আত্মসচেতনতা।)

এই ক্ষুদ্ৰ গৱেষণা পত্ৰখন প্ৰস্তুত কৰোঁতে মূলতে বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি অনুসৰণ কৰা হৈছে। এইক্ষেত্ৰত এই বিষয়টোৰ লগত জড়িত গ্ৰন্থ আদিৰ পৰা প্ৰয়োজনবোধে সমল সংগ্ৰহ কৰা হৈছে।

নাটকৰ বিষয়বস্তু :

নাট্যকাৰ নকুলচন্দ্ৰ ভূঞাই ইতিহাস আৰু ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়নৰ সহায়েৰে উদ্ধাৰ কৰা তথ্যৰ সহায়ত ৰচনা কৰা 'নুমলী কুঁৱৰী' নাটকখনৰ কেন্দ্ৰীয় চৰিত্ৰ নুমলী অসমীয়া নাট্য-সাহিত্যৰ জগতত এক ব্যতিক্ৰমী চৰিত্ৰ। নাটকখনত নাৰীমুক্তিৰ চেতনাৰে নুমলীৰ চৰিত্ৰটি উজ্জীৱিত হৈ উঠা দেখা যায়। পিতৃৰ এক ৰাজনৈতিক সিদ্ধান্ত তথা সম্বন্ধৰ বাবে নুমলীয়ে নিজৰ অনিচ্ছা সত্ত্বেও স্বদেশ এৰিব লগা হৈছিল। পিতৃৰ এই একপক্ষীয় সিদ্ধান্তৰ বলি হোৱা নুমলীয়ে অন্তৰত পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজখনৰ প্ৰতি বিদ্বেষৰ ভাবলৈ আন ৰাজ্যত স্বাভিমানৰে আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ সংগ্ৰাম তথা শেষত পুৰুষশাসিত সমাজখনৰ ঘড়যন্ত্ৰৰ বলি হৈ আত্মজাহ দিয়াৰ কৰুণ হৃদয়স্পৰ্শী ছবি নাটকখন দেখা যায়।

নাটকখনৰ আৰম্ভণিতে দেখা যায় যে মণিপুৰৰ ৰজাই মানৱ আক্ৰমণৰ পৰা নিজ ৰাজ্যক সুৰক্ষিত কৰিবলৈ তিনিওগৰাকী জীয়ৰী সুমলী, নুমলী আৰু কুমলীক প্ৰবল পৰাক্ৰমী আহোম ৰজালৈ কছাৰী ৰজাৰ জৰিয়তে মিত্ৰতা স্থাপনৰ বাবে পঠোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। পিতৃৰ এই সিদ্ধান্ত বিনাবাক্যই আন দুগৰাকী ৰাজকুমাৰীয়ে মানি লৈছে। কিন্তু নুমলীয়ে ইয়াৰ তীব্ৰ বিৰোধিতা কৰিছে। অৱশ্যে নুমলীৰ কাকূতি-মিনতিয়ে ৰজাৰ সিদ্ধান্ত সলনি কৰিব নোৱাৰিলে। পিতৃৰ এই কঠোৰ সিদ্ধান্তই জীৱনৰ আৰম্ভণিতে নুমলীক পুৰুষ-বিদ্বেষী কৰি তুলিলে।

মণিপুৰৰ কটকীৰ সৈতে নুমলী কুঁৱৰীহত কছাৰী ৰাজ্যত থকা সময়তে আহোম সেনা আৰু কছাৰী সেনাৰ মাজত হোৱা প্ৰবল যুদ্ধত আহোম সৈতে পৰাস্ত হয়। ইয়াৰ ফলত আহোম ৰাজ্যলৈ পঠিয়াব খোজাৰ মণিপুৰৰ কুঁৱৰীহতৰ ভাগ্যচক্ৰও সলনি হয়। কছাৰী ৰজাই নুমলীক বিয়া কৰাই আৰু নুমলী কুঁৱৰীক ডেকা ৰজা তথা যুৱৰাজলৈ বিয়া হ'বলৈ আদেশ দিয়ে। পিতৃৰ সিদ্ধান্তৰ কোনো বিৰোধিতা নকৰা সুমলীয়ে এই ক্ষেত্ৰতো কছাৰী ৰজাৰ সিদ্ধান্তত আপত্তি কৰা নাই। আনহাতে ডেকাৰজা নুমলীৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত যদিও এই বিয়ালৈ নুমলীৰ কোনো আগ্ৰহ নাই। বৰঞ্চ ডেকাৰজাৰ প্ৰবল ভালপোৱাই নুমলীক বিৰক্ত কৰি তুলিছে— "এই ডেকাৰজাটোক! দেখিলে মোৰ ঘৃণা হয়, গাত বিছাই বৰলে ডাকে। পুৰুষক দেখিলেই মোৰ চকুত জুই জ্বলে। পুৰুষ! পুৰুষবোৰ যেন এটা এটা ভয়ঙ্কৰ বনৰীয়া জন্তু! সিহঁতে নিজৰ স্বাৰ্থ পূৰণৰ বাবে তিৰোতাক গৰকি লৈ আনন্দ কৰে, ৰং কৰে, ৰহইচ কৰে। সেই ৰহইচৰ মই সামগ্ৰী নহয়!" (নুমলী কুঁৱৰী, পৃ-২২) এনেদৰে পুৰুষবিদ্বেষী মনোভাৱে নুমলীৰ সমগ্ৰ সত্বাক যেন আৱৰি ধৰিছে, য'ত নাই কোনো পুৰুষৰ প্ৰতি সদ্ব্যভাৱ, আকৰ্ষণ আৰু আন্তৰিকতা।

ইতিমধ্যে নাটকখনৰ ঘটনাক্ৰমে অন্যদিশলৈ গতি কৰে। পৰাজিত আহোম সৈন্যই ফ্ৰাচেংমুঙৰ নেতৃত্বত পুনৰ কছাৰীৰ লগত যুঁজ দিয়ে আৰু এই যুঁজত জয়লাভ কৰে। কছাৰী ৰজা ডেৰচোংফাই বীৰত্বৰে যুঁজ কৰি শক্তি, The Strength / 38

মৃত্যুক আকোঁৱালি লৈ দেশপ্ৰেমৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰে। নুমলীৰ পৰা কোনো সঁহাৰি নোপোৱা প্ৰেমিক যুৱৰাজ ডেকাৰজাৰো যুদ্ধত মৃত্যু হয়। কছাৰী ৰাজ্য আহোমৰ অধীন হৈ পৰে। আহোম স্বৰ্গদেৱ চুহুংমুঙক লগ পোৱাৰ পিছত পুৰুষবিদ্বেষী নুমলী কুঁৱৰীক নাৰীসুলভ প্ৰবৃত্তিৰে এগৰাকী প্ৰেমিকাৰূপে দেখা পোৱা যায়। প্ৰবল প্ৰতাপী স্বৰ্গদেৱে নুমলী ৰূপ-গুণ, নৃত্যগীতত মোহিত হৈ নিজৰ ৰাজ্য আৰু সিংহাসনৰ দায়িত্ব পাহৰি ছমাহ নুমলীৰ চ'ৰাত আৱদ্ধ হৈ থাকে।

নুমলীৰ প্ৰেমত স্বৰ্গদেৱে এনেদৰে নিজৰ কৰ্তব্যলৈ পিঠি দিয়া দেখি আহোম মন্ত্ৰীসকলে মন্ত্ৰণা কৰি স্বৰ্গদেৱক কৰ্তব্য সোঁৱৰাই দিয়াৰ দায়িত্ব কনচেং বৰপাত্ৰ গোহাঁইক অৰ্পণ কৰে। নাটকখনৰ এটি অন্যতম চৰিত্ৰ কনচেংৰ বল বিক্ৰম তথা শৌখ্য-বীৰ্যই শত্ৰু কছাৰী ৰাজ্যৰ ৰাজকুমাৰী তুলাদৈকো আকৰ্ষণ কৰে। নিজৰ দেশৰ বাবে নিজৰ উছৰ্গা কৰা কনচেঙে বলীয়াৰ ভাও ধৰি নুমলীৰ চ'ৰাঘৰত জুই লগাই দিয়ে। কনচেঙৰ এনে কাৰ্য্যই স্বৰ্গদেৱক ক্ৰোধাৱিত্ত কৰি তোলে যদিও বুঢ়াগোহাঁই, ফ্ৰাচেংমুং, কনচেঙ প্ৰমুখ্যে সকলোৱে এনে কাৰ্য্যৰ আঁৰত থকা প্ৰকৃত উদ্দেশ্য বুজাই দিয়াত স্বৰ্গদেৱে নিজৰ ভুল উপলব্ধি কৰে। কনচেঙক পুৰস্কৃত কৰাৰ লগতে কছাৰী ৰাজ্য পৰিচালনাৰ ভাৰ বিভিন্নজনক অৰ্পণ কৰি, নুমলী কুঁৱৰীক ৰাজ্যৰ দায়িত্ব দি ৰাণী পাতি নিজে ৰাজ্যলৈ উভতি যাবলৈ সাজু হয়।

নুমলী কুঁৱৰীক একো নজনোৱাকৈ স্বৰ্গদেৱে হঠাৎ এনেদৰে নিজ দেশলৈ উভতি যোৱাত নুমলী কুঁৱৰী শংকিত হৈ পৰে যদিও ৰাজ্যৰ দায়িত্ব লৈ পুনৰ নেতিবাচক কাৰ্যকলাপ আৰম্ভ কৰে। নাটকখনক গতিশীলতা প্ৰদান কৰা কছাৰী ৰাজ্যৰ শক্তিশালী মন্ত্ৰী বৰচেউতীয়াকো পূৰ্বৰ পৰম্পৰা ভঞ্জন কৰি সান্থাঙ্গে সেৱা কৰিবলৈ বাধ্য কৰায়। নুমলীয়ে এনেদৰে বৰচেউতীয়াকে আদি কৰি কেবাজনো উচ্চ পদস্থ বিষয়াৰ আত্মসন্মানত আঘাত কৰাত, তেওঁলোকে বিদ্ৰোহী হৈ উঠে। একমাত্ৰ নাৰী হোৱাৰ বাবে নুমলী কুঁৱৰীক হত্যা নকৰি আন উপায় অৱলম্বন কৰি শাসনৰ দায়িত্বৰ পৰা আঁতৰাবলৈ বৰচেউতীয়া দৃঢ়সংকল্পবদ্ধ হয়। এনেদৰে অন্তৰত থকা তীব্ৰ পুৰুষবিদ্বেষ, ক্ষমতা পাই অহংকাৰী হৈ পৰা নুমলীয়ে আনৰ মৰ্যদাৰ প্ৰতি সচেতন নোহোৱাৰ ফলত ষড়যন্ত্ৰৰ বলি হ'ব লগা হয়। আত্ম সন্মানত আঘাত পোৱা বৰচেউতীয়াই প্ৰতিশোধ পূৰণৰ বাবে নুমলী কুঁৱৰীক হত্যা কৰিবলৈ আগ্ৰহী হৈ পৰে যদিও ব্ৰাহ্মণে নাৰী হত্যা মহাপাপ বুলি কোৱাত এনে কাৰ্যৰ পৰা আঁতৰি আহে। কিন্তু দলৈ আদি কছাৰী বিষয়াসকলক লগত লৈ স্বৰ্গদেৱৰ ওচৰলৈ গৈ নুমলীক ক্ষমতাৰ পৰা অপসাৰণ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল। আনহাতে নুমলী কুঁৱৰীয়ে তেওঁৰ প্ৰিয়তম স্বৰ্গদেৱে একো নজনোৱাকৈ সিংহাসনৰ পৰা অপসাৰণ কৰা বাতৰি পাই হতাশাগ্ৰস্ত হৈ পৰিল। পুনৰ পুৰুষৰ অধীন হোৱাৰ পৰিৱৰ্তে নুমলীয়ে আত্মহত্যাৰ পথ বাচি ল'লে। এনেদৰে নুমলী কুঁৱৰীৰ জীৱনৰ কৰুণ পৰিসমাপ্তিয়ে নাটকখনক বিয়োগান্ত ঐতিহাসিক নাটকলৈ পৰিণত কৰে।

অসমীয়া নাট্য-সাহিত্যৰ জগতত 'নুমলী কুঁৱৰী' নাৰীবাদী দৰ্শনৰ আত্মপ্ৰকাশেৰে এক নতুন চিন্তাধাৰাৰ প্ৰকাশ :

নকুলচন্দ্ৰ ভূঞাদেৱৰ 'নুমলী কুঁৱৰী' নাটকখনত প্ৰকাশ পোৱা মূল দৰ্শনটোৱে হৈছে — “পুৰুষৰ আসনত তিৰোতা বহিলে পুৰুষে কি কৰিব?” (পৃ: ১২৬) পুৰুষশাসিত আমাৰ সমাজখনত নাৰীৰ আবেগ-অনুভূতি,

ইচ্ছা, স্বাভিমান কিদৰে উপেক্ষিত হয়, তাৰ সুন্দৰ নিদৰ্শন নুমলী কুঁৱৰীৰ জীৱনত দেখা যায়। জীৱনৰ আৰম্ভণিতে নুমলীৰ অন্তৰত তীব্ৰ পুৰুষবিদ্বেষী মনোভাৱ সৃষ্টিৰ মূলতে হৈছে নিজ জন্মদাতা পিতৃ মণিপুৰৰাজৰ স্বেচ্ছাচাৰী এক পক্ষীয়া সিদ্ধান্ত। শত্ৰুৰ বিপক্ষে বীৰত্বৰে যুঁজ দি ৰাজ্য সুৰক্ষিত কৰাৰ বিপৰীতে নিজৰ তিনিগৰাকী জীয়ৰী আন ৰাজ্যলৈ উপটোকনৰূপে পঠোৱা কাৰ্য্যই নুমলীক বিদ্ৰোহী কৰি তুলিছে। আনৰ ৰাজ্যলৈ নপঠাবলৈ নুমলীয়ে কৰা কাকূতি-মিনতিয়ে পিতৃৰ কঠুৱা পুৰুষহৃদয় গলাব নোৱাৰিলে। নুমলী আন দুগৰাকী ভনীয়েক নুমলী আৰু কুমলীয়ে পিতৃৰ আঞ্জা পালন কৰি — ‘জন্মভূমিৰ ৰক্ষাৰ বাবে আমাৰ তুচ্ছ প্ৰাণ বলি দিব লাগে। (পৃঃ৯) বুলি ভাবি নিজৰ কৰ্তব্য পালন কৰি সুখী হৈছে। ব্যতিক্ৰমী নুমলীৰ চিন্তা ভনীয়েকহঁতৰ সম্পূৰ্ণ বিপৰীত। দেশৰক্ষা দায়িত্ব নুমলীয়ে এগৰাকী বীৰঙ্গনাৰ দৰেহে পালন কৰিব বিচাৰে — “জন্মভূমিক ৰক্ষা কৰিম। হাতত তৰোৱাৰ লৈ ৰণক্ষেত্ৰত নাচি নাচি জন্মভূমিৰ সন্মান ৰক্ষা কৰিম। কিন্তু মহাৰাজ পুৰুষ; তিৰোতাৰ মন নুবুজিলে।” (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ৯)

জন্মদাতা পিতৃৰ আশ্ৰয়ত নিজকে সুৰক্ষিত অনুভৱ কৰাৰ বিপৰীতে, স্বয়ং সেইজন পিতৃয়ে পাশাখেল গুটিৰ দৰে, বজাৰৰ পণ্যৰদৰে জীয়ৰীহঁতক ব্যৱহাৰ কৰা কাৰ্য্যই নুমলীৰ অন্তৰ প্ৰচলন পুৰুষবিদ্বেষী কৰি তুলিছে — “পিতায়েই হওক বা ৰজায়েই হওক, তিৰোতাৰ মনৰ কথা নুবুজি অচিন দেশৰ, অচিন পুৰুষলৈ কটকীৰ হাতত পঠিয়াই দিয়ে। তিৰোতা যেন বেপাৰত বেচা পণ্যহে!” (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ২০)। অনবৰতে হৃদয়ত কঢ়িয়া ফুৰা পুৰুষবিদ্বেষে নুমলীক জীৱনৰ আনন্দ-অনুভূতি, প্ৰেম-প্ৰীতি আদিৰ প্ৰতি উদাসীন কৰি তুলিছে। চৌপাশ আনন্দময় পৰিবেশেও নুমলীৰ অন্তৰ স্পৰ্শ নকৰে। সেয়েহে আহোমক পৰাজিত কৰাৰ বাবে কছাৰী ৰাজ্য হোৱা বিজয় উৎসৱ নুমলীৰ বাবে গুৰুত্বহীন। আশ্ৰয়লৈ থকা কছাৰীৰাজ্যত ভনীয়েকহঁতে সকলো দুখবেজা পাহৰি হাঁহি-মাতি থকা কাৰ্য্য নুমলীৰ দৃষ্টিত — “সিহঁত আজলী, আকৰী। ৰাজচ’ৰাৰ ৰেহ-ৰূপত ভোল গ’ন মোক পাহৰিলে। মই কিন্তু বিদ্ৰোহী, বিদ্ৰোহী!” (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ ২১) নুমলীৰ প্ৰণয়প্ৰাৰ্থী কছাৰী ৰাজ্য যুৱৰাজ ডেকাৰজাৰ প্ৰেম-নিবেদনৰ প্ৰতিও নাই কোনো আকৰ্ষণ। নাৰী পুৰুষৰ অধীন, পুৰুষ অবিহনে নাৰী জীৱনৰ মূল্য নাই, সমাজৰ এনে চিৰাচৰিত ধাৰণা ভুল বুলি প্ৰমাণিত কৰিবলৈ নুমলী বদ্ধপৰিকৰ। সেয়ে ডেকাৰজাৰ একপক্ষীয়া প্ৰেমে নুমলীক আকষিত কৰাৰ পৰিবৰ্তে বিৰক্ত কৰি তুলিছে। ডেকাৰজাৰ নুমলীৰ প্ৰতি যি হেপাহ, আকৰ্ষণ যি নুমলীৰ পুৰুষবিদ্বেষৰ জুইকুৰা বেছিবৈক জ্বলাই তুলিছে — “পুৰুষ তহঁতক দেখিলে মোৰ গাত জুই জ্বলে। তহঁত নাহিবি, নাহিবি। নাহিবি মোৰ ফালে!” (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ২২) পিছলৈ এইগৰাকী ৰাজকোঁৱৰৰ আহোম সৈন্যৰ হাতত মৃত্যু হৈছে যদিও কাঠচিতিয়া নুমলীৰ হৃদয়ত এই ঘটনাই কোনো ৰেখাপা কৰা নাই।

নাটকখনৰ তৃতীয় অঙ্কৰ পৰা এইগৰাকী আত্মসচেতন, পুৰুষবিদ্বেষী নুমলীক সম্পূৰ্ণ বেলেগৰূপত দেখা গৈছে। আহোম স্বৰ্গদেৱ চুহুংমুঙক লগ পোৱাৰ পিছত পূৰ্বৰ অহংকাৰী, স্বভিমानी, আত্ম মৰ্যদাৰ প্ৰতি সচেতন নুমলী কুঁৱৰী নাৰীৰ সহজাত প্ৰকৃতিৰে এগৰাকী প্ৰেমিকাৰূপে দেখা গৈছে। নৃত্য-গীত, ৰূপ-গুণেৰে প্ৰেমি স্বৰ্গদেৱক মোহিত কৰিছে। অৱশ্যে স্বৰ্গদেৱৰ প্ৰেয়সী হৈ ক্ষমতাশালী হৈ উঠা নুমলীয়ে ৰাজ্যত নাৰীৰ অধিকা

সুৰক্ষিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰতো সতৰ্ক দৃষ্টি ৰাখিছে। সেয়েহে সৰু সৰু কথাত নিজৰ পত্নীক চৰ-ভুকু মাৰি বৰমতা দেখুৱা বিহ্বাম, মনচোক আদিৰ দৰে সাধাৰণ প্ৰজাসকলো নুমলীকুঁৱৰীৰ আদেশত সন্ত্ৰাসিত হৈছে — “নগৰত ঢোল পিটাই শুনাতে বোলে তিৰোতা ওপৰ, মতাবোৰ তল। যি মতাই তিৰোতাক মাৰিব তাৰ কাণ এখন যাব।” (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ ৫৯)

প্ৰিয়জনৰ সান্নিধ্যত পুৰুষবিদ্বেষীৰ পৰা প্ৰেয়সীলৈ ৰূপান্তৰ হোৱা নুমলী পুনৰ প্ৰেমিক স্বৰ্গদেৱৰ দ্বাৰা প্ৰতাৰিত হ’ল। দেশ তথা সিংহাসনৰ স্বাৰ্থত কছাৰী ৰাজ্যত ৰাণী পাতি স্বৰ্গদেৱে একো খবৰ নিদিয়াকৈ হঠাতে এৰি থৈ কাৰ্যই নুমলীৰ অন্তৰ ব্যথিত কৰি তুলিলে — “পতিয়েই পৰম গুৰু — সেই ভাব মনলৈ আহিছিল ! কিয় এনে হ’ল ! হঠাৎ পৃথিৱীখন মোৰ লুটি খালে।” (পৃঃ ৭৮) স্বৰ্গদেৱৰ এনে কাৰ্যৰ আঁৰত নুমলীয়ে এটাই কাৰণ বিচাৰি পালে, সেয়া হ’ল স্বৰ্গদেৱ এজন পুৰুষ। পুৰুষে নাৰীৰ অন্তৰৰ কথা কেতিয়াও বুজিব নিবিচাৰে। কছাৰী ৰাজ্যৰ ৰাণী হৈ “জীৱনৰ এটা অদ্যম হেঁপাহ পূৰ্ণ হ’ল।” (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ ৭৮) বুলি অনুভব কৰা নুমলীয়ে ৰাজ্যৰ শাসনভাৰ হাতত লৈয়ে পুৰুষক এশিকনি দিয়াৰ বাবে দৃঢ় সিদ্ধান্ত ল’লে — “পুৰুষক শিকনি দিলেহে পুৰুষে বুজিব নাৰীৰো শক্তি আছে।” (পৃঃ ৭৯) ৰাজকাৰ্যৰ বাবে নুমলীক লগ ধৰিবলৈ অহা বৰচেউতীয়া দলৈ আদি কছাৰী ৰাজবিষয়াক সাষ্টাঙ্গ সোৱা কৰিবলৈ আদেশ দি পুৰুষ শাসিত সমাজব্যৱস্থাত পুৰুষৰ অধিকাৰ সাহসেৰে খৰ্ব কৰিছে — “নুমলীৰ আগত, পুৰুষ সাষ্টাঙ্গ পাৰিব লাগিব। তিৰোতাৰো যে শক্তি আছে। তিৰোতাইও শাসন কৰিব পাৰে !” (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ ৮০) স্বাভাবিকভাবেই পুৰুষ শাসিত সমাজখনত পুৰুষৰ আত্মসন্মানত আঘাত কৰি নুমলীয়ে বেচিদিন শাসনত থাকিব নোৱাৰিলে। ৰাণী হ’লেও এগৰাকী নাৰীৰ হাতত অপমানিত হৈ বৰচেউতীয়া প্ৰতিশোধ পৰায়ণ হৈ পৰিছে। দলৈ আদি আন বিষয়া আৰু ব্ৰাহ্মণৰ লগত মন্ত্ৰণা কৰি নুমলীক শাস্তি দিবলৈ সংকল্প লৈছে। পুৰুষ যে প্ৰকৃতি অৰ্থাৎ নাৰীতকৈ উচ্চ তাক প্ৰতিপন্ন কৰিবলৈ শাস্ত্ৰৰ সহায় লৈছে। এইক্ষেত্ৰত ব্ৰাহ্মণে শাস্ত্ৰক দোহাই দি কৰা মন্তব্যই সমাজৰ পুৰুষতান্ত্ৰিক চিন্তাধাৰাকে দৃঢ়ভাবে প্ৰকাশ কৰিছে — “শেহত পুৰুষতে প্ৰকৃতি লীন হৈ যায়গৈ। এই বাবেইহে প্ৰকৃতি পুৰুষতকৈ হীন। প্ৰকৃতিয়ে পুৰুষক পৰিচৰ্যা কৰে।” (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ ৮২) ক্ষমতালোভী বৰচেউতীয়াই নিজৰ অপমানৰ প্ৰতিশোধ ল’বলৈ নুমলীক হত্যা কৰাৰ পক্ষপাতী যদিও ব্ৰাহ্মণে ‘তিৰীহত্যা মহাপাপ’ আৰু দলৈয়ে — ‘তাতে কুৱৰী, প্ৰবল প্ৰতাপী স্বৰ্গদেৱৰ আশ্ৰিতা’ (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ ৮৫) বুলি সকীয়াই দিয়াতহে ক্ষান্ত হৈ অন্য উপায় চিন্তা কৰিছে।

অৱশেষত বৰচেউতীয়াৰ নেতৃত্বত যোৱা কছাৰী ৰাজবিষয়াৰ সজাতিদলৰ অনুৰোধ আৰু আহোম ৰাজসভাৰ বিষয়াসকলৰ পৰামৰ্শমতে স্বৰ্গদেৱে নুমলীক একো নজনোৱাকৈ ক্ষমতাৰ পৰা অপসাৰিত কৰে। কছাৰী ৰাজকোঁৱৰ এজনক শৰণীয়া ৰজা পাতি কছাৰী ৰাজ্যলৈ পঠিয়ালে। স্বৰ্গদেৱৰ এনে সিদ্ধান্তই নুমলীক হতাশগ্ৰস্ত কৰি তোলে। নিজৰ প্ৰিয়তম পুৰুষৰ এনে কাৰ্যৰ আঁৰত নুমলীয়ে এটাই কাৰণ বিচাৰি পালে, সেয়া হ’ল স্বৰ্গদেৱো এজন পুৰুষ — “স্বৰ্গদেৱ। তুমিও পুৰুষ ! পুৰুষত বিশ্বাস নাই !” (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ ৯৭) প্ৰিয়জনৰ দ্বাৰা প্ৰতাৰিত হৈ প্ৰেমৰ মন্দিৰ থানবান হোৱাৰ পিছত নুমলী কুঁৱৰীয়ে পুনৰ বৰচেউতীয়াৰ দৰে পুৰুষৰ অধীন হৈ প্ৰতাৰিত হোৱাৰ পৰিবৰ্তে বিহ্বা বিলত স-সন্মানে আত্মহত্যাৰ সিদ্ধান্ত ল’লে — “প্ৰেম-

প্ৰীতি সকলো কি পৃথিৱীত শেষ হৈ গৈছে? অপমান, অৱহেলাই কি একমাত্ৰ প্ৰতিদান? বিহৰা, বিহৰা, তোমাৰ
বহল বুকুত... (নুমলী কুঁৱৰী, পৃঃ ৯৮)

পুৰুষশাসিত সমাজখনৰ বিশেষকৈ ৰাজতন্ত্ৰত সাহসেৰে নাৰীৰ সমমৰ্যদা বিচৰা এগৰাকী সংগ্ৰামী নাৰীৰ
জীৱনৰ কৰুণ পৰিসমাপ্তি ঘটে।

উপসংহাৰ :

অসমীয়া নাট্য-সাহিত্যৰ জগতত নকুলচন্দ্ৰ ভূঞাদেৱৰ 'নুমলী কুঁৱৰী' এক ব্যতিক্ৰমী চৰিত্ৰ। ঐতিহাসিক
বিয়োগান্ত নাটকৰ নায়িকা হৈয়ো নকুলচন্দ্ৰ ভূঞাদেৱৰ নুমলী কুঁৱৰী অসমীয়া নাট্য সাহিত্যত নাৰীমুক্তিৰ চেতনাৰে
উজ্জীৱিত এক সাহসী আধুনিক নাৰী চৰিত্ৰ। এফালে নুমলী সাহসী, আত্মপ্ৰতিষ্ঠা আৰু আত্মসন্মান ৰক্ষাৰ বাবে
সচেতন, পুৰুষশাসিত সমাজখনৰ নাৰীৰ অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে প্ৰযত্নশীল। আনফালে আকৌ নৃত্য
পতিয়াসী, সুগায়িকা আৰু আহোমৰ শক্তিশালী স্বৰ্গদেৱ চুহুংমুঙক কৰ্তব্য পাহৰাই মোহিত কৰি ৰাখিব পৰা
প্ৰেমিকা। পিতৃৰ হৃদয়হীন কাৰ্য্যই সমগ্ৰ পুৰুষজাতিৰ প্ৰতি বিদ্বেষী কৰি তোলা নুমলীয়ে স্বৰ্গদেৱ চুহুংমুঙৰ
সংস্পৰ্শলৈ আহি হৃদয়দান কৰি প্ৰেয়সী হৈ পৰিছে। কিন্তু ইমানতো নুমলীক দুৰ্ভাগ্যই এৰা দিয়া নাছিল। দেশ
আৰু ৰাজকাৰ্য্যৰ দায়িত্বৰ বাবে স্বৰ্গদেৱে নুমলীক একো নজনোৱাকৈ সংগ ত্যাগ কৰি নিজ ৰাজ্যলৈ গুচি গৈছে
আৰু শেষত ৰাজ বিষয়াসকলৰ মন্ত্ৰণাত ৰাণীৰ পদবীৰ পৰাও আঁতৰাইছে। প্ৰিয়তম পুৰুষৰ এনে কাৰ্য্যৰ অন্তৰালত
হতাশগ্ৰস্ত হৈ পৰা নুমলীয়ে এটাই কাৰণ বিচাৰি পাইছে, সেয়া হৈছে—পুৰুষ জাতিৰ বিশ্বাস নাই, পুৰুষ
বিশ্বাসঘাটক। পুৰুষশাসিত সমাজখনৰ নাৰীৰ স্বাধিকাৰ ৰক্ষা তথা নাৰী মুক্তিৰ বাবে সাহসেৰে যুঁজ দিয়া নুমলী
কুঁৱৰীৰ জৰিয়তে অসমীয়া নাট্য সাহিত্যৰ জগতত নাৰীবাদী দৰ্শনৰ এক নতুন চিন্তাধাৰাৰ প্ৰৱৰ্তন কৰাৰ বাবে
নাট্যকাৰ নকুলচন্দ্ৰ ভূঞাদেৱ চিৰস্মৰণীয় হৈ থাকিব।

সহায়ক গ্ৰন্থ :

ভূঞা, নকুলচন্দ্ৰ — নুমলী কুঁৱৰী, প্ৰকাশক ব্ৰহ্মপুত্ৰ প্ৰকাশন, দ্বিতীয় সংস্কৰণ, ২০০৮

শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ — অসমীয়া নাট্য সাহিত্য, সৌমাৰ প্ৰকাশ, ৮ম সংস্কৰণ, ২০০০

নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ গীত আৰু কবিতাত নাৰীবাদী চেতনা

শ্ৰী যোজনাগন্ধা পাঠক

সহকাৰী অধ্যাপক

অসমীয়া বিভাগ, নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়

সংক্ষিপ্ত সাৰ :

ইংৰাজী ফেমিনিজ্‌ম (feminism) শব্দৰ অসমীয়া প্ৰতিশব্দ নাৰীবাদ। অক্সফোৰ্ড ডিক্সনেৰি মতে, ফেমিনিজ্‌ম শব্দৰ প্ৰথম ব্যৱহাৰ হৈছিল ১৮৫০ খ্ৰীষ্টাব্দত যদিও আজিৰ অৰ্থত শব্দটি ব্যৱহৃত হৈছিল ১৮৯৫ খ্ৰীষ্টাব্দতহে। অসমীয়াত 'নাৰীবাদ' শব্দটোৰ ব্যৱহাৰ তিনিকুৰি বছৰ মানৰ কথা। নাৰী আৰু পুৰুষৰ সম অধিকাৰৰ ভিত্তিত প্ৰতিষ্ঠিত হোৱা নাৰীবাদী চিন্তা-চৰ্চাই সপ্তদশ অষ্টাদশ শতিকাৰপৰাই ইউৰোপ আমেৰিকাত গা কৰি উঠিছিল। ভাৰতীয় মহিলাই নাৰীচেতনাৰ দ্বাৰা উদ্বুদ্ধ হৈয়ে ১৯১৭ চনত উইমেন্‌স ইণ্ডিয়ান এছ'চিয়েছন (Woman's Indian Association conference) গঠন কৰিছিল।

কুৰি শতিকাৰ শেষৰ তথা একবিংশ শতিকাৰ দুৱাৰদলিৰ যিখন সমাজত কবি নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ জন্ম আৰু লালিত পালিত হৈছিল সেইখন সমাজ নাৰীৰ মন বা সত্ত্বাৰ প্ৰতি বহুক্ষেত্ৰত উদাসীন আছিল বুলিয়ে ক'ব লাগিব। ষাঠীৰ দশকতে কবি-গীতিকাৰৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰা নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ গীত আৰু কবিতাত সেয়ে আমি দেখা পাওঁ সমাজ আৰু নাৰীৰ এক দ্বন্দ্বাত্মক ছবি। প্ৰাপ্তি অপ্ৰাপ্তিৰ লগতে ৰক্ষণশীল সমাজৰ বিৰুদ্ধে কবিৰ কলম তীব্ৰ প্ৰতিবাদমুখৰ হৈ উঠিছে। অনন্য সুৰত ধ্বনিত হৈছে — মানৱতাবোধ। নাৰীৰ মনোজগতৰ ভিন্ন অৱস্থিতিৰ উমান দিছে নিৰ্মলপ্ৰভাৰ গীত আৰু কবিতাই।

০.০ অৱতৰণিকা :

চৌষষ্ঠী কলাৰ ভিতৰত পাঁচবিধক ললিতকলা বা সুকুমাৰ কলাৰ শাৰীত স্থান দিয়া হৈছে। কবিতা তাৰে ভিতৰৰ এবিধ কলা। সাহিত্যৰ আটাইতকৈ সংবেদনশীল শাখা। নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈয়ে 'দ্রৌপদী', 'সীতা', 'গান্ধাৰী' আদি কবিতা আৰু 'একো নাই শূন্য হায়', 'ৰ'দে পোৰা এই মৰুত', 'আকাশ আজি মোৰ নাই', 'মোৰ মন চাতকৰ কণ্ঠই', 'সখি, কেনেকে বুজাওঁ', 'অ' ৰাধা যতবাৰ' 'শ্যাম শ্যাম বুলি', 'সীতা বনবাস', 'সেউজী এডাল ঘাঁহৰ', 'অন্য নামেৰে নামাতিবা', 'প্ৰলয়ডংতা বাজে', 'প্ৰেৰণাৰ ফুল', 'অশ্ৰুৰে ভাষা' আদি গীত নাৰীবাদী চেতনাৰ সাৰ্থক প্ৰকাশ। পৰিৱৰ্তিত যুগ মানসিকতা বা বিৰত্ৰমান গতি প্ৰৱাহত বিভিন্নজনে বিভিন্ন ধৰণে গীত আৰু কবিতাত নাৰীৰ মানসিক জগতখনক চিত্ৰিত কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিছে। নিৰ্মল প্ৰভাৰ কবিতা আৰু গীতত নাৰীৰ জীৱন-যন্ত্ৰণা, স্বপ্ন আৰু স্বপ্নভংগৰ দুখ সুতীব্ৰ ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। সংবেদনশীলতাৰে দৈনন্দিন সমস্যাৰ

ভেটিত অন্তৰ্জগতক প্ৰাধান্য দিয়া এইগৰাকী কবি গীতিকাৰক গীত আৰু কবিতা গুণগত মানৰ পৰা অতি উচ্চ মানদণ্ডৰ। নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ গীতসমূহত আমি সততে দেখা পাওঁ জীৱন-জিজ্ঞাসাৰ অন্বেষণৰ লগতে নাৰীমনৰ ভিন্ন অনুভূতিৰ প্ৰকাশ। নাৰীমনৰ ক্ষোভ হতাশা-বেদনা-শংকা-যন্ত্ৰনাৰ মৰ্মস্পৰ্শী ৰূপৰ প্ৰকাশ নিৰ্মলপ্ৰভাৰ গীত আৰু কবিতা।

“কেউকাষে মোৰ

স্থাপদ সংকুল ভীষণ নিৰ্জৰ্ন এই গভীৰ অৰণ্য

ঠিক যেন মোক ঘেৰি দণ্ডায়মান নিৰ্বিকাৰ

অযোধ্যাৰ প্ৰজা” (সীতা)

প্ৰতীকাত্মকভাৱে নিৰ্মলপ্ৰভাৰ সীতাই প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে আজিৰ প্ৰেক্ষাপটত পুৰুষশাসিত সমাজৰ শতসহস্ৰ নিৰ্যাতিতা নাৰীক যিয়ে পুৰুষৰ প্ৰতাৰণা আৰু ভণ্ডামিৰ সমুখত বহু লাঞ্ছনা গঞ্জন নীৰৱে সহিবলগীয়া হৈছে। নাৰীৰ শুচিৰ দিশটোলৈ যুগে যুগে উত্থাপন হৈ অহা অমানৱীয় প্ৰশ্নটো কবিয়ে “সীতা” কবিতাটোত প্ৰচ্ছন্ন ইংগিতময়ভাৱে ফুটাই তুলিছে। তীৰ্থক ৰূপত নিৰ্মলপ্ৰভাই চিত্ৰিত কৰিছে। পুৰুষৰ প্ৰতাৰণা আৰু স্বেচ্ছাচাৰিতাৰ কথা :

“স্বৰ্ণসীতা গঢ়ি আজি ৰামে হেনো

মহাযজ্ঞ কৰিছে ৰচনা

জীৱন্ত সীতাক নিজহাতে আঁতৰাই থৈ

স্বৰ্ণসীতা গঢ়াৰ প্ৰয়াস

কি যে এক হাঁহি উঠা ভুৱা প্ৰতাৰণা

ধূলিত লুপ্তিত সত্য তাৰ প্ৰতি দৃষ্টিহীন।”

নাৰীবাদ হৈছে পুৰুষৰ সৈতে সমতাৰ ধাৰণা। মূল্য আৰু গুৰুত্বৰ বিভেদ সমাজত নাৰী পুৰুষৰ মাজত ৰখাটো অনুচিত। সকলো মানুহ। কেৱল মানুহ। এয়া নাৰীবাদৰ প্ৰধান কথা।

১.০০ নিৰ্মলপ্ৰভাৰ গীত আৰু কবিতাত নাৰীবাদী চেতনা :

সমাজত নাৰীৰ স্থান সম্পৰ্কীয় ধাৰণা, নিজৰ জীৱনত নিজে সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰাৰ অধিকাৰ বা সজাগতাৰ ভাৰতবৰ্ষৰ গুৰুত্ব লাভ কৰিছিল ঊনবিংশ শতাব্দীৰ দ্বিতীয়াৰ্ধৰ পৰাহে।

সৰস্বতী নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ পৰৱৰ্তী সময়ৰ এগৰাকী অন্যতম শ্ৰেষ্ঠ অসমীয়া কবি প্ৰতিভাশালী সাহিত্যিক গৰাকীয়ে গীত-মাত, সংস্কৃতি আৰু সমাজ অধ্যয়নৰ লগতে পুৰাণ শাস্ত্ৰ তথা বেদ বেদান্তৰ অধ্যয়নো গভীৰভাৱে কৰিছিল। তেখেতৰ প্ৰকাশিত কবিতা পুথিসমূহ হ’ল— বন ফৰিঙৰ ৰং, দিন পাছত দিন, সমীপেষু, অন্তৰংগ, সুদীৰ্ঘ দিন আৰু ঋতু, শব্দৰ ইপাৰে শব্দৰ সিপাৰে, অমিতাভ শব্দ, বসন্তৰ এদি ‘ড’ নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ নিৰ্বাচিত কবিতা’ আৰু ‘ড’ নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ গীত আৰু কবিতা সমগ্ৰ’। ‘সুদীৰ্ঘ দিন

আৰু ঋতুৰ বাবে তেওঁ সাহিত্য একাডেমিৰ বঁটা (১৯৮৩) লাভ কৰে। কিন্তু সেই সময়তো আমাৰ অসমত নাৰীয়ে নিজৰ পৰিয়ালটোৰ বাহিৰে বাহিৰৰ জগতৰ বিশেষ ভূ পোৱা নাছিল। সামাজিক স্তৰত কোনো সিদ্ধান্ত লোৱাটো পিছৰ কথা। নিৰ্মলপ্ৰভাৰ কবিতা আৰু গীতসমূহত নাৰীৰ প্ৰতি গভীৰ সহানুভূতি স্পষ্ট।

নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ ‘দ্রৌপদী’ কবিতাটো নাৰীৰ দ্বন্দ্বাত্মক মনোজগতৰ এক সাৰ্থক প্ৰকাশ। বাস্তৱ সমাজত পৰপুৰুষৰ প্ৰতি প্ৰেমৰ বহিঃ প্ৰকাশ এক অলীক কল্পনা মাথো।

“মই মাথো কৰি গ’লো
সত্যৰ সহজ স্বীকাৰ
যিবোৰ স্বীকাৰ ভণ্ডামিৰ মুখাৰ তলত
সৰ্বদায় গুপ্ত হৈ থাকে।” (দ্রৌপদী)

ব্যক্তিগত জীৱনত লাভ কৰা পুৰুষপ্ৰধান সমাজৰ দমন-নিৰ্যাতন পৰিস্ফুট হৈছে তেওঁৰ লেখাত। বাৰ বছৰ বয়সতে বৈবাহিক বান্ধোনত বান্ধ খাই তেৰ বছৰ বয়সত মাতৃ হ’বলগীয়া হৈছিল নিৰ্মলপ্ৰভা। সামাজিক কঠোৰ নীতিৰ মাজত দুয়ো মাতৃ-কন্যাই অবাঞ্ছনীয়ভাৱে বঞ্চিত হ’বলগীয়া হৈছিল পতি আৰু পিতৃস্নেহৰ পৰা। এনে অভাৱনীয় অকল্পনীয় পৰিস্থিতিতো নিৰ্মলপ্ৰভাৰ মনৰ বল আৰু ধৈৰ্য আছিল প্ৰশংসনীয়ভাৱে আশাব্যঞ্জক। “শূন্য অৱস্থাৰ পৰা হাতত অপূৰ্ব এক জোৰ লৈ আগবাঢ়ি আহি অসমীয়া সমাজ, অসমীয়া সাহিত্য আৰু অসমীয়া সংস্কৃতিক ভৰপূৰ কৰা এগৰাকী অসাধাৰণ শক্তিসম্পন্ন নাৰীয়ে গীতত থৈ যোৱা এয়া এক জীৱন্ত কাহিনী।” (নিৰ্মলপ্ৰভা গীত আৰু নাৰীৰ জীৱন নদী— ড° দীলিপ দত্ত)

সামগ্ৰিকভাৱে আজিও নিৰ্যাতিতা ভাৰতীয় নাৰীৰ বাস্তৱ প্ৰেক্ষাপটত গাৰ্গী-মৈয়েত্ৰীৰ আলোচনা বিলাসিতা মাত্ৰ। প্ৰখ্যাত নাৰীবাদী সাহিত্যিক শশী দেশপাণ্ডেৰ কথাৰেই ক’ব পাৰি যে, ভাৰতৰ সৰহ সংখ্যক নাৰীয়ে নিবোকা পশুৰ দৰে যি কষ্ট সহ্য কৰিব লাগে, তাক বৰ্ণনাকৰা কঠিন আৰু সংশোধনৰ কাৰণে আজিকোপতি প্ৰৱৰ্তিত সকলো শাসন বিধিক অৰ্থহীন কৰি পেলাইছে। (Shahsi Deshpande – The Women liberation movement and its relevance to India" – (Article/Hindu Bishwa, Feb- 1980)

উক্তৰ আংশিক যদিও মানুহৰ জীৱন-জিজ্ঞাসাৰ শেষ নাই। নিৰ্মলপ্ৰভাই নিজৰ আৰু বহু ভাৰতীয় নাৰীৰ যথাযথ বৰ্ণনা দিছে —

(১) “মোৰ মন চাতকৰ কণ্ঠই
বৃষ্টি বিচাৰি বিচাৰি গায়
ৰ’দে পোৱা এই মৰুতে
দৃষ্টিত এটুপি বৃষ্টি নাই”

(ৰচনাকাল : ১৯৬৫)

(২) “আকাশ আজি মোৰ নাই নাই
জোনাক নাই
পোহৰো নাই
ডেউকা পুৰি যায়।”

(ৰচনাকাল : ১৯৬৭)

(৩) “একো নাই
শূন্য হয়
জুইত জ্বলিল
ৰ’দত পুৰিল
শ্যামল বৰণ
কোমল জীৱন”

(ৰচনাকাল : ১৯৬৭)

এইবোৰ যেন পুৰুষপ্ৰধান সমাজ আৰু পুৰুষৰ ছলনাত শাপভ্ৰষ্টা অহল্যাৰ গোট মাৰি শিলা হোৱা কাৰুণ্যৰ মৰ্মভেদী ব্যথা।

নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ ৰচিত গীত আৰু কবিতা অসমীয়া সাহিত্যজগতৰ এক অমূল্য সম্পদ। অসমৰ প্ৰায়বোৰ সু-প্ৰতিষ্ঠিত গায়ক-গায়িকাই নিৰ্মলপ্ৰভাৰ গীত গাইছে। প্ৰায়বোৰ সু-প্ৰতিষ্ঠিত সুৰকাৰে সুৰাৰোপিত কৰিছে গীতিকাৰ গৰাকীৰ গীতত। অৱশ্যে তেওঁৰ গীতসমূহক বিশেষভাৱে প্ৰাণ দিছিল জয়ন্ত হাজৰিকাৰ সুৰ আৰু কণ্ঠই। বৰ্তমান দুয়োগৰাকী ইহজগতত নাই— কিন্তু তেওঁলোকৰ কথা আৰু সুৰে আমাক সদায়ে আলোড়িত কৰি ৰাখিছে। তদানীন্তন পুৰুষ প্ৰধান সমাজৰ দমন-নিৰ্যাতনে নিৰ্মলপ্ৰভাৰ কলম অধিক দৃঢ় আৰু শক্তিশালী কৰি তুলিছিল। নিৰ্মলপ্ৰভাই ‘গান্ধাৰী’ কবিতাটোত মহাভাৰতৰ ‘গান্ধাৰী’ৰ মাজেৰে আধুনিক নাৰীৰ মনোজগতখন আঁকিছে।

“ঘৰত জ্বলিছে মোৰ একোখন চিতাজুই
এশখন কপালত
শ্মশানৰ মহাশূন্যতা।
কিন্তু চিন্তাৰ কুকুহা আজি
পৰা নাই জ্বলাব
ৰিক্ত এই এখনি পথাৰ।” (গান্ধাৰী)

এক বিষন্ন নিসংগতাবোধৰ সুৰ সততে অনুৰণিত হৈ থাকে নিৰ্মলপ্ৰভাৰ গীত আৰু কবিতাত। নাৰীৰ মানসিক জগতখনক লৈ কবিৰ পৰীক্ষা-নিৰীক্ষাৰ অন্ত নাই। প্ৰকৃত সত্তাৰ সন্ধানত কবি সদা উন্মুখ। সাৱলীল প্ৰকাশ দক্ষতাৰ গুণত নাৰীৰ মনোজগতখন অপূৰ্বৰূপত চিত্ৰিত হৈছে নিৰ্মলপ্ৰভাৰ গীত আৰু কবিতাত। অভিজ্ঞতাই

কবি-গীতিকাৰ গৰাকীক পুৰঠ কৰিছিল। কাৰণ নিৰ্মলপ্ৰভাৰ জীৱনত প্ৰেম বা গাৰ্হস্থ্য জীৱনৰ আদৰ্শৰ সলনি প্ৰৱেশ কৰিছিল তেৰ বছৰ বয়সতে সেই সময়ৰ বাল্য বিবাহৰ কঠোৰ সামাজিক নীতি আৰু নিৰ্মমতা।

নিৰ্মলপ্ৰভাৰ গীতত নোপোৱাৰ বেদনা আছে। দৈহিক আসক্তি আৰু মানসিক কামনা-বাসনাৰ মনোমোহা কাব্যিক বৰ্ণনা আছে। নিৰ্মলপ্ৰভাই মনৰ বনজুই বা দেহাৰ মৰুত্বষণ কাব্যিত মাধুৰ্য্যৰে প্ৰকাশ কৰিছে তেওঁৰ গীত আৰু কবিতাও। কিন্তু মৰুত্বষণ নিবাৰণৰ বাবে তেওঁ কেতিয়াও উন্মাদ হোৱা নাই; সংযমৰে এক সীমাত বৈ গৈছে তেওঁৰ গীত আৰু কবিতা। জীৱনৰ আধ্যাত্মিক আদৰ্শক নিৰ্মলপ্ৰভাই সদায়ে লগত ৰাখিছে। প্ৰাণৰ সুৰভি বিচাৰিছে মনৰ মায়াৰে গঢ়া নিজ স্মৃতিৰ কল্পনাত। অলপ ডাৱৰ অলপ অশ্ৰুৰ ছয়ামায়া পৃথিৱীত সপোন ৰহণ সানি তেওঁ গতি লৈছে আগলৈ। পুৰুষপ্ৰধান সমাজৰ সামাজিক নীতিসমূহ তেওঁৰ প্ৰতি নিৰ্মম আৰু হৃদয়হীন আছিল যদিও নিৰ্মলপ্ৰভাক সেইবোৰে আশাহত আৰু সমাজবিদ্বেষী বা পুৰুষবিদ্বেষী কৰিব নোৱাৰলে। মানৱতাবাদী কবিগৰাকী মানুহৰ সুখ-দুখৰ প্ৰতি আছিল সমমৰ্মী। তদুপৰি মানৱাত্মাৰ প্ৰতি কবিৰ এক চিৰন্তন আকুলতা দেখা যায় তেওঁৰ গীত-কবিতাসমূহত।

(১) “অ’ চাকিৰে শিখাৰে জ্বলি
পোহৰকে দিম ঢালি
ৰঙচুৱা চোতালতে শেৱালিবোৰ সৰিব
যুতি ফুলৰ পাহি হৈ মোৰ মনে হাঁহিব
বুকুভৰা আশাবোৰ
বাটে বাটে সিঁচি যাওঁ
ইপাৰৰে চপলতা ওৰণিৰে লুকুৱাওঁ।”

(ৰচনাকালঃ ১৯৬১)

(২) “আগলি বতাহে কঁপালে কলৰে পাত
মন উৰণীয়া হেৰালে বাটৰে আঁত।।”

(ৰচনাকালঃ ১৯৬০)

(৩) “কোনো এক স্বপ্ন নদীৰ পাৰত
ফুল হৈ তুমি ফুলি ৰ’লা
তোমাৰ সুৰভি ভাঁহে দূৰ দূৰণিত
মোঁলৈ স্মৃতি মাথোঁ থ’লা।”

(ৰচনাকালঃ ১৯৭২)

নিৰ্মলপ্ৰভাৰ গীত আৰু কবিতাত ব্যঞ্জিতহোৱা নাৰীমনৰ বিচিত্ৰ অনুভূতিৰ চিত্ৰণে চিৰন্তন মানৱীয় গুণৰেই চিত্ৰফলন ঘটাইছে। প্ৰাপ্তি-অপ্ৰাপ্তিৰে ভৰা গীতসমূহ নাৰীমনৰ নিভৃততম অনুভূতিৰ ব্যঞ্জনাত্মক প্ৰকাশ স্পষ্ট।

উপসংহাৰ :

নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈয়ে গীত আৰু কবিতাৰ মাজেৰে “কঁকালত সাহসৰ টঙালি লৈ” নাৰীসকলক অন্য অবিচাৰ সহি নাথাকি এইবোৰৰ বিৰুদ্ধে সংগ্ৰাম কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছে। কাৰণ তেওঁ নিজেও ব্যক্তিগত জীৱনৰ কাৰণ্যক একাঘৰীয়া কৰি দন্ধ ধৰাত ছায়া বিচাৰিবলৈ বা মৰুভুক সিন্ত কৰিবলৈ সদা প্ৰস্তুত আছিল। ‘এই একো নাই, শূন্য হায়’ অৱস্থাত ৰিক্ত তিক্ত ভগ্ন হৃদয়ৰ অনুভূতিও গীতত মৰ্মস্পৰ্শীকৈ ৰূপায়িত কৰিয়ে অতি সংবেদনশীলতাৰে পুৰুষপ্ৰধান সমাজ ব্যৱস্থাত নিজক হেৰুৱাই পেলোৱা নাৰীৰ জীৱন যন্ত্ৰণাৰ প্ৰকাশ গীত আৰু কবিতাৰ মাধ্যমেৰে ব্যক্ত কৰি আত্মমুক্তিৰ হেঁপাহক মূৰ্ত ৰূপ দিছে। নিৰ্মলপ্ৰভাৰ লেখাত নাৰীশক্তি জিলিকনি সময়োপযোগী হৈছে। ভাৰতীয় তথা অসমীয়া সমাজত নাৰীয়ে ইমানদিনে সহি অহা অন্যান্য অবিচাৰ আৰু দুখ নিৰ্যাতনৰ অৱসান এক জাগ্ৰত নাৰী শক্তিৰ দ্বাৰাহে সম্ভৱ।

সহায়ক গ্ৰন্থ :

ডেকা হাজৰিকা, কৰবী	—	অসমীয়া কবিতা, বনলতা, ডিব্ৰুগড়-১ দ্বিতীয় প্ৰকাশ- শিৱসাগৰ গ্ৰন্থমেলা, ১৯৯৮
দত্ত, দীলিপ	—	নিৰ্মলপ্ৰভাৰ গীত আৰু নাৰীৰ জীৱন-নদী, প্ৰথম তাঙৰণ, নৱেম্বৰ ১৯৮৫
হাজৰিকা, জ্যোতিৰেখা	—	আধুনিক অসমীয়া কবিতাত নাৰীবাদী চেতনা আৰু অন্যান্য নিবন্ধ প্ৰথম প্ৰকাশ, নৱেম্বৰ, ২০০৮

WOMEN AND RELIGION

✍ JONALI TALUKDAR

Asstt. Professor

Dept. of History, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

ABSTRACT :

Religion and Culture are inter related. Religious beliefs influence the, tradition and cultural life of the people. In early times also religion dominated the state-politics, ruling class and common people's life. Both man and women have their particular role in performing religious rites from the very early times to present day and both have contributed for the development of religious belief and creation. Three of world's major religion i.e. Christianity, Hinduism and Buddhism show subordinate role of women. Women take a position of helper. Women's social status, marital status, position in family all are influenced by religious rites in early times. The status of women in every community is very diverse. The gender inequalities with different effects in different religion exist all over the world at present time. Patriarchal family structure in the society influenced the position of the women in religious matter. Gender inequalities in different religion exist all over the world. In Hindu religion though women participated in religious performance and share equally 'as Ardhangini' but various restrictions are bounded her showing inequalities. Patriarchal family structures and the politics so much lowered and dominated the position of women. In Assamese society status of women though is seen comparatively high with the rest of India, but in so many aspects religious inequalities is observed in the society. In religious matter women can take hardly leadership role. The present study is an attempt to find out religious belief influenced inequalities and status of women.

KEY WORDS :

Religion, Status of Women, Gender Inequalities, women Empowerment.

INTRODUCTION :

At present time one of the most important issue in the society is to empower women with full respect . Women are the equal part with male in the society. But

very pathetically she is neglected giving a subordinate position in social rites. Patriarchy dominates our beliefs. Religion is the most important issue which already fixed women's norms in our customs which surrounded her position and fix a definite boundary which she cannot cross. Religious rites have given the superior position to male which is the main cause of passive role of women in the society and religion. So we need to study the influence of religion in inequalities and gender discrimination in the society.

OBJECTIVES :

The present study is an attempt to find out how religion influences inequalities in the status of women and determine level of gender inequality and find out remedies so that everyone benefits from gender equality and the emancipation of women as important factors for the social and democratic progress of the world religion and for the development of human society.

METHODOLOGY :

The method use in this paper is mainly descriptive, analytical and based on source of secondary data. Information have been collected from books, research journal, reputed article of authentic Internet sources .

ANALYSIS :

The world religions all over the world agree on the respect for women and their crucial role in family life, especially with emphasis on women as mother and wives. In Hinduism male God were worship as creator while female God where mainly worship as the incarnation of 'Shakti' or power and mother of the worshippers. In Upanishad Age women seemed to have been given more respect. One Hindu Scripture states, "All other sins are expiable but he who is cursed the mother never liberated." Another Hindu Scripture ranks the value of a woman over that of a man stating, "An outcast father may be for shaken, but not the mother, she is never an outcast to the son."¹ But in later times mainly during medieval time position of women degraded. The Buddhism refuses to recognize women but rather that they strive to have equality among women and men. Thus the scripture speaks of the human race as a whole and makes little distinction between genders. In one scripture, the Visuddhi Magga, a monk asked, "Reverend Sir, have you seen a woman or a man pass this way? And the elder said : Was it a woman or a man that pass this way? I can not tell. But this I know, a set of bones is travelling upon this road." (Mohr, & Tsedroen, 2010)² Buddha opened the gates for the full participation of women in the field of religion by

making them eligible for admission in to the Bhikkhuni Sangha- the order of Nuns. This opened new paths of culture, social services and opportunities for public life to women. In Christianity also strives for an equal and positive view of women. Christian women are instructed by God to conduct themselves modestly, as a witness of God to unbelievers. "Your beauty should not come from outward adornment, such as braided hair and the wearing of gold jewelry and fine clothes. Instead, it should be that of your inner self, the unfading beauty of the gentle and quiet spirit which is great worth in God sight." (1 Peter 3.3-4). Christians do not try to earn merit in order that their good deeds may outweigh their bad.³ In the early development of Christianity women were told to take on the submissive role and be a helper to the husbands. The women's role in the church was non-existent and now risen to a point where she can obtain roles as a minister and / or dean in the church. The Christian women also has a voice that is respected and valued in making decisions.⁴ Thus among the three religions in Christianity now women have risen to a point where she can obtain roles as decision maker. They do not however, advocate emancipation in the sense of total equality with men. Religious norms and prejudices may reflect patriarchal values (Nesher, 2008), which are characteristics of all societies of the world religion. The role of God or a creator of a religion is always taken by a male and the women is primarily valued as a mother of a son. Her place is in the household, less so at religious ceremonies or in public positions. The real status of women in religion is more complicated, however, as certain women have acquired significant posts in some religions. According to Holm (1994) the most severe restrictions apply to women during their periods of menstruation and pregnancy when they can not enter the temple or touch the Quran.

The role of women in religious matter is very confusing. Because no religion has given equal position to men and women. Women can not perform as priest, chief monks or clergy in a church. In Assamese society women have no right to enter the 'Satra' the great religious institution of most democratic Bhagabati Vaishnav Dharma initiated by Mahapurush Sri Sankar Deva. Women have seen taking subordinate position or helper in religious matter. Violence against women have seen in religious institution. So many incidents show the sexual harassment faced by women working as nun or sister in church. "Cyrilla Chakkalakal, a Franciscan Sister of St. Mary of the Holy Angels, narrated experiences of pain in the lives of nuns arising from patriarchal attitudes. Referring to the murder of two sisters from her congregation in 1990, she narrated how the character assassination of the sisters in the media turned public attention to the sexuality of the sisters and detracted from the who or why of the murders.

The leader of the Catholic community failed to take a stand. Their apathy and silence was painful. Religious structures have a negative impact on victims of sexual abuse too. Women internalize scriptural interpretation that describes women as sinner, manipulator and temptress. This contributes to their silence on abuse. Seeing the priest in the place of God compounds the confusion and guilt. As a result, the psychological and spiritual impact of abuse committed by the clergy is immense on women victims.”⁵ “The Manusmriti”, the divine code of conduct for Hindus, depicts women in a very poor light and is full of derogatory statements about them. It advocates total control of women by the men in their lives. Usha Rani Vongur, a Marxist feminist, said “Religion controls our thoughts. It distorts reality and obstructs us from questioning.”⁶ “Religion is not a given, is a negotiated reality”, Kalpana Kannabiran, a Hindu woman and director of the Council for Social Development in Hyderabad said in her keynote address.⁷

CONCLUSION :

Women usually in passive and subservient positions. Only women empowerment is the solution. Education and economic empowerment is most important. Education can save people from superstition and fanaticism. We cannot change the writings of religious works. Religion has a supernatural power. People worship with traditional rites for devotion or fear to the supernatural power. It is not so easy to change old aged religious custom. But we can change our mind set. Without altering mindsets, very little can change. Home is the first institution from where we can prepare our child for the awareness and respect for gender equality.

Should construct a boost awareness and create gender sensitivity programme.

Love, equality, respect and mutuality contributes to the gender equality.

The gendering of body and sexuality does great violence to women. So education and psychological awareness programme is very necessary so that a wise and mentally healthy society could be created.

REFERENCES :

1. <https://www.ukessays.com/essays/religion/the-role-women-in-religion-religion-essay.php>
2. Ibid
3. Ibid
4. Ibid
5. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2348448918759869>
6. Ibid
7. Ibid

THE STATUS OF WOMEN OF THE KARBI TRIBE

 DR. KARABI GOSWAMI

Asstt. Professor

Dept. of Philosophy, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

Abstract :

Assam is a home of many tribal group. About 23 tribal groups found in Assam, Such as Boro, Rabha, Karbi, Missing, Garo etc. The karbis follow the list with 10.70 percent of the scheduled tribe population of the state and among them 97.74 percent of Karbis are concentrated alone in the district of Karbi Anglong. The Karbis, formerly known as Mikirs, constitute an important ethnic group in the state. The Karbis follow the patriarchal system of family structure and the father is regarded as head of the family whose authority is undisputed. However, the Karbi women enjoy equal status in their society. Even the marital status of Karbi women is a bit high as compared to other tribes. With the spread of education and modernization the Karbi women now are trying to be both housewife and career women. This paper is based on secondary data focuses on the status of women of Karbi tribes.

Key words :

Tribes, women, Karbi, social status, modernization.

Introduction :

Assam is a home of many tribal group. About 23 tribal groups found in Assam, Such as Boro, Rabha, Karbi, Missing, Garo etc. The Karbis follow the list with 10.70 percent of the scheduled tribe population of the state and among them 97.74 percent of Karbis are concentrated alone in the district of Karbi Anglong. The Karbis, formerly known as Mikirs, constitute an important ethnic group in the state. They do not like to call themselves Mikir but Arlong which literally means a man. Racially belonging to the Mongoloid group, they belong to the Kuki-Chin group of the Tibet- Burman linguistic family. It is very difficult to trace the history of the early settlement of the Karbis bereft of any written

documents and other evidences. Their folk tales and ancient folk song are the only sources from which it can have an idea regarding their early history. However it is known that they entered Assam from central Asia and their original abode was eastern portion of Khasi and Jaintia hills. Karbis are divided into three groups from the point of view of habitation. These groups are *Chinthong*, *Ronghang* and *Amri*. Those who live in plains are called *Dumrali*. The Karbis follow the patriarchal system of family structure and the father is regarded as head of the family whose authority is undisputed. However, the Karbi women enjoy equal status in their society.

Objective :

This paper attempts to focus on the Karbi tribes of Assam and the status of women in Karbi society.

Methodology :

The present paper is based on the secondary data collected from the secondary source i.e. published literature of the subject concern. Moreover descriptive survey method is also used, as regarding the issue, opinions of different personalities who are associated with the subject concerned through interview method.

Discussion :

Ethnic Costumes of Karbi women : The Karbi people have their distinctive traditional dress and ornaments which vary according to the age of the wearers. Among them both men and women wear ornaments. The women wear black coloured and thick single piece of cloth that goes little more than one round the waist and hangs down to the calf. This piece of cloth is called *pini*. *Pinicamflack*. A narrow white piece of cloth about one and a half inch broad is used to fasten the *pini* to the waist, which is called *wamkok*. *Pe-kok* and *jar-ek* are the upper garment of Karbi ladies. However in the olden days blouse was not worn even by young women which has changed now. They wear a colorful striped Endi scarf called *Khongjary* during the winter season. The women are very much fond of wearing large sized ornaments. They are also very fond of finger rings. In the waist a woman wears *roi-pengkharr* thick broad bangles made of silver. They also wear necklace of gold, silver and of coloured beads usually red and black. These necklaces are called *lec*. The Karbi women are fond of tattoo. They call it *duck*. A *duck* is given to a woman when she is very young, by pricking

with thorn and then applying a kind of juice extracted from the leaf of a plant called *sibo*.

Customs and Rituals and status of women :

The Karbis are a patrilineal society. They are composed of five major clans or Kur. They are *Ingti*, *Terang*, *Rongpi*, *Teron*, and *Timung* which are divided into many sub – clans. These clans are exogamous and marriage between a boy and girl belonging to the same clan can never take place since the children of the same clan are considered as brothers and sisters. Violation of this customary law obviously leads to ex- communication of the couple involved. Although all the five clans are socially on an equality, *Ingti* being a priestly clan was supposed to have higher status in former times. In respect of marriage the Karbis strictly follow clan exogamy. Monogamy is prevailing practice however there is no bar for polygamy, although the cases of polygamy are very rare. Thus regarding the marriage, the status of Karbi women is a bit high compared to other tribes. Before marriage, the consent of the girl is very important. Before marriage, the consenting adults generally participate in an event named '*Somangkaan*' where they introduce each other and have the freedom to dance together. However, there are strict punishments if a married man dances with an unmarried girl in the event of '*Somangkaan*'. There is no child marriage and widow marriage is allowed in the society. The unmarried younger brother is required to marry the widow of his elder brother. Cross-cousin marriage is a preferential one. Both marriage by negotiation and marriage by selection of partner are prevalent among Karbis. Marriage by capture is also found to be present to a limited extend. However in this case the formal marriage has to be solemnized after the birth of the first child at a convenient date. Divorce is rather rare in the Karbi Society and the Karbis don't have the system of bride prize. Though, the Karbi's aren't allowed to marry with people belonging to the same ancestral line or clan as that of their father but they do not have such restriction for the maternal side of the family. After marriage the wife continues to use the surname of her father, but the children assume the title of their father. Among the Karbis, the maternal uncle plays a distinct role in the socio religious ceremonies signifying a high position of the women folk. The last rites of a Karbi women is performed by the maternal uncle where the uncle kneels and presents a pair of bronze (*Kaanh*) utensils, which are then turned upside down and only then can the body be taken for funeral. This ritual is called '*Hardhan kiish*'.

Socio-Economic Status of Women :

The Karbis follow the patriarchal system of family structure and as such the father is the head of the family and his authority is undisputed. The line of descent is traced through the male members only. The female occupies an inferior status. She has no share in administration. This signifies that all activities undertaken by women in the traditional Karbi society though significant were always under man's control. Generally a Karbi family is a unitary one and the joint family system is prevalent to a very limited extent. The traditional Karbi society attributed great value to motherhood implicitly, expecting women to play the role of child bearing, rearing and looking after the comforts of husband and managing the households. In all the spheres of life, men were regarded as the backbone of the society and woman in general remains in the background with regard to family, social, public, religion and political life. There is economic cooperation as well as division of labour among the members of the family based on age and sex. After the death of the father his sons inherit the property and the daughter is not given any share. However a widow has the right to enjoy her deceased husband share of joint property and self-acquired property with certain limited powers, but if she re-marries, she loses the right of an inheritance.

The Karbi economy is basically agricultural. People also engage themselves in small scale industries like weaving, handloom, crafting, blacksmithing and other handicrafts to meet their daily needs. Handloom industry is very much common among all the Karbi families. It is a household industry and a woman without having knowledge of spinning and weaving is unthinkable in the Karbi society. All the Karbi women are expert weavers, and most of the cloths for domestic use are produced in their family looms. Spinning of yarn from home grown cotton is common sight in the Karbi villages. The Karbis have an economic system in which they produce what they actually need leaving either no surplus or little for sale. Thus their economic condition is far from satisfactory.

The Karbi women enjoy equal status in their society. There are certain areas and occasions where the entry of women is restricted. However, womenfolk is not found to have any grumbling in this respect. They accept the restriction as the reminiscence of a glorious tradition followed from time immemorial. Peace and harmony in the family front are prime importance rather than quarreling for such mundane attributions and abstract terms of status.

Conclusion :

The Karbi society has undergone transformation and changes, during the recent years. The grip of inertia in which this society was found in the past, has now been slackened. With the spread of education and modernization the Karbi women now are trying to be both housewife and career women. As she is also a social asset to the husband, so though she is economically helping the family, but at no cost she must neglect her traditional duties. Thus, still Karbi women receives secondary status in society. The Karbis have now come to forward to accept the development schemes of different sectors with a view to changing their destiny. But at the same time they are maintaining their culture which distinguishes them as separate ethnic group.

Books and References:

1. Bordoloi, B. N. (1987): *Tribes of Assam*, part1, Tribal research institute, Assam, Guwahati.
2. Bhattacharya, Pramodchandra. (Ed),(1962), *Asamar Janajati*, asam Sahitya Sabha, Chandrakanta Handiqui Bhavan, Jorhat, Assam.
3. Das, S. T. (1986): *Tribal Life of North Eastern India*, Gain Publishing House, Delhi.
4. Das, Madhshree.(2012): *Tribal Women Of Assam*, EBS Publishers (India), Guwahati-1
5. Kra, Lakhindar. (2011), *Karbi Bipun Kiseng*, Narengi, Guwahati.
6. Sharma Thakur, G.C.(1992) " Social Status of Karbi Women: As Reflected in the Socio-cultural Life and Legends of the karbis", in Bhuyan, B.C. (ed) *The Tribal Women*, Omsons, New Delhi, p.p1-8.

সামাজিক পৰিবৰ্তন আৰু দ্বি-বিংশ শতিকাৰ ভাৰতীয় নাৰী জীৱনৰ ৰং সন্ধানৰ পৰা আত্মহননলৈ

ডঃ লখিমী গগৈ

সহকাৰী অধ্যাপক

ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগ, নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়

প্ৰস্তাৱনা :

নাৰী মানৱ জাতিৰ আয়ুস ৰেখা। নাৰীৰ অবিহনে পৃথিৱীত সৃষ্টিৰ গতিশীলতা কোন দিশে ধাৰমান হ'ব তাক অনুমান কৰিব নোৱাৰি। নাৰীৰ অবিহনে নাথাকিব জীৱন অথবা নাথাকিব কোনো সমাজ। মানৱ জাতি সৃষ্টিৰ ঘাই শিপাডালেই হৈছে নাৰী। নাৰী অবিহনে পৃথিৱীৰ সকলো অস্তিত্বহীন, অন্তঃ সাৰশূন্য। নাৰীক সৃষ্টিৰ মূল চালিকা শক্তি হিচাপে গণ্য কৰা হয়। এটা সিকিৰ দুটা ফালৰ দৰে নাৰী আৰু পুৰুষ পৃথিৱীৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংগ। নাৰী অবিহনে পৃথিৱীত এখন সফল সমাজ গঢ় দিব নোৱাৰি। ফুলৰ দৰেই কোমল নাৰীৰ জীৱনটো সংঘাতবিহীন কৰি সৰ্বগুণেৰে অলংকৃত কৰি আগুৱাই নিয়াত আমাৰ সমাজ আৰু অভিভাৱসকলৰ দায়িত্ব অপৰিসীম। নাৰীক কোৱা হয় মমতাময়ী, কৰুণাময়ী। আদৰ্শ, দয়া, মমতা, সহনশীলতা, ধৈৰ্য, ত্যাগ আদি বিভিন্ন গুণৰ অধিকাৰী নাৰী। বৈদিক যুগৰে পৰা সমাজে নাৰীক সমাজত উচ্চ স্থান দি আহিছে। হিন্দু ধৰ্মত নাৰীক দেৱী ৰূপে পূজাও কৰা হয়, যাৰ কাৰণে গোৱা হয় যে —

“য়া দেৱী সৰ্বভূতেষু বিষ্ণুমায়েতি শ্বদিতা।

নমস্তস্মৈ নমস্তস্মৈ নমস্তস্মৈ নমো নমঃ”।

নাৰীক যদিও নানা বিভূষণেৰে বিভূষিত কৰিবলৈ যোৱা হৈছে, পৰিতাপৰ বিষয় যে পুৰুষৰ সমাজত আগবাঢ়ি যোৱাৰ বাটত প্ৰতিগৰাকী নাৰীয়ে সমাজত শাৰীৰিক, মানসিকভাৱে বহুতো বাধাৰ সন্মুখীন হ'ব লগা হয় আৰু যাৰ বাবে আমি নিজকে সু-সভ্য জাতি বুলি পৰিগণিত হ'ব পৰা নাই। নাৰীৰ সবলীকৰণৰ নামত নাৰীৰ সুৰক্ষা, নাৰীৰ নিৰাপত্তাৰ নামত সমগ্ৰ দেশতে ঢাক ঢোল বজাই থকাৰ সময়চোৱাতো প্ৰতিদিনে নিৰ্যাতন ঘটনা যি হাৰত বাঢ়ি আহিছে, প্ৰতিদিনে ঘটি থকা নাৰী নিৰ্যাতনৰ লজ্জাজনক ঘটনাবোৰ। নাৰীৰ সুৰক্ষাৰ নামত অধিকাৰৰ নামত বহু আইন প্ৰনয়ণ কৰা হৈছে, কিন্তু আশ্চৰ্যজনক কথা যে এই সাংবিধানিক অধিকাৰসমূহ আইনসমূহৰ পৰা নাৰী সুৰক্ষিত নহয়।

বিষয়বস্তুৰ গুৰুত্ব :

বিশ্ব মানৱ অধিকাৰ আয়োগৰ ঘোষণা- পত্ৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি প্ৰত্যেক মানৱ শিশুৰে সমঅধিকাৰ জন্মগত অধিকাৰ যদিও আজিৰ এই বিজ্ঞান প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ যুগতো লিংগভিত্তিক বৈষম্য সকলোতে দেখা পোৱা যায়। মহিলা হিচাপে জন্ম লোৱাৰ বাবে পৃথিৱীৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ এক বিশেষ সংখ্যক লোক নিষ্প্ৰেৰিত, নিৰ্যাতিত

আৰু অৱহেলিত হ'ব লগা হৈছে। মাতৃ গৰ্ভৰ পৰা অন্তিম শয়ন পৰ্যন্ত মহিলাসকল সম অধিকাৰতো বাদেই, বিভিন্নভাৱে পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজত বৈষম্যমূলক আচৰণৰ বলি হ'বলগীয়া হৈছে। ভ্ৰূণ হত্যা, ধৰ্ষণ, অপহৰণ, যৌতুক দাবী, ঘৰুৱা হিংসা, নাবালিকা ধৰ্ষণ, কৰ্মস্থানত যৌন নিৰ্যাতন ইত্যাদি অপৰাধ নিতৌ বৃহৎ সংখ্যাত সংঘটিত হ'বলৈ লৈছে। কৰ্মস্থান, ৰাজহুৱা স্থান, শিক্ষানুষ্ঠান, যান-বাহন, আনকি নিজৰ ঘৰখনতো আজিৰ মহিলা (ফুলকুমলীয়া শিশুৰ পৰা ৭০ বছৰীয়া বৃদ্ধালৈকে) সুৰক্ষিত নহয়। ভ্ৰূণ হত্যা আজিও সমাজত প্ৰচলিত। কানাডাৰ এক স্বীকৃতিপ্ৰাপ্ত চিকিৎসা আলোচনী “লেনচেট”ত ২০০৫ চনত ভাৰতীয় বংশোদ্ভৱৰ এজন চিকিৎসকে প্ৰকাশ কৰে যে ১৯০০ চনৰ শেষ দুটা দশকতে কেৱল ভাৰততে প্ৰায় ১০ নিযুত কন্যা ভ্ৰূণ হত্যা কৰা হৈছে।

নাৰীৰ ওপৰত চলা এই অন্যায়ৰ বাবে স্বাধীন ভাৰতৰ চৰকাৰে নাৰীৰ সুৰক্ষাৰ বাবে আইন প্ৰণয়ন কৰি সমাজত নাৰীক সুৰক্ষা দিয়াৰ মনোভাব প্ৰদৰ্শন কৰিছে যদিও ইয়াক কাৰ্যকৰী কৰাৰ ক্ষেত্ৰত পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজৰ প্ৰভাৱৰ পৰা মুক্ত নোহোৱাৰ বাবে আইনসমূহ দুৰ্বল আৰু ভ্ৰূতিপূৰ্ণ অনুমান হয়।

হিন্দু উত্তৰাধিকাৰী আইন (১৯৫৫), হিন্দু বিবাহ আইন (১৯৫৬), বাল্য বিবাহ আইন (১৯৭৬), সতী প্ৰতিৰোধক আইন (১৯৮৭), ঘৰুৱা হিংসা আইন (২০০৫), কৰ্মক্ষেত্ৰত যৌন নিৰ্যাতন প্ৰতিৰোধক আইন (২০১৩) ইত্যাদি প্ৰণয়ন কৰা হৈছে যদিও কোনো এখন আইনেই বিশেষভাৱে সফল হ'ব পৰা নাই। উদাহৰণস্বৰূপে হিন্দু উত্তৰাধিকাৰী আইন (১৯৫৬), হিন্দু বিবাহ আইন (১৯৫৫) এই দুয়োখন আইন আপাতদৃষ্টিত যদিও মহিলা সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰণয়ন কৰা যেন লাগে, প্ৰকৃত অৰ্থত ই পুৰুষৰ বাবেহে অধিক সুবিধাজনক হৈছিল। এই আইনে বিবাহ চৰকাৰীভাৱে পঞ্জীভুক্ত কৰাটো বাধ্যতামূলক নকৰি পবিত্ৰ অগ্নিসাক্ষীৰ ওপৰত গুৰুত্ব দি মহিলাৰ বিবাহৰ ভেটি দুৰ্বল কৰি বহু বিবাহক আওপকীয়াভাৱে সহায় কৰিছে আৰু বিবাহিত মহিলায়ো সম অধিকাৰৰ কথা চিন্তা নকৰি স্বামীৰ অনুগত হৈ নিজৰ প্ৰাপ্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰৰ পৰাও বঞ্চিত হৈছিল। ফলস্বৰূপে হিন্দু উত্তৰাধিকাৰী আইনখন সম্পূৰ্ণভাৱে নিষ্প্ৰভ হৈ পৰিছিল। কিন্তু ২০০৫ চনত যদিও এই আইনক পুনৰজীৱিত কৰা হ'ল, তথাপি বহু কষ্টৰে এই আইনে স্বামী আৰু তেওঁ পৰিয়ালৰ অনুকূলে থকা যেন বিবেচিত হয়। এই আইনৰ ১৫ নং অনুচ্ছেদৰ মতে কোনো আঢ্যবন্ত মহিলা যদি ইচ্ছা পত্ৰ তৈয়াৰ নকৰাকৈ মৃত্যু হয় আৰু তেওঁৰ যদি স্বামী বা সন্তান নাথাকে, তেতিয়াহ'লে তেওঁৰ পিতৃগৃহৰ সম্বন্ধীয় লোকৰ পৰিবৰ্তে স্বামীৰ আত্মীয়হে তেওঁৰ সম্পত্তিৰ গৰাকী হয়। আনহাতে, আজিও পিতৃ-মাতৃয়ে নিজ কন্যাক সম্পত্তিৰ ভাগ দিয়াতকৈ পুত্ৰসকলক দিয়াতহে অধিক গুৰুত্ব দিয়ে। এনে ক্ষেত্ৰত পিতৃ-মাতৃ আৰু কন্যা উভয়পক্ষই সমানভাৱে জগৰীয়া, কাৰণ পিতৃ-মাতৃয়ে কন্যাক সম্পত্তি দিয়াৰ প্ৰয়োজন অনুভৱ নকৰে আৰু কন্যাই পৈতৃক সম্পত্তিৰ দাবী নকৰে।

মহিলাৰ সুৰক্ষাৰ আইনসমূহ বহু ক্ষেত্ৰত আৰ্শোঁৱাহপূৰণ আৰু সেইবোৰ কাৰ্যকৰী কৰাৰ ক্ষেত্ৰতো ভ্ৰূটি দেখা যায়। যৌতুকবিৰোধী আইন, ১৯৬১ আৰু লগতে বিবাহ বিচ্ছেদ হোৱা মহিলাৰ সুৰক্ষা সম্বন্ধীয় চৰকাৰী সুৰক্ষা আঁচনিসমূহ যথেষ্ট দুৰ্বল। যৌতুক আইনত কেনে ধৰণৰ বস্তুসমূহক যৌতুক বোলা হয় সেই সম্বন্ধে মতবিৰোধ দেখা যায়। তদুপৰি কন্যা পক্ষৰ দুৰ্বল স্থিতিৰ বাবে এই আইন কাৰ্যকৰী কৰা কঠিন হৈ পৰে।

আনহাতে, বিবাহ-বিচ্ছেদৰ ক্ষেত্ৰতো মহিলাই নিজক আন পুৰুষৰ লগত কোনো সম্বন্ধ নথকা বুলি প্ৰমাণ কৰিব পাৰিলেহে স্বামীৰ পৰা ভৰণ-পোষণ পোৱাৰ সম্ভাৱনা থাকে। আকৌ এনে মহিলাই সন্মুখীন হোৱা আন এটা সমস্যা হৈছে যে ন্যায়ালয়ে মহিলাগৰাকীৰ সপক্ষে ৰায়দান কৰাৰ পিছতো বিচ্ছেদিত স্বামীৰ পৰা ধন আদায় কৰাটো মহিলাগৰাকীৰ পক্ষে যথেষ্ট অসুবিধাজনক। এই ক্ষেত্ৰত প্ৰায়ে দেখা যায় যে প্ৰথম দুই-তিনি

মাহমান নিয়মিতভাৱে ধন আদায় দিয়াৰ পিছত আচামীয়ে ধন দিয়া বন্ধ কৰে আৰু মহিলাকৰাকীৰ হাততে প্ৰাপ্য ধন মোকলাই অনাৰ কোনো উপায় নাথাকে আৰু ন্যায়ালয়ে এইক্ষেত্ৰত নিষ্ক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰা দেখা যায়। এনেবোৰ সমস্যাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত আমি বিশ্ব নাৰী দিৱস উদ্‌যাপন কৰাৰ ওপৰিও নাৰীৰ সমস্যা সমূহ বিষয়ে পুংখানুপুংখভাৱে আলোচনা কৰোঁতো অতি জৰুৰী হৈ পৰিছে।

পদ্ধতি :

সামাজিক পৰিৱৰ্তন আৰু দ্বি-বিংশ শতিকাৰ ভাৰতীয় নাৰী : জীৱনৰ ৰং সন্ধানৰ পৰা আত্মহননটো শীৰ্ষক লেখাটি প্ৰস্তুত কৰিবৰ কাৰণে বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা হৈছে। নাৰী বিষয়ক বিভিন্ন সমালোচনাবোৰ অৱগত হ'বৰ কাৰণে নাৰী বিষয়ক লিখনিসমূহ অধ্যয়ন কৰাৰ লগতে নাৰী আৰু আইন সম্পৰ্কীয় কথাবিলাক জানিবৰ কাৰণে আইন সম্পৰ্কীয় লেখাসমূহৰ সহায় লোৱা হৈছে।

বিষয়বস্তুৰ আলোচনা :

নাৰীৰ প্ৰতি বিভিন্ন মনুষ্যৰ মন্তব্য —

নাৰীৰ বিষয়ে ক'বলৈ গৈ বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন মনুষ্যয়ে নানান মন্তব্য দাঙি ধৰিছে। স্পেনিচ লেখক চাৰ্ভেণ্টিছে এজন সাধাৰণ পুৰুষৰ দৃষ্টিভংগীৰে অভিমত দি কৈছিল যে সকলো নাৰীয়েই ভাল, কিন্তু তাৰ ভিতৰত কিছুমান অকৰ্মণ্য আৰু কিছুমান দুই-এটি বিশেষ কামৰ বাবেহে উপযুক্ত। অৰ্থাৎ সকলো নাৰীয়ে পাৰদৰ্শী বুলি ক'ব পৰা নাযায়। জেন অষ্টিনে মন্তব্য আগবঢ়াইছিল যে যেতিয়া এগৰাকী নাৰীয়ে সকলো জানে বুলি কয় তেতিয়া তাক গোপনে ৰখাই উচিত। কাৰণ নাৰী গৰাকীয়ে আচলতে নাজানে যে নিজে কি জানে অস্কাৰ ৱাইল্ডৰ পৰা মহান নাট্যকাৰ শ্বেক্সপীয়েৰলৈকে বেছিভাগে নাৰীৰ সপক্ষে কোৱাতকৈ বিৰুদ্ধেহে কয়। বিভিন্ন সময়ত তেখেতসকলৰ জীৱনত নাৰীকলৈ হোৱা অসুবিধা বিলাকৰ কাৰণে তেওঁলোকৰ মনত নাৰীৰ প্ৰতি তেনে ভাবে দেখা দিছিল। প্ৰকৃতপক্ষে নাৰী অনেক সমালোচনাৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হয়, লগতে মুখামুখি হ'ব লগা হয় কিছুমান অনাকাংখিত সমস্যাৰ। যাৰ কাৰণে বহুত সময়ত নাৰীক মানুহে বুজি পাবলৈ সমৰ্থ হোৱা নাছিল আৰু আগবঢ়াইছিল কঠোৰতম মন্তব্য। চেমুৱেল বাটলাৰৰ মতে — দস্যুৱে তোমাৰ ধন-সোণ বা জীৱন দাবী কৰে আৰু নাৰীয়ে সেই দুয়োটাকে দাবী কৰে। তেওঁ আকৌ সংযত হৈ ক'ব খোজে — যদি ঈশ্বৰে নাৰীৰ পুৰুষৰ সহায়কাৰী বুলি গণ্য কৰে, তেনেহ'লে তেওঁক পুৰুষৰ বিষয়ে হীন মন্তব্য দিয়া বুলি ক'ম। কংগ্ৰিভে ৰসিকতা কৰি নাৰীক উপদেশ দিয়াৰ চলেৰে কৈছিল যে— তুমি নাৰী, তুমি ভবা কোনো কথা কেতিয়াও নক'বা। তোমাৰ কথা তোমাৰ ভাবৰ বিপৰীতে যাব বা তোমাৰ কাম তোমাৰ কথাৰ বিপৰীতে যাব। আলেকজেণ্ডাৰ ডুমাই অনুভৱ কৰে যে যি নাৰীয়ে প্ৰায়ে আমাক মহৎ কাম সম্পাদন কৰিবলৈ অনুপ্ৰেৰণা যোগায়, সেই নাৰীয়ে আকৌ সেই কাম সম্পূৰ্ণ কৰাত বাধাও জন্মায়। হলি ব্ৰাটনে কয় যে প্ৰতিগৰাকী নাৰীয়ে নকন্দালৈকে শুদ্ধতাই দোষীহে। জৰ্জ ইলিয়টে তেওঁক সমৰ্থন কৰি কয় যে নাৰীয়ে একে সময়তে দুটা চিন্তা কৰে আৰু সেই চিন্তা পাছত হ'বগৈ পাঁচটা, যদিহে কান্দি থাকে বা বিৰক্ত হয়। ডন হেৰল্ডে স্বীকাৰ কৰে যে নাৰীয়ে আমাক শান্তি আৰু সুখ দিয়ে, কিন্তু লগত কয় যে যদি সেইটো নাৰীৰ বাবে নহ'লহেঁতেন, আমি শান্তি বিচৰাৰ আৱশ্যকো নহ'লহেঁতেন। লেডি মণ্টেগুৱে অভিমত দি কয় - নাৰী হৈ মই ভাবোঁ যে মই এজন পুৰুষ বিয়া কৰাই বিপদ নপৰোঁ। দাৰ্শনিক নিংচেই বিৰক্তিৰ ভাবেৰে কয় যে নাৰী আছিল ভগৱানৰ দ্বিতীয় ভুল। প্ৰথম ভুল পুৰুষ আছিল

নেকি — এই চিন্তা কৰিলে আমি বিমোহত পৰোঁ। নাৰীৰ ধৰ্মজ্ঞান সমালোচনা সাপেক্ষ। চফি আৰ্নল্ডে দাবী কৰে যে নাৰীয়ে কেৱল তেতিয়াহে ঈশ্বৰত নিজকে অৰ্পন কৰে, যেতিয়া চয়তানে তেওঁলোকৰ পৰা বিশেষ একো নিবিচাৰে। নাৰীৰ চঞ্চলতাই চাৰ্ভেণ্টিছৰ চিন্তাৰ বিষয়, কিয়নো তেওঁ কয় যে নাৰীৰ ‘হয়’ আৰু ‘নহয়’ৰ মাজত মই কোনোটোতে গুৰুত্ব নিদিওঁ। নিজৰ ৰূপ সম্পৰ্কে নাৰীৰ ভয়ানক দুৰ্বলতাৰ কথা কৈ চেমফ্ৰটে কয় যে যদি এগৰাকী নাৰী ফাঁচীকাঠত ওলমিবলৈ আগবাঢ়ে, সেই সময়তো তেওঁ মুখত প্ৰসাধন কৰিবৰ বাবে কিছু সময় হ’লেও বিচাৰিব। নাৰীৰ অতি কথকী গুণৰ বিষয়ে ক’বলৈ গৈ চাপমেনে মন্তব্য দিয়ে যে এজন পুৰুষৰ অন্তৰ মৃত্যুৰ সময়ত ব্যাকুল হয়, কিন্তু নাৰীৰ ব্যাকুল হয় জিভাখনহে। মেৰী লিটনে লগতে কয় যে নাৰীৰ এটা ডাঙৰ স্বভাৱ হ’ল মৌনতা পছন্দ নকৰাটো। এডহৰে অনুভৱ কৰে যে এই পৃথিৱীত এটা বৰ জটিল সমস্যা হ’ল নাৰীক বুজোৱাটো; তাতো যেন ধন-সোণ লাগিব। তেওঁলোকৰ নাৰীসুলভ নিৰুদ্ৰিষ্ট ইমান স্পষ্ট যে চেমুৱেল জনচনৰ মতে, নাৰীৰ মুখত ধৰ্মবাণী কুকুৰে পাছৰেও ভৰ দি খোজ কঢ়াৰ দৰে হাস্যস্পদ। ডগলাচ জেৰল্ডে নাৰীৰ সকলো বদনামৰ বিৰুদ্ধে ঠিয় হৈ কয় যে প্ৰতিটো গোলাপতে কাঁইট আছে, কিন্তু তাৰ লগতে ক’ব খোজে যে আমি জিনজিনি বা সিৰসিৰণি অনুভৱ নকৰা নাৰী পোৱা অসম্ভৱ। চামফ্ৰটৰ মতে, এগৰাকী ধুনীয়া নাৰী পুৰুষৰ চকু দুটিৰ বাবে স্বৰ্গ, আত্মাৰ বাবে নৰক আৰু ধন-সোণৰ বাবে বিশাল গহ্বৰ। এমব্ৰছ বিয়াৰচে অভিমত দিয়ে যে আমি পুৰুষসকল নাৰীৰ হাতত মুঠিত নোসোমোৱালৈকে তেওঁলোকৰ দুবাহুৰ মাজত সোমোৱাটো অসম্ভৱ কথা। ডগলাচ এনিচালিয়ে দুখেৰে কয় যে তোমাৰ প্ৰতি সত্য-শুদ্ধ হ’লেও নাৰীক কেতিয়াও বিশ্বাস নকৰিব। আৰম্ভন কৰে সাৱধান কৰি ক’ব খোজে যে নাৰীয়ে বিৰাট ওক গছৰ সমান সকলো ক্ষমতা পাব বিচাৰে আৰু বিচাৰে ওলোমাই ৰখা আটাইবিলাক আঙুৰৰ থোপা। চাৰ্লচ স্পাৰজনে সাৱধান কৰি কয় যে যোঁৱাৰ পাছৰেও, কুকুৰৰ দাঁত আৰু নাৰীৰ জিভাখনৰ পৰা সাৱধানে থাকিব লাগে। নিক্সন দি লেংক্ৰচে নাৰী হৈয়ো কয় যে নাৰীৰ সৰলতাত আমি যাতে ঠগ নাখাওঁ। তেওঁ দাবী কৰে যে নাৰীৰ আপত্তিমূলক স্বভাৱ তেওঁৰ প্ৰকৃত স্বভাৱৰ সাক্ষ্য নহয়, সেয়া তেওঁলোকৰ চিৰন্তন অভিজ্ঞতাৰহে ফলশ্ৰুতি। ডেভিচে এক ডাঙৰ সিদ্ধান্তত আগবাঢ়াই কয় যে নাৰীৰ পিছে পিছে দৌৰি অন্যজনক খুন্দা নামাৰিবা; তেওঁক ধৰিব পাৰিলেও তেওঁ তোমাৰ ক্ষতিহে কৰিব। অৱশ্যে আমেৰিকাৰ অভিনেতা জন বেৰিমুৰে তাৰ পৰা উদ্ধাৰ পোৱাৰ এটা উপায় দিছে। তেওঁ কৈছে, নাৰীৰ লগত যুঁজ দিব খুজিলে টুপিটোৰ যুঁজ কৰা আৰু পাছত টুপিটো হাতত লৈ তাৰ পৰা আঁতৰি পলোৱা। অক্ষাৰ ৱাইল্ডে এক চোকা মন্তব্য দিছে যে যিমান দিন এগৰাকী নাৰীয়ে নিজৰ জীয়েকতকৈ দহ বছৰৰ সৰু যেন দেখুৱাব পাৰে, সিমান দিন তেওঁ সন্তুষ্টি লাভ কৰে। শ্বেইক্সপীয়েৰৰ মতে, দুগৰাকী নাৰীক এঠাইত লগ কৰি দিলে পৰিৱেশেই গোমা কৰি দিব। হৌচেজে দাবী কৰে যে নাৰী অবুজ আৰু যুক্তিহীন। তেওঁ ক্ষমা খোজে তেতিয়া, যেতিয়া তেওঁ নিজে দোষত পৰে। চাৰ কম্পটন মেকেঞ্জীয়ে কয় যে নাৰীয়ে এতিয়া পুৰুষৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ টান নাপায়, কিন্তু টান পায় ভদ্ৰ লোকৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ। হেনৰিক হেইনে কয় যে নাৰীৰ চৰিত্ৰ বুলি কোনো কথা নাই, কিয়নো তেওঁলোকে প্ৰতিদিনেই নতুন ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰিব পাৰে। চামফ্ৰটে গুৰুত্বসহকাৰে কয় যে নাৰী ছাঁৰ দৰে, তুমি তেওঁৰ পিছ লোৱা, তেওঁ পলাই যাব আৰু তুমি পলোৱা, তেওঁ তোমাৰ পিছ ল’ব। চেষ্টাৰ্টনে দাবী কৰে যে নাৰীয়ে সাম্য, মৈত্ৰী আৰু স্বাধীনতাৰ কথা বুজিব নোৱাৰে। জেমচ বেৰীয়ে নাৰীৰ অতিপাত হাঁহি-খিকিন্দালি লক্ষ্য কৰি ক’ব খোজে যে নাৰী ভগৱানৰ কামিহাড়াৰে তৈয়াৰী হোৱা নাছিল তেওঁলোক বাস্তৱিকতে তৈয়াৰী হৈছিল কিলাকুটিৰ হাড়ৰেহে। নাথানিয়েল গুবিনে দুখেৰে ক’ব

খোজে যে তিনি ডোখৰ ঠাইত নাৰী পৰিত্যক্ত — ক্লাবঘৰ, মঠ-মন্দিৰ আৰু সমাধিস্থল। কিন্তু আৰ্নল্ড বেনেট নাৰীক সমৰ্থন কৰি কয় যে এইটো গভীৰ সত্য যে লিংগ হিচাপে নাৰী মিছা আৰু তাৰ বিপৰীত লিংগ হিচাপে পুৰুষো মিছা। জোচেফ কনৰাডে নাৰীৰ সপক্ষে কয় যে নাৰী হিচাপে এইটো এটা জটিল কাৰবাৰ যে নাৰী সদায় পুৰুষৰ লগতে সম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰি চলিব লাগে। হান্স কউলিয়ে নাৰী জাতিৰ বিষয়ে কয় যে নাৰী প্ৰকৃতি সুন্দৰ ভুলবিলাকৰ ভিতৰে এটা ভুল। দাও হেৰল্ডে কয় যে নাৰীয়েই বেছি ভুল নকৰে, কাৰণ তাতোকৈ ভুল কৰা প্ৰাণী পৃথিৱীত অনেক আছে।

ভাৰতীয় সমাজত নাৰীৰ অৱস্থিতি —

ভাৰতীয় দৰ্শন নাৰীৰ প্ৰতি অতীত কালৰে পৰা সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰি আহিছে। প্ৰাচীন কালত ঋষি মুনিসকলে নাৰীৰ শিক্ষাক আৱশ্যকীয় বুলি বিবেচনা কৰিছিল। বাণ্মিকী মুনিয়ে ৰামৰ পুত্ৰ লৱ-কুশৰ লগত আত্ৰেয়ী একেলগে শিক্ষাদান কৰিছিল। নাৰীক পুৰুষৰ সমানে স্থান দিয়াৰ বাবেই সপ্ৰাট অশোকে বৌদ্ধধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবে কন্যা সংঘমিত্ৰাক সিংহল দ্বীপলৈ পঠাইছিল। প্ৰাচীন ভাৰতত মুকলি বিশ্ববিদ্যালয়ত ল'ৰা-ছোৱালীয়ে একেলগে শিক্ষা লাভ কৰিছিল। ভাৰতৰ প্ৰাতঃস্মৰণীয় মহিলাৰ ৰূপত জিলিকি কীৰ্তিৰে নাম উজলাইছে গাৰ্গী, আত্ৰেয়ী, মৈত্ৰেয়ী, সীতা, কুন্তী, দ্ৰৌপদী, মীৰাবাসী, ৰাষ্ট্ৰীৰানী লক্ষ্মীবাসী, জয়মতী, কনকলতা, ইন্দিৰা গান্ধী, সৰোজিনী নাইডু, কস্তুৰবা, বিজয়লক্ষ্মী পণ্ডিত, মাদাৰ টেৰেছা, পদ্মশ্ৰী নলিনীবালা দেৱী, নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ, চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়া আদিয়ে। কল্পনা চাওলা আছিল প্ৰথম ভাৰতীয় মহাকাশচাৰী। অসমীয়া নাৰী মূলা গাভৰুৱে মুছলমান আক্ৰমণকাৰী সেনাৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিছিল। বৰৰাণী ফুলেশ্বৰী কুঁৱৰীয়ে ৰাজ্য চলাইছিল। নাৰীৰ সেই সমস্ত সন্মান, মৰ্যাদা, অসীম আছিল।

আজিৰ নাৰী উচ্চ পদবীধাৰী আৰু উচ্চ শিক্ষিত হৈ আত্ম-নিৰ্ভৰশীল হৈ পৰিছে। কন্যা সন্তানক বিদ্যা শিক্ষা দিয়াত অভিভাৱকসকলে আগভাগ ল'ব লাগে। কাৰণ আমাৰ সমাজখন জ্ঞানী, বুদ্ধিমান, শিক্ষিত নাৰী বাবে চিৰদিন প্ৰজ্বলিত হৈ থাকে। গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা এগৰাকী ছোৱালীক শিক্ষা দিয়া। কাৰণ এগৰাকী ছোৱালী ভৱিষ্যতলৈ মাতৃৰূপে তেওঁ সন্তানক শিক্ষা দিব। এটি শিশুৰ আদি শিক্ষা গুৰু হ'ল তেওঁৰ মাতৃ। জাতিৰ পিতৃ মহাত্মা গান্ধীয়ে কৈছিল যে দেশৰ মংগলৰ অৰ্থে আৰু সমাজৰ কল্যাণৰ অৰ্থে নাৰীসকলে প্ৰধান ভূমিকা ল'ব পাৰে। নাৰীৰ ব্যক্তিত্ব বিকাশ, স্বাবলম্বনৰ বাবে গৃহিনীসকলৰ অসম্পূৰ্ণ শিক্ষা সম্পূৰ্ণ কৰাত সমাজে গুৰুত্ব দিব লাগে। নাৰীসকলৰ মাজত লুপ্ত হৈ থকা প্ৰতিভাক প্ৰকাশ কৰি সমাজ আৰু পৰিয়ালৰ প্ৰতি বৰঙনি আগবঢ়োৱা সকলোৰে দায়িত্ব আছে। দ্বিতীয় মহাসমৰৰ সময়ত নাৰীক কৰ্মোদ্যমী কৰি তোলাত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰা হৈছিল। পুৰুষ কৰ্মীসকলক যুদ্ধৰ কামত নিয়োগ কৰিব লগা হোৱাত আমেৰিকা আৰু ইউৰোপৰ উদ্যোগবোৰ বন্ধ হৈ গৈছিল। উদ্যোগবোৰ কাৰ্যক্ষম কৰিবলৈ বিকল্প ব্যৱস্থা ল'ব লগাত পৰিছিল। যুদ্ধত প্ৰয়োজনী সমস্ত সৰঞ্জাম নিৰ্মাণ কৰিবলৈ দা ৰাৰ মেন কমিছন গঠন কৰিছিল। এই ৰাৰ মেন কমিছনে যুদ্ধত লাগতিয়াল সঁজুলি নিৰ্মাণ কৰিবলৈ উদ্যোগবোৰত নাৰীক শ্ৰমিক হিচাপে নিয়োগ কৰিছিল। বৰ্তমান ইউৰোপ আৰু আমেৰিকা উদ্যোগবোৰত নাৰীক পুৰুষতকৈ অধিক পৰিশ্ৰমী আৰু কাৰ্যক্ষম হিচাপে গণ্য কৰিছে। প্ৰতিটো পৰিয়াল মাতৃগৰাকীক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই পৰিচালিত হৈ থাকে। নাৰী গৰাকীয়ে যদি পৰিয়ালৰ সকলোকে নৈতিক গুণে সমৃদ্ধ কৰাৰ বলিষ্ঠ পদক্ষেপ লয়, তেনেহ'লে নৈতিক স্খলন আৰু দুৰ্নীতিৰ কবলৰ পৰা দেশ মুক্ত হ'ব পাৰিব। বৰ্তমান ৰাষ্ট্ৰসংঘয়ো সামাজিক, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াত আগভাগ ল'বলৈ নাৰীসকলৰ অধিকাৰ

স্বীকৃতি দিছে। বৰ্তমান সমাজত সঘনাই ঘটি থকা অপৰাধবোৰৰ ভিতৰত নাৰীজনিত অপৰাধৰ সংখ্যাই হ'ল অতিকৈ বেছি। নাৰী স্বাধীনতা আৰু নাৰীৰ সুৰক্ষাৰ বাবে বিভিন্ন ঠাইত সভা-সমিতি,প্ৰতিবাদ কাৰ্যসূচী, ধৰ্মঘট পালন কৰি আহিছে যদিও ফলপ্ৰসূ হোৱা নাই। বৰং অপৰাধৰ সংখ্যা দিনকদিনে বাঢ়িহে গৈছে। নাৰীৰ ক্ষেত্ৰত আমাৰ সমাজখন সহনশীল হ'ব পাৰিব লাগিব। কিছুমান নাৰীয়ে আমাৰ সমাজত সমতা বিচৰা আৰু পুৰুষৰ আতিশৰ্য্যৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ কৰাটো নাৰীসুলভ স্বভাৱ নহয় বুলি ভাবে। নাৰীৰ এনেকুৱা মানসকিতাৰ পৰিৱৰ্তন হোৱাৰ প্ৰয়োজন। স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পিছতো, আমাৰ দেশত অনেক আইনী অধিকাৰ আৰু সাংবিধানিক অধিকাৰ থকা সত্ত্বেও নাৰীসকল পুৰুষতান্ত্ৰিক ব্যৱস্থাৰ বলি হয়। নাৰীসকলৰ অৱদানক সমাজে স্বীকৃতি দিয়া উচিত। এখন সুস্থ সমাজ তেতিয়াহে সম্ভৱ যেতিয়া নাৰীসকলৰ স্বাভিমানক গুৰুত্ব দিয়া হয়। বৰ্তমান আমাৰ আধুনিক সমাজত নাৰীয়ে সাহিত্য, খেলা-ধূলা, শিক্ষা-দীক্ষা, শিল্পকলা, সংস্কৃতি, বিজ্ঞান, ৰাজনীতি আদিত যথেষ্ট পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাইছে। আমাৰ সমাজত নাৰীৰ প্ৰতি মনোবৃত্তি এতিয়াও সংকীৰ্ণ হৈয়ে আছে। ভাৰতীয় পুৰুষৰ প্ৰধান সংস্কৃতিত এতিয়াও পুৰুষৰ সম অধিকাৰ পোৱাৰ সমৰ্থন হোৱা নাই, যদিও সম অধিকাৰ থকা বুলি কোৱা হয়। নাৰী আৰু পুৰুষক ভিন্ন কৰি বিভিন্ন কাৰ্যৰ পৰা আমাৰ সমাজে এতিয়াও নাৰীক বঞ্চিত কৰে। নাৰীয়ে প্ৰকৃত মৰ্যাদা নাপালে সমাজৰ কেতিয়াও উন্নতি নহ'ব।

ভাৰতীয় নাৰী আৰু সাংবিধানিক সুৰক্ষা —

ভাৰতীয় সংবিধানে নাৰীক সকলো দিশৰ পৰা সুৰক্ষা দিবলৈ চেষ্টা কৰি আহিছে। ভাৰতীয় সংবিধানে বিভিন্ন অনুচ্ছেদ আৰু মৌলিক অধিকাৰসমূহৰ দ্বাৰা সকলো নাগৰিককে ১৯৫০ চনত মৰ্যাদাপূৰ্ণভাৱে জীয়াই থকাৰ অধিকাৰ দিছিল আৰু পুৰুষ মহিলা উভয়ে বৈষম্যহীনভাৱে নিজৰ অধিকাৰসমূহ স্বাচ্ছন্দ্যে উপভোগ কৰিব পৰাকৈ লিংগ বৈষম্য নাশ কৰিছিল। এই কাম বাস্তৱায়িত কৰিবৰ কাৰণে ১৯৯৩ চনত অৰ্থনৈতিক, সাংস্কৃতিক আৰু সামাজিক অধিকাৰৰ আন্তৰাষ্ট্ৰীয় চুক্তি “চিড” অনুমোদন কৰিছিল যাৰ দ্বাৰা মহিলাৰ বিৰুদ্ধে সকলো বৈষম্যমূলক আচৰণ বিলুপ্তি কৰা হৈছিল আৰু ভাৰতবৰ্ষৰ আন্তৰাষ্ট্ৰীয়ভাৱে মহিলাৰ সমস্যাসমূহ সমাধানৰ বাবে দায়বদ্ধ হৈ পৰিল এই চুক্তিখনেই একমাত্ৰ মানৱ অধিকাৰ চুক্তি, যি মহিলাৰ, মানৱ অধিকাৰৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছিল। ৩০ টা অনুচ্ছেদ থকা এই চুক্তিৰ দ্বাৰা ৰাষ্ট্ৰখন পাৰিবাৰিক নিৰ্যাতন, যৌন নিৰ্যাতন, আদিৰ বাবে প্ৰতিৰোধ মূল, শাস্তিমূলক আৰু প্ৰতিকাৰ ব্যৱস্থাৰ প্ৰতিবেদন দিয়াৰ বাবে দায়বদ্ধ হ'ল। মহিলাৰ বিৰুদ্ধে বৈষম্যমূলক আচৰণ, দুৰীকৰণৰ প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থা, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক, সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰত পুৰুষৰ সৈতে সমানে মৌলিক স্বাধীনতা নিশ্চিত কৰা, লিংগ ভিত্তিক সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিকভাৱে যি ইনমন্যতা বা উচ্চসিকা মনোভাব পোষন কৰা হয় তাক হ্ৰাস কৰা, আন্তৰ্জাতিক ক্ষেত্ৰত মহিলাৰ অংশগ্ৰহণ, আইনৰ দৃষ্টিত পুৰুষ মহিলাৰ সমতা স্থাপনত গুৰুত্ব দিয়া, শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত সহশিক্ষা, সম জলপানি, সমশিক্ষা অনুদান, খেলা ধূলাত সম সুযোগ প্ৰদান, গ্ৰামীন মহিলাৰ উন্নতীকৰণ, মহিলাৰ স্বাস্থ্যৰ ক্ষেত্ৰত বৈষম্যমূলক মনোভাৱৰ বিৰুদ্ধাচৰনকে ধৰি কৰা চুক্তিখন যদিহে কাৰ্যক্ষেত্ৰত সফল ৰূপায়িত হ'লেহেঁতেন, তেতিয়াহ'লে মহিলাৰ সম অধিকাৰ তথা সমমৰ্যাদা প্ৰদানত কোনো বাধা নাথাকিলেহেঁতেন। নাৰীয়ে পুৰুষৰ সমানে সমানে খোজ দিবলৈ পিছ নোহোকিলেহেঁতেন।

মহিলাসকলে ন্যায় বা সমতা কোনো কাৰণতে পোৱা নাছিল, নাছিল কোনো আত্মপ্ৰকাশৰ সুবিধা। মহিলাসকল নিজ ঘৰতে অত্যাচাৰৰ সন্মুখীন হৈছিল। ১৯৮৩ চনলৈকে মহিলাৰ ওপৰত নিজৰ ঘৰত হোৱা

অত্যাচাৰ প্ৰতিৰোধকাৰী কোনো আইনী ব্যৱস্থা নাছিল। ১৯৮৮ চনত সংযোজন হোৱা ৩০৪ (খ) নামৰ এৰ আইন খনৰ ধাৰা অনুসৰি বিয়া হোৱাৰ সাত বছৰৰ ভিতৰত এগৰাকী মহিলাৰ স্বামীৰ ঘৰত অস্বাভাৱিকভাৱে মৃত্যু হ'লে ফৌজদাৰী অপৰাধ ৰূপে গণ্য কৰা হৈছিল। ১৯৮০ চনৰে পৰা মহিলাৰ ন্যায় নিশ্চিত কৰিবৰ বাবে দেশত বিভিন্ন মহিলা সংগঠনে আন্দোলন চলাই আহিছিল। সেই আন্দোলনৰ ফলত ২০০৫ চনত "পাৰিবাৰিক নিৰ্যাতনৰ পৰা মহিলাৰ সুৰক্ষা" আইনখন গৃহীত হৈছিল। এই মহিলাৰ সুৰক্ষা আইনখনৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য আছিল এগৰাকী মহিলাৰ অধিকাৰ, নিশ্চিত কৰা। ভাৰতবৰ্ষৰ আইনৰ ইতিহাসত পোন প্ৰথম বাৰেৰ বাবে উক্ত আইনখনত এগৰাকী মহিলাক ঘৰ এখনত বাস কৰাৰ সম্পূৰ্ণ অধিকাৰ প্ৰদান কৰিলেও নাৰীয়ে কোনো দিনে মুক্ত মতে ঘৰখনত চলা-ফুৰা কৰিব পৰা নাছিল। বিভিন্ন অযুহাত উলিয়াই এগৰাকী নাৰীক শাৰীৰিক তথা মানসিকভাৱে উৎপীড়ন চলাই গৈ থকা হ'ল যাৰ কাৰণে এগৰাকী নাৰী পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থাত হৈ পৰিল কাম কৰা যন্ত্ৰ অথবা যৌন ক্ষুধা নিৰাৰণৰ আহিলা। সামাজিক অনুশাসন নাইবা পৰিয়ালৰ আত্মসন্মানৰ কথা চিন্তা কৰি নাৰী বাকবদ্ধ হ'বলৈ বাধ্য হৈ পৰে যাৰ কাৰণে সকলো থাকিও আত্মহননৰ দৰে নিজক শেষ কৰাৰ পন্থা বাছি ল'বলৈ বাধ্য হৈ পৰে।

উপসংহাৰ :

নাৰীৰ প্ৰতি থকা শাসনকাৰী মনোভাৱ পুৰুষ সমাজৰ পৰা আঁতৰ হোৱা নাই। সময়ৰ লগে লগে নাৰীসকল আগবাঢ়ি যাবলৈ চেষ্টা কৰিছে যদিও বখীয়া এজন নহ'লে চলা-ফুৰা কৰাটো বৰ্তমানেও এটা সপোনৰ দৰেই আছে। আমাৰ দেশত পৰ্যাপ্ত সুবিধা থকা সত্ত্বেও নাৰীসকল শিক্ষা-দীক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বহু পিছ পৰি থকা দেখা যায়। সৰ্বশিক্ষাই ঢুকি নোপোৱা অথবা নিজৰ নামটো লিখিব নজনা মহিলা আমাৰ সমাজত এতিয়াও আছে। এমুখী নাৰী শিক্ষিত আৰু সুৰক্ষিত হ'লেই নাৰী মুক্তি বুলি ক'ব নোৱাৰি। নাৰীৰ ওপৰত আজিও শাৰীৰিক আৰু মানসিক উৎপীড়ন চলে। কু-সংস্কাৰৰ বলি হয় নাৰী, পুৰুষৰ কামনাৰ বলি হয় নাৰী। বাচি নাযায় নাৰালিকাও আজি সাংসদ আৰু বিধানসভাত মহিলাৰ ৩৩ শতাংশ আসন সংৰক্ষণৰ বিধেয়কখন গৃহীত হ'ল যদিও ১০ শতাংশতকৈ অধিক মহিলাই প্ৰতিনিধিত্ব কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাই। একদৰে ঘৰে ঘৰে নাৰীসকলেই লিগিৰী টকাটকা লগা হৈছে।

ভাৰতবৰ্ষত মহিলাৰ বাবে যদিও কেইবাখনো আইন আছে, কিন্তু বাস্তৱ ক্ষেত্ৰত পাৰিবাৰিক নিৰ্যাতন বিষয়টোৱে এতিয়াও সম্পূৰ্ণৰূপে ৰাজনৈতিক গুৰুত্ব লাভ কৰিব পৰা নাই। ২০০৮ চনত ভাৰত চৰকাৰে দাখিল কৰা তথ্যৰ ভিত্তিত ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সামাজিক, আৰ্থিক, সাংস্কৃতিক অধিকাৰৰ সমিতিখনে মন্তব্য কৰিছিল যে ২০০৮ চনত পাৰিবাৰিক নিৰ্যাতনৰ পৰা মহিলাৰ সুৰক্ষা আইনখন বলবৎ হোৱাৰ পিছতো বৃহৎ সংখ্যক মহিলা নিৰ্যাতনৰ বলি হ'ব লগা হৈ আছে। ইয়াৰ মূলতে হৈছে মহিলাসকলৰ মাজত আইনী সজাগতা বৃদ্ধি পোৱা নাই। ফলত আইনেও মহিলা সকলৰ সুৰক্ষা দিয়াত ফলবতী হোৱা নাই।

ভাৰতত বসবাস কৰা সকলো নাগৰিকৰ সমান অধিকাৰ, সমান মৰ্যদা আৰু আইনগত সুৰক্ষা আৰু সাংবিধানিক অধিকাৰ আছে। দুৰ্বল শ্ৰেণী হিচাপে নাৰীসকল শোষিত বা নিৰ্যাতিত হয়। এনে শোষণ নিৰ্যাতন বিৰুদ্ধে সাংবিধানিক সুৰক্ষা দিয়াৰ ব্যৱস্থা আছে। জাতি ধৰ্ম বৰ্ণ লিংগকে ধৰি পুৰুষ মহিলা কোনো যাত্ৰা বৈষম্যৰ বলি হৈ কোনো কাৰ্য আৰু কৰ্মত বঞ্চিত হৈ নোহোৱাৰ বাবে আৰু আইনগত সুৰক্ষা পোৱাৰ ব্যৱস্থা আছে।

ভাৰতত বসবাস কৰা সকলো নাগৰিকৰ সমান অধিকাৰ, সমান মৰ্যদা আৰু আইনগত সুৰক্ষা আৰু সাংবিধানিক অধিকাৰ আছে। দুৰ্বল শ্ৰেণী হিচাপে নাৰীসকল শোষিত বা নিৰ্যাতিত হয়। এনে শোষণ নিৰ্যাতন বিৰুদ্ধে সাংবিধানিক সুৰক্ষা দিয়াৰ ব্যৱস্থা আছে। জাতি ধৰ্ম বৰ্ণ লিংগকে ধৰি পুৰুষ মহিলা কোনো যাত্ৰা বৈষম্যৰ বলি হৈ কোনো কাৰ্য আৰু কৰ্মত বঞ্চিত হৈ নোহোৱাৰ বাবে আৰু আইনগত সুৰক্ষা পোৱাৰ ব্যৱস্থা আছে।

পুৰুষৰ দৰে মহিলাও বৰ্হিজগতত কৰ্মক্ষেত্ৰত কাম কৰি জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে সমানে সা-সুবিধা পাব পাৰে। শিক্ষাৰ অধিকাৰ পুৰুষ মহিলা সকলোৰে সমান। দেশৰ সকলো নাগৰিকে সমানভাৱে ন্যায় পাব লাগে। ভাৰতৰ সংবিধানে বিভিন্ন অনুচ্ছেদত নাৰীৰ বাবে আৰু বহু সুৰক্ষা পৰদান কৰিছে। কিন্তু পিতৃতান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থাতক সুচাৰুৰূপে পালন কৰাত বাধা আহি পৰে। ২০২৫ (vision document) মহিলা আৰু শিশুৰ বাবে অসম চৰকাৰে যদিও বহুতো আঁচনি লৈছে বহুক্ষেত্ৰত উন্নয়ন হৈছে, যদিও লিংগভিত্তিক সবলিকৰণ ভাৰতৰ গঢ়হাৰৰ তুলনাত যথেষ্ট নগণ্য। লিংগবৈষম্য থকা সমাজত মহিলাৰ ওপৰত নিৰ্যাতন হোৱাৰ সম্ভাৱনা বেছি।

স্বাধীনতা মানে যে নিজৰ ইচ্ছা মতেই সকলো কাম কৰাতো নুবুজায়, সেইটো প্ৰথমে স্পষ্টকৈ আলোচিত হ'ব লাগে। নহ'লে পুৰুষৰ দৰেই স্বাধীনতা উপভোগৰ নামত এচাম নাৰীও উদগু হৈ উঠিব। ফলত নাৰী স্বাধীনতাৰ নামত সমাজত অশান্তি দুগুণে বৃদ্ধিহে হ'ব। বৰ্তমান সময়টো হৈছে গোলকীকৰণৰ সময়। পৃথিৱীৰ ইটো মূৰৰ যিকোনো বস্তু অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে আমি হাতত পাব পাৰো। বিভিন্ন বিজ্ঞাপনবিলাকে নাৰীৰ মন সহজতে আকৰ্ষিত কৰে। বজাৰৰ ৰং-বিৰং বিজ্ঞাপনে যাতে নাৰীক প্ৰলোভিত কৰি ঘৰস এখন বিপদৰ মুখে গতি কৰিব নোৱাৰে তাৰ বাবে নাৰীসকলৰ আত্মবিশ্বাস দৃঢ় কৰি তুলিব লাগে। নিজৰ কৰ্মক্ষেত্ৰবোৰ নাৰীসকলক নিজে সাৰ্থ্য আৰু দক্ষতা অনুসৰি বাচি ল'ব দিব লাগে। ৰাজহুৱা স্থানত পুৰুষসকলে মহিলাক সন্মান দিবলৈ শিকিব লাগে। নাৰীয়ে যাতে কোনো কাৰণতে হীনমন্যতাত ভুগি আত্মহননৰ দৰে পথ গ্ৰহণ কৰিব লগা নহয় তাৰ প্ৰতি চকু দিয়াৰ লগতে নাৰী গৰাকীক সহায় যোগাব লাগে। নাৰীক আক্ৰমণ বা অপদস্থ কৰা সকলো পুৰুষক কঠোৰতকৈ কঠোৰতম শাস্তি বিহিব লাগে যাতে তেনে অসৎ লোকৰ লগতে বেলেগেও যাতে নাৰীক অশালীন ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ সাহস নকৰে। ৰাজহুৱা স্থান মহিলাৰ বাবে শৌচাগাৰ-প্ৰস্ৰাৱাগাৰৰ সুৰক্ষিত ব্যৱস্থা নিশ্চিত কৰিব লাগে। সদৌ শেষত ক'ব পাৰি যে সামাজিক উন্নয়নমূলক সকলো চৰকাৰী আঁচনিৰ বিষয়ে মহিলাসকলক বিতংকৈ অৱগত কৰোৱাৰ লগতে অংশগ্ৰহণ নিশ্চিত কৰাৰ উদ্দেশ্যে সজাগতা সভা-কৰ্মশালাৰ আয়োজন কৰিব লাগে কাৰণ সংসাৰৰ সকলো দুখ-যাতনাত মানৱ জাতিক শান্তিৰ শীতল ছাঁয়াত ৰাখিব পাৰে কেৱল নাৰীয়েহে। সেয়েহে নাৰীক পুৰুষৰ সমানে আগুৱাই নিব নোৱাৰিলে এটা জাতিৰ সবাংগীন উন্নতিৰ কথা কল্পনা কৰিব নোৱাৰি।

প্ৰসংগ পুথি :

মহিলা সুৰক্ষা আইন কিমান নিৰ্ভৰযোগ্য? যুতিমণি বৰদলৈ, পূৰ্বাচল,...

সমাজত নাৰীৰ স্থান, প্ৰতিভা দেৱী,

ইতিহাপৰ পাতত নাৰীস সামাজিক স্থানঃ এক তুলনামূলক পৰ্যালোচনা (মঞ্জিৰা ডেকা), সাহিত্য..... May 15, 2017

নাৰী সবলীকৰণ আৰু সামাজিক অন্তৰায়, হাচান উল্লাহ, জনমভূমি, March 8, 2019, <https://janambhumi.in/VFdwck1FMVVVVDA9>

নাৰীৰ বিষয়ে কিছুমান সাহসী মন্তব্য, December 26, 2012 0Comments নাৰী, লীলাধৰ বৰা, শশী থাকুৰঃ <https://nilacharai.com/naarir-bixaye/>

প্ৰাচীন অসমীয়া সমাজত নাৰীৰ স্থান জনাগাভৰুৰ গীতৰ বিশেষ প্ৰসংগত

শ্ৰী মিনু দাস

সহকাৰী অধ্যাপক

অসমীয়া বিভাগ, নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়

সাৰাংশ :

অসমৰ লোক সংস্কৃতিত মালিতাৰ ইতিহাস বহু প্ৰাচীন। অসমীয়া লোকগীতৰ অন্তৰ্গত মালিতাই অসমীয়া লোকজীৱনৰ ধ্যান-ধাৰণা, সামাজিক আচাৰ-অনুষ্ঠান, ৰীতি-নীতিৰ প্ৰতিচ্ছবি প্ৰকাশ কৰি আহিছে। নাহৰৰ গীত, বৰফুকনৰ গীত, মণিকোঁৱৰৰ গীত, জনাগাভৰুৰ গীত আদি মালিতাই অসমীয়া লোকগীতৰ ভঁৰাল চহু কৰিছে।

জনাগাভৰুৰ গীতে আহোম যুগীয়া নাৰীৰ সামাজিক অৱস্থা, আহোম ৰমণীৰ সাহসিকতা, বীৰত্ব, অসমীয়া সমাজত নাৰীৰ স্থান, সামাজিক ৰীতি-নীতি সম্পৰ্কে জানিবলৈ দিয়ে। ৩৩৪ শাৰীৰ এই জনাগাভৰুৰ গীত অসমীয়া মৌখিক সাহিত্যৰ সৌন্দৰ্যক উপস্থাপন কৰি আহিছে।

পদ্ধতি :

বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতিৰে উক্ত বিষয় আলোচনা কৰা হৈছে। প্ৰসংগ সংগতি ৰাখি বিভিন্ন পুথি, সংগৃহীত তথ্যৰ ভিত্তিত গৱেষণা-পত্ৰখন প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

আলোচনা :

অসমীয়া লোক সংস্কৃতিৰ পথাৰখনত লোক সাহিত্যই এক বিশেষ স্থান দখল কৰি আহিছে। সাধাৰণ লোকৰ সৰল আৰু নিভাঁজ মনৰ কলাত্মক অভিব্যক্তিয়ে হৈছে লোক সাহিত্য। লোক সাহিত্যৰ মাজেৰে জনজীৱক নিজস্ব ৰূপৰ প্ৰকাশ ঘটে। মুখে মুখে প্ৰচলিত বাবে লোক সাহিত্যৰ মূল ৰূপ একে নাথাকি যুগ কাল সলনি লগে লগে লোক সাহিত্যয়ো নিজৰ ৰূপ সলায় আৰু সমাজত বৰ্তি থাকে। অৱশ্যে লোকসাহিত্যৰ মূল ভেঁ অপৰিৱৰ্তিত ৰূপতে থাকি যায়।

অসমীয়া লোকসাহিত্যৰ ভঁৰাল বৈচিত্ৰ্যময় সাহিত্যৰাজিৰে পৰিপূৰ্ণ, য'ত অসমীয়া লোকজীৱনৰ আবেগ অনুভূতি আৰু অভিজ্ঞতাৰ প্ৰতিফলন দেখা যায় আৰু অনুভৱ কৰা যায় কোনো স্বভাৱ কবিৰ আত্মিক উপলব্ধি বুটী আইৰ সাধু, বিয়ানাৰ, বিহুগীত আদিত অসমীয়া কবিৰ মন-মগজত আলোড়ন তোলা অনুভৱৰ তৰংগ

পাঠকক স্পৰ্শ কৰে। সময়, যুগৰ সীমা চেৰাই লোক সাহিত্যত সময়ৰ আঁচোৰ লাগিছে, শব্দৰ পলস পৰিছে, কল্পনাৰ ৰহণ লাগিছে। কিন্তু মূল কথাবস্তু অপৰিৱৰ্তিত হৈ আছে।

মানৱ জীৱনৰ সঞ্চিত অভিজ্ঞতাৰ ওপৰত সাহিত্যৰ ভেটি নিৰ্মাণ হয়। লোক সাহিত্যৰ সৃষ্টিৰ অন্তৰালতো মানৱ জীৱনৰ যুগ যুগ ধৰি সঞ্চিত অভিজ্ঞতা থূপ খাই আছে। অসমীয়া লোক সাহিত্যৰ ভিতৰত মন্ত্ৰ সাহিত্য, সাঁথৰ, ডাকৰ বচন, ফকৰা যোজনা, পটন্তৰ, বিয়ানাম, সাধুকথা, বাৰমাহী গীত, মালিতা আদিয়ে প্ৰধান। ‘লোকগাথা’ অসমীয়া লোক সাহিত্যৰ অন্যতম বিভাগ। সাধাৰণ মানুহৰ কাহিনীয়ে হৈছে লোকগাথা। সাধাৰণ মানুহৰ সুখ-দুখ, জীৱন সংগ্ৰাম আদিক লৈ ৰচিত কাহিনী-গীতেই হ’ল লোকগাথা। ই যেতিয়া দীঘল কাহিনীসম্বলিত হয় তেতিয়া তাক মালিতা বুলিব পাৰি। এই প্ৰসংগত প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে কৈছে—“বনঘোষা আদিৰ সমধৰ্মী আন কিছুমান দীঘলীয়া গীত সংগ্ৰহ কৰা হৈছে। কাহিনী বা ঘটনা হৈছে এইবিলাকৰ বিশেষত্ব। এনে গীতক ইংৰাজীত বেলাড বোলে। অসমীয়া শব্দটোৰ ভাল প্ৰতিশব্দ কোনেও থিৰ কৰা নাই যদিও ভাষাৰ ওজা ‘হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই ব্যৱহাৰ কৰা ‘মালিতা’ শব্দ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।” ১ (গোস্বামী প্ৰফুল্ল দত্ত, ‘অসমীয়া জন সাহিত্য, চতুৰ্থ সংস্কৰণ পৃ-৪১) মালিতাৰ প্ৰাথমিক লক্ষণ হ’ল গীতি ধৰ্মিতা। বিহুগীত বা বনঘোষাৰ দৰে মালিতাতো একোফাকি গীত থাকে। কিন্তু মালিতাত বিষয়বস্তুৰ ধাৰাবাহিকতা ৰক্ষা কৰা হয়। গীতিধৰ্মিতা মালিতাৰ প্ৰধান লক্ষণ হ’লেও কাহিনী ইয়াৰ মূল উপজীব্য। কাহিনী অবিহনে মালিতা অসাৰ।

মালিতাৰ দ্বিতীয় বৈশিষ্ট্য হৈছে নৈব্যক্তিতা অৰ্থাৎ কোনে কেতিয়া ৰচনা কৰিছিল কোৱা টান। ইয়াৰ জনপ্ৰিয়তাই যুগ কালৰ সীমা অতিক্ৰম কৰে।

ঠাই বিশেষে মালিতাই ৰূপ সলায়। মুখ বাগৰি নতুন সাজ পৰিধান কৰিলেও মালিতাৰ মূল কাহিনী বা ছন্দৰীতি প্ৰায় একে থাকে।

অসমীয়া মালিতাৰ ভিতৰত জনাগাভৰুৰ গীত, ফুলকোঁৱৰ মণিকোঁৱৰৰ গীত, বৰফুকনৰ গীত, চিকণ সৰিয়হৰ গীত, মণিৰাম দেৱান, পদুম কুঁৱৰীৰ গীত খণ্ডিত ৰূপতে উদ্ধাৰ হৈছে।

জনাগাভৰুৰ গীতৰ আখ্যান :

জনাগাভৰুৱে গৰুচৰ ৰাজ্যৰ ৰাজপাট চলাইছিল। এইগৰাকী সাহসী নাৰীৰ জীৱনগাথাৰ আধাৰত জনাগাভৰুৰ গীতসমূহ ৰচিত হৈছিল। বিবাহৰ সময়ত জনাই প্ৰচাৰ কৰালে যে যিজন পুৰুষে তেওঁৰ তিনিটা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ’বলৈ সক্ষম হ’ব, তেৱেঁই জনাৰ স্বামী গুৰুৰ স্থান পাব —

“পৰীক্ষাত উঠিব সেয়ে

তিনিটা পৰীক্ষাত উঠিব পাৰিলে

স্বামী গুৰু হ’ব সেয়ে।” ২ (উক্ত গ্ৰন্থ, পৃষ্ঠা-৪৬)

জনাৰ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ’ব নোৱাৰি ৯০০ কোঁৱৰ জনাৰ হাতত বন্দী হৈ ৰ’ল। এই বিফল কোঁৱৰসকলৰ ভিতৰত কামপুৰৰ কলিধন নটও আছিল। কলিধন নট লাজ-অপমানত মৰ্মাহত হয় আৰু বিফলতাৰ পোতক তুলিবলৈ গোপীচন কোঁৱৰক জনাক বিয়া কৰাবলৈ উচটাই দিয়ে। গোপীচন কোঁৱৰে প্ৰথমে অমান্তি হয় যদিও পাছলৈ মত দিয়ে। সেই সময়ত গোপীচন কোঁৱৰৰ ‘বুকুৰ বাঁৰীমাক’ গুৱাহাটীতে আছিল। গোপীচনে জনাৰ

পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ হ'বলৈ ওলোৱা কথাটোৰ সম্বন্ধ পাই যাবলৈ বাৰণ কৰি কয়—

“বাপেৰে আনিছিল ছপোণ লিগিৰী
নপোণ আনি দিলোঁ মই,
নপোণ লিগিৰীয়ে গা জুৰ নপৰে
আৰু ছপোণ আনি দিওঁ মই।
জনাগাভৰুক বোপাই আনিবলৈ
কেতিয়াও নেযাবি তই।” (পৃ-৪৬)

কুঁৱৰীসকলেও গোপীচনক এৰি নিদিয়ৈ। পাছত জনাৰ ককায়েক অভিমানক বধ কৰি আৰু পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ গোপীচনে জনাক লাভ কৰে।

জনাগাভৰুৰ গীত ৩৩৪টা শাৰীৰ দীঘল কাহিনীযুক্ত এটা কবিতা। গীতৰ অন্তৰ্নিহিত কথাবস্তুই অতীত অসমীয়া সমাজ, বিশেষকৈ আহোম সমাজৰ প্ৰতিচ্ছবিক উন্মোচন কৰে। আহোম ৰমণীৰ ৰাজনৈতিক দক্ষতাৰ লগতে সাহসিকতা জনাগাভৰুৰ মালিতাত প্ৰকাশিত হৈছে। গোপীচনে তিৰী হৈ ৰাজপাট খায় বুলি মাৰু কোৱা কথাষাৰে পুৰুষ শাসিত সমাজখনত তোলপাৰ লগাইছিল জনাগাভৰুৱে ৰাজপাট খোৱা কাৰ্যই—

“তিৰী কেলেছৱা মোক নেদেখিবা
তিৰীৰ আশাত ওলোৱা নাই,
শ শ কোঁৱৰক বন্দী কৰে তাই
তিৰী হৈ ৰাজপাট খায়।” (পৃ-১২৬)

জনাগাভৰুৰ লোকগীতত অসমীয়া গ্ৰামীণ সমাজত বিবাহৰ বাবে কইনা নিৰ্বাচনত ছোৱালীৰ শাৰীৰ অৱয়বক কেনেদৰে পৰ্যালোচনা কৰা হয় তাৰ আভাস পোৱা গৈছে। ইয়াত সাধাৰণ গাঁৱলীয়া নাৰীৰ মানসিকতাৰ প্ৰতিফলন ঘটিছে। গোপীচনে জনাৰ পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ হৈ জনাক বিয়া কৰাবলৈ ওলোৱা কথা গম পাই গোপীচনৰ মাকে গোপীচনক মন ঘূৰাবলৈ জনাক কুলক্ষণী সাব্যস্ত কৰিবলৈ কৈছে—

“মাতক মাতি গ'ল বুকুৰ বাঁৰী মাকে
কোঁৱৰৰ মুখলৈ চাই,
জনাৰ চুলিটাৰি জেঠি নেগুৰীয়া
তাইৰ মান শাখিনী নাই।
হিয়া ভাঙি ভাঙি খোজ বুলে তাই
তাইৰ মান কুলক্ষণী নাই।
জনাৰ ভৰিযোৰ খৰমযুৰীয়া
তাইৰমান গজমূৰী নাই।” (পৃ-১২১)

অসমীয়া নাৰীৰ সততা, সাহসিকতা, বীৰাংগনাৰ উদাহৰণ বুৰঞ্জীৰ পাতে দিয়ে। ৰাণী ফুলেশ্বৰী, মূলাগাভৰু জয়মতী, জনাগাভৰুৰ জীৱন প্ৰৱাহে আমাক অতীতৰ অসমীয়া নাৰীৰ সাহসিকতা আৰু ৰাজনৈতিক বিচক্ষণতাৰ

পৰিচয় দিয়ে। জনাগাভৰুৱে তিৰী হৈ ৰাজপাট খোৱা, বিবাহৰ বাবে তিনিটা প্ৰশ্নৰ প্ৰত্যাহান দিয়া, অনুত্তীৰ্ণ ৯০০ কোঁৱৰক বন্দী কৰি থোৱা আদি উল্লেখযোগ্য ঘটনা।

গোপীচনে জনাই দিয়া বিবাহৰ প্ৰত্যাহান মানি লৈ গৰুচৰ ৰাজ্যলৈ যায় আৰু জনাই দিয়া প্ৰশ্নৰ সন্মুখীন হয়। জনাই গোপীচনক গছত নলগা, কটাৰীৰে নকটা আৰু চূণ নলগোৱাকৈ এখন গুৱাপাণ বিচাৰিলে।

গছতো নলগা কটাৰীয়ে নকটা

আৰু নলগোৱা চূণ,

এখনি গুৱাপাণ হাতৰ মুঠিত দিয়া

নোৱাৰিলে ছিটিকাম ধূণ। (উক্ত গ্ৰন্থ পৃ-১২১)

গোপীচনে চন্দ্ৰ, সূৰ্য, পগলা-পাৰ্বতী, কেচাইখাঁতী গোসাঁনী, মাতৃ-পিতৃ সকলোকে স্মৰণ কৰি উক্ত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয় আৰু হাতৰ মুঠিৰ পৰা জনাক এখন গুৱাপাণ উলিয়াই দিয়ে।

ইলে বালি চৰাই গিলে

সেৱা কৰি লৈ গোপীচন কোঁৱৰে

হাতৰ মুঠি মেলি দিলে।

হাতে মেলি দি ক'লে গাভৰুক

কটা তামোলকে নে

সতী ধৰম তিৰী হ'ব যদি

তোৰো পৰীক্ষা দে। (উক্ত গ্ৰন্থ, পৃ-১২২)

গোপীচনেও জনাক প্ৰত্যাহান জনাই ক'লে গছত নলগা, টেকীত নবনা আৰু হাত নলগোৱাকৈ আঁঠুত লৈ ৰন্ধা ভাত এসাঁজ খুৱাবলৈ।

গছতো নলগা টেকীতো নবনা

আৰু নলগোৱা হাত,

তোৰ আঁঠুৰ মূৰত ৰান্ধি খুৱাই যা

আমাক এসাঁজি ভাত।” (উক্ত গ্ৰন্থ পৃ-১২৩)

জনাগাভৰুৱে অলৌকিক শক্তিতে এই পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ'ল। এই অলৌকিক শক্তিৰ প্ৰদৰ্শনে সেই সময়ত কামৰূপ কামাখ্যা তথা মায়ঙত প্ৰচলিত তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ বিদ্যাৰ প্ৰাধান্যৰ কথা সোঁৱৰাই দিয়ে।

সংগৃহীত জনাগাভৰুৰ গীতত আই সৰস্বতীক আৰাধনা কৰি গীত পৰিৱেশনৰ আৰম্ভণি কৰিছে। দেৱী সৰস্বতীক মাহ প্ৰসাদ, শুকুলা ছাগলী আগবঢ়োৱা, গোপীচনে জনাৰ পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ হোৱাৰ আগতে পগলা পাৰ্বতী, কেচাইখাঁতী গোসাঁনীক সেৱা জনোৱা আদি কাৰ্যই মাতৃতান্ত্ৰিক সমাজব্যৱস্থাৰ কথাই প্ৰতিপন্ন কৰে। প্ৰাচীন অসমত নাৰীৰ প্ৰতি থকা উচ্চাত্মিক বোধৰ এয়া হৈছে আধ্যাত্মিক প্ৰকাশ। গীত পৰিৱেশনত যাতে আউল নালাগে, পাহৰা নাম সোঁৱৰাই দিবলৈ আই সৰস্বতীক অনুৰোধ কৰি গাইছে—

আই সৰেচতী ৰংফুল মালতি
তোমালৈ মানি যাওঁ কি ,
তোমালৈ মানি যাওঁ শুকুলা ছাগলী
মাহে পৰসাদে দি।

আই সৰেচতী ৰংফুল মালতি
তোমালৈ মানি যাওঁ চিতল,
পাহৰা নামকে সোঁৱৰণ কৰিবা

ডিঙি কৰি যাবা শীতল। (সংগ্ৰহ — অঞ্জলি মহন্ত ৰয়চৌধুৰী)

যুগে যুগে লোক কবিতাবোৰ ৰচনা হয় মুখে মুখে আৰু সুৰে সুৰে। সেয়ে ছন্দ আৰু লয় ইয়াৰ স্বাভাৱিক সৌন্দৰ্য। লোকমুখৰ কাহিনী সুৰত গালেই সি গীত হৈ পৰে। লোকগীতৰ সুৰ কোনো এক নিৰ্দ্দষ্ট ব্যক্তিৰ সুৰ নহয়। এই সুৰ পৰম্পৰাগতভাৱে চলি আহে আৰু লোকসামাজ্যত সমাদৃত হয়। এই বিষয়ে লোকগীতৰ গুৰু ৰমেন লাহনে কৈছে— “মালিতা গীতৰ সুৰ কোনো নিৰ্দ্দষ্ট ব্যক্তি বিশেষৰ সুৰ নহয়। ই পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা সুৰীয়া গীত।” (সাক্ষাৎ গ্ৰহণ— মনোজ কুমাৰ ডেকা)

উপসংহাৰ :

লোকগীত যেতিয়া বাস্তৱ, বুৰঞ্জীমূলক নাইবা কল্পনাপ্ৰধান ঘটনা আৰু কাহিনীক সহজ-সৰল ভাষাৰ বৰ্ণনা কৰা হয় বা গোৱা হয় সেই গীতে মালিতাৰ শাৰীলৈ উত্তৰণ ঘটে।

লোকগীতৰ লেখীয়াই মালিতাই সমাজৰ প্ৰতিচ্ছবি বহন কৰে। প্ৰাচীন অসমীয়া সমাজৰ ৰীতি-নীতি আচাৰ-বিশ্বাস, ধৰ্মীয় অনুভৱৰ সাৱলীল প্ৰকাশ মালিতাৰ সৌন্দৰ্য।

জনাগাভৰুৰ গীতত আহোম যুগীয় সমাজ ব্যৱস্থাত নাৰীৰ অৱস্থিতিৰ ৰেঙনি দেখা পোৱা যায়। আহোম ৰমণী জনাই গৰুচৰ ৰাজপাট খোৱা, ৯০০ কোঁৱৰক বন্দী কৰি ৰখা আদিৰ বিৱৰণে জনাৰ সাহসিকতা আৰু ৰাজনৈতিক বিচক্ষণতাৰ কথা দোহাৰে। সমান্তৰালভাৱে প্ৰাচীন অসমৰ মাতৃতান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থাৰ কথাৰো প্ৰতিপন্ন কৰে।

অসমীয়া লোকগীতৰ অন্তৰ্গত জনাগাভৰুৰ গীতে প্ৰাচীন অসমৰ সমাজ, ধৰ্মীয় ৰাজনীতি-অৰ্থনীতি ইতিহাসৰ প্ৰতিচ্ছবি দাঙি ধৰে, যিবোৰে প্ৰাচীন অসমীয়া সমাজখনক বুজিবলৈ সুবিধা কৰি দিয়াৰ লগতে গীতৰ সুৰ আৰু কথাবস্ত্ৰে অসমীয়া লোক সাহিত্যৰ সৌন্দৰ্যক সমৃদ্ধ কৰিছে।

গ্ৰন্থপঞ্জী —

১. গোস্বামী, প্ৰফুল্ল দত্ত — অসমীয়া জন সাহিত্য।
২. বৰদলৈ নিৰ্মলপ্ৰভা — অসমৰ লোক কবিতা।
৩. শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰ নাথ — অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত।

THE HOLY MOTHER (SARADA DEVI) AND HER ARDENT LOVE FOR HUMANITY

✍ **MUKTA PURKAYASTHA**

Asstt. Professor

Dept. of English, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

ABSTRACT :

In India women is considered to be a symbol of piety, nobility, love, devotion, sacrifice, selfless service and submission. The women held's a high place in society and in a family. Sri Sarada Devi affectionately called " Holy Mother'(maa), was one among these common Indian women, who was married to Sri Ramkrishna Paramhansa Dev and had later been his spiritual counterpart and a spiritual giant in her own right. She lived a very simple, unassuming and extraordinarily modest life, yet her teachings were loaded with the truth of the higher spiritual realization. Sarada Devi played an important role as an advisory head of an elementary organisation that was devoted to social work — The Ramakrishna Mission. Though being uneducated herself she advocated education for women. In our country the rise of women is traced to the efforts of social reformers like Ishwar Chandra Vidyasagar and Raja Ram Mohan Ray, but it is often ignored of Ramkrishna Dev's vital role played in women's empowerment and emancipation, which is reflected in the conjugal life of his, with Sarada Devi. Her life was spent in rendering service to her family and in nurturing precious family bonding. Her presence was to soothe and bless the helpless people. Her love for mankind was not one of flush and violent love, like other human beings but a gentle peace that brings good to everyone and wishes ill to none.

Key Words :

Family, Education, Modest, women empowerment, teachings.

Discussion :

Sri Sarada Devi the Holy Mother was born and brought up in a rural setting

of Jayrambati and was trained in her early years, like that of any poor village girl of India, belonging to the higher castes. As a girl she was too serious and self-composed to give herself up to childish games like other girls of her age. The mother was not an exception to the belief in our country that a girl's real life starts with her marriage. Thus at a tender age of five she was married to Ramakrishna in an arranged marriage. As thought by the people of her age, that a girl, could become one in mind, with her husband and participate wholeheartedly in his ideals and aspirations, only if she was brought under his guidance and influence of his personality at a younger age.

Owing to her age and of being too young, she was left with her parents after her marriage while Ramakrishna Dev had to start for Dhakineshwar. Like any other Indian girl she was seen performing her daily activities while growing up for puberty. While still being under her parent's guidance, she came to know of rumours that her husband was mentally unstable and often been called an insane. Maa soon thought of joining her master and help him, a decision quite unusual of her time and of much courage. In spite of her tender age she nursed her ailing husband and assisted him in various devotional works. Maa always felt patience and forbearing develop a saintly character which in turn brings peace, universal respect and abundance in all aspects.

With the early rays of sun, Maa would start her daily routine of day's work as the latter occupied an important part of her life, and felt true salvation can be reached only through hard work and penance. She has set an unconditional love and makes us learn that, not only human being but we can equally love all God's creation including plants and animals. In her earthly life she felt she was performing a human drama, and shows us the path how to live through sorrow and disappointment. She thus makes one balance work, meditation and family.

She stayed in Dhakhineshwar as a devoted wife and the first disciple of Ramkrishna Dev. Her period of stay with him was a period of intense spiritual practices and service to her husband. Remaining under the veil, she led a simple but meaningful life of modesty and spiritual disposition. Despite her elevated spiritual consciousness her outer life proved to be quite difficult, she often said, **"I am the mother of the wicked, as am the mother of the virtuous, never fear, whenever you are in distress, say to yourself you have a mother"**.

The mother was an embodiment of purity. Her mind was never sullied by the faintest breath of worldliness though she stayed with her husband more than a decade. In the Holy Mother we had a combination of an ideal wife and a

disciple. Her highest delight consisted in serving her husband heart and soul, without any consideration for personal difficulties. Her participation in her husband's life was not mere confined to external service of him, rather grasped the central principle of his life and later made it a part and parcel of her own self. Her Maternal love for him tamed their rebellious spirits. For many years she remained as a simple householder, surrounded by quarrelsome and greedy relatives. For her, **“the outstanding virtues of Indian womanhood are courage, serenity, self-control, sweetness, compassion, wisdom and an intensive relationship with God.”**

Her permanent shift to Dakhineswar temple was mainly for the feeling of loneliness and indifference of her relatives. Domestic situation of her parental house deteriorated, resulting in aloofness and avoidance. Holy Mother was then disturbed both physically and mentally, she decided to dedicate her remaining part of her life for the sake of humanity. In fact the Holy Mother respected both the ideals- that of the sannyasin and that of the house-holder, but disliked the vanities of the followers of both. The mother's life and personality form a striking revelation of the universal principle of Motherhood. This quality in her was not restricted to her relationship with her disciples and relatives but extended in a general sense to her attitude towards to all.

The Holy Mother also showed keen interest in the flood and famine relief operations of the Ramkrishna mission and always encouraged her disciples to co-operate in such activities. She felt very intensely the poverty and suffering of people in general. In spite of her early training amidst rigidly orthodox surroundings she made her acquaintance with people belonging to every caste and creed. Many a times when asked about her views of many people in west, following Swami Vivekananda's teachings, she would remark saying, **“Those people are also my children. What do you say?”**

Being impressed with the Mother's thoughts, in later days western devotees like sister Nivedita, Mrs Ole Bull, sister Christine, sister Devamata and others came to India from time to time.

In an instance, when she was chased by an insane nephew, she transformed herself as fiery Durga, out comes shakti, and compels him to plead for mercy. Holy Mother advices us to be patient and forbearing because these qualities develop a saintly character which in turn brings peace, and respect. Sarada Devi believed in education and economic independence of women. She like her husband too, advocated for equality in gender and believed that, the weaker part must be given respect, equality, opportunity and leadership.

“Mind is everything, which alone can one feel to be pure or impure.” She felt everything in this world is transitory, even human body is illusory,

“These are all shackles of illusion, unless you can free yourself from these bondages, you will never be able to go to the other shore of the world. The body is nothing but three pounds of ashes when it is cremated. However strong or beautiful this body may be, its culmination is in its ashes, and still people are so attached to it”.

Though she had little bookish learning, her power to solve the intricate problems of spiritual life was remarkable. Her solutions would always go straight to the heart of the questioner and give him support throughout his whole life. Though belonged to an old world, hers was an extremely modern mind. Seeing this trait in her, sister Nivedita very aptly remarked,

“Is she the last of an old order or the beginning of a new?”

Thus after passing away of Ramkrishna Dev, she often suffered from various illness, but no amount of suffering could cast any shadow on her spirit. She tried to radiate wonderful peace, sweetness and light during her last days of protracted illness. Her last spiritual utterance to a woman was,

“Why do you fear? Learn to make the whole world your own. No one is an alien.”

Conclusion:

The example of the life of Holy Mother lived, and the message she left behind are thus the potent means of transforming lives and a source of strength and inspiration to a large number of men and women. One finds in her teachings a proper guidance for decent living, here in this world, and finally realizing God. There is more practical value, in them because her instructions are clear, detailed, beyond all ambiguity and led by her own life. She stands as an exemplar rather than an instructor. True to her master's wish Sri Ramkrishna Dev, amidst various difficulties and privation, she not only had extended phenomenal service to women education and economic development but also made them spiritually strong and self conscious awakening to its own glory.

References :

1. Advaita Ashrama, Kolkata, In the company of the Holy Mother, by her dired disciples, 1980.
2. Mayavati: Advaita Ashrama, The message of Holy Mother, 1978
3. Sri Ramkrishna Math, Sri Sarada Devi the Holy Mother, 2010
4. Sri Ramkrishna Math, Thus spoke the Holy Mother, Chennai, 1971.
5. Swami Pavitrananda, A Short Life of The Holy Mother ,Ramkrishna Math Kolkata.

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ “মাকণৰ গোসাঁই” গল্পত নাৰী মনস্তত্ত্বৰ প্ৰকাশ

শ্ৰী ড° নীৰা দাস

সহকাৰী অধ্যাপক (বিভাগীয় প্ৰধান)

অসমীয়া বিভাগ, নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়

আৰম্ভণি :

যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ এগৰাকী বিশিষ্ট গল্পকাৰ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য ‘ৰামধেনু’ আলোচনীৰ সম্পাদক আছিল। তেওঁ আছিল সমাজ সচেতন আৰু আদৰ্শবাদী লেখক। সুস্থ, গতিশীল সমাজ ব্যৱস্থাৰ প্ৰতি তেওঁ সদায় সতৰ্ক আছিল। তেওঁৰ গল্পত নাৰী মনস্তত্ত্বৰ বিভিন্ন দিশ প্ৰতিফলিত হৈছে। বাস্তৱধৰ্মী নাৰী চৰিত্ৰ, গতিশীল নাৰী চৰিত্ৰ তেওঁৰ গল্পৰ কেন্দ্ৰীয় চৰিত্ৰ। আৰ্থিকভাৱে দুৰ্বল, বৌদ্ধিকভাৱে অনগ্ৰসৰ, অসমৰ প্ৰাম্য জীৱন, শ্ৰেণী বিভাজন, নাৰীমুক্তি, দৰিদ্ৰ লোকৰ আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ সংগ্ৰাম আদি তেওঁৰ গল্পৰ মূল বিষয়। ভট্টাচাৰ্য আছিল উদাৰ দৃষ্টিভংগীসম্পন্ন লোকক। সমাজৰ প্ৰতি তেওঁ আছিল দায়বদ্ধ।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ এক নাৰী মনঃস্তাত্ত্বিক উল্লেখযোগ্য গল্প হ’ল ‘মাকণৰ গোসাঁই’। এই গল্পৰ কেন্দ্ৰীয় নাৰী চৰিত্ৰ হ’ল মাকণ। আৰ্থিক ক্ষেত্ৰত একেবাৰে দুৰ্বল, বৈধব্য ব্ৰত পালন কৰা মাকণৰ জীৱন চক্ৰত চেগ বুজি সকলো কাটি নিব বিচৰা জীৱিত গোসাঁইজনাক তাই আধ্যাত্মিক সংযমৰ বলত কিদৰে বশ কৰিছিল সেই চিত্ৰকে এই গল্পত প্ৰতিফলিত কৰিবলৈ যত্ন কৰিছে।

বিষয়ৰ গুৰুত্ব :

আধ্যাত্মিক আদৰ্শৰে পৰিবেষ্টিত ‘মাকণ’ এগৰাকী বিধৱা নাৰী। তাই বহু দুখ-কষ্টৰ মাজেৰে দুবছৰ ধৰি বৈধব্য ব্ৰত পালন কৰি আহিছে। আত্মীয়-কুটুম্ব বুলি কেও কিছু নোহোৱা মাকণে আৰ-তাৰ ঘৰত বন কৰি দিয়াৰ বিনিময়ত যি পাইছিল তাৰেই কোনোমতে জীৱনটো চলাই নিছিল। কিন্তু সমাজত বিধৱা নাৰীৰ স্থান কোন পৰ্যায়ত? আমাৰ সমাজত বাস কৰা ভদ্ৰ নামধাৰী এচামে সদায় নাৰীৰ প্ৰতি আসক্তি থকা বাবে সময়-সুযোগ বিচাৰি যৌন আসক্তি পূৰণ কৰিবলৈ সুবিধা বিচাৰি ফুৰে। আকৌ আমাৰ সমাজত এচাম নাৰী আছে যিয়ে সদায় নাৰীক বিপদৰ সময়ত সহায়ৰ হাত আগবঢ়াই আহিছে। বৈধব্য যন্ত্ৰণা, দৰিদ্ৰতা আদিক উপলুঙা কৰি আশ্ৰয়হীনা নাৰীক সুৰক্ষা দিয়াৰ বিপৰীতে কামনাত আসক্ত হৈ নাৰীৰ ধৰ্মত কলংক সানিব খোজা সেইসকলৰ কথা এই গল্পত ব্যক্ত কৰা হৈছে। ভদ্ৰ নামধাৰী সেইসকলৰ মুখা খুলিবলৈ বিধৱা সম্বলহীনা নাৰীয়ে কিদৰে আধ্যাত্মিক

দৃঢ়তাৰে সংযমৰ বলত নিজৰ সতীত্ব ৰক্ষা কৰি তেনে ব্যক্তিৰ পৈশাচিক পৰাভূত কৰিছিল সেই কথাৰে এই গল্পত প্ৰতিপন্ন কৰিব বিচাৰিছে।

বিষয়বস্তুৰ আলোচনা :

“মাকণৰ গোসাঁই” গল্পৰ কেন্দ্ৰীয় নাৰী চৰিত্ৰ হ’ল মাকণ। তাই অকালতে বিধৱা হয়। অতি কষ্টৰে তাই এই পৃথিৱীত জীয়াই আছে। বিধৱা হোৱাৰ পিছতে তাইক মানুহে উপেক্ষা কৰি আহিছে। সংসাৰত আপোনা বুলিবলৈ তাইৰ কোনো নাই। আৰ-তাৰ ঘৰত কাম কৰি খাই কোনোমতে চলি আছে। ওচৰৰ বাপুকণ গোসাঁই ঘৰত গৈ বেছিভাগ সময় গোসাঁনীৰ কাম-কাজত সহায়ৰ হাত আগবঢ়ায়। বিনিময়ত পইচা বা বস্তু তাই লাভ কৰে। সেইদৰে তাই দুবছৰ দিন চলিছিল। কিন্তু মাকণে আৰু এনেদৰে জীয়াই থাকিব নিবিচাৰে। কাৰণ ভগৱান যেন জ্ঞান কৰা বাপুকণ গোসাঁইৰ অসৎ ইংগিতত তাই ক্ষত-বিক্ষত হৈ পৰে। দিনটোৰ চাৰি-প্ৰসংগ নাম লোৱা সুন্দৰ-সুঠাম, বগা ধুনীয়া মুখৰ মৌ বৰষা মাতৰ অধিকাৰী বাপুকণ গোসাঁইৰ সমাজত এক প্ৰতিপত্তি আছে। সেই বাপুকণৰ ঘৰলৈ মাকণে গৈছিল বাপুকণ গোসাঁইৰ পত্নী গোসাঁনীক বিচাৰি। কিন্তু সেইদিনা গোসাঁনী মাকৰ ঘৰলৈ গৈছিল। মাকণে নাজানি গোসাঁনীক “আই আই” বুলি চিঞৰি মাতোতে ভিতৰৰ পৰা বাপুকণ গোসাঁই তাইক মাতি ঘৰৰ ভিতৰত বহিবলৈ দিলে। মাকণে সভয়ে ভিতৰলৈ সোমাই গ’ল। বাপুকণে মুকলি গা আৰু মনোহৰ মুখেৰে আয়মত বহি তাইৰ ফালে চাই মিচিকি মিচিকি হাঁহিলত মাকণৰ কেনেবা লাগিল। তাই ভাবিলে “কি কাণ্ড ! ছিৰি বিষ্ণু। তাই লাজত চকুকেইটা মাটিৰ পৰা তুলি আনিব নোৱাৰি এৰাবাৰীৰ বটগছজোপাৰ দৰে স্থিৰ হৈ ৰ’ল।” বাপুকণ গোসাঁইৰ ৰূপ-লাৱণ্যৰ ওচৰত তাই কিছু সময়ৰ বাবে হ’লেও পৰাজয়বৰণ কৰিলে। তাই পাহৰি গ’ল তাইৰ বৈধ্যবৰ ধৰ্ম-কৰ্ম, মান-মৰ্যাদা। ফলত গোটেই নিশাটো তাই শুব নোৱাৰিলে। তাই অন্তৰায়া অনুশোচনাত দগ্ধ হৈ পৰিল। সেয়ে পুৱা গা-পা ধুই উঠি ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনালে এই বুলি — “বাপুকণ গোসাঁই নৌ অহাৰ আগতে মোক মাৰি নিয়া প্ৰভু ! সেই মায়াপী গোসাঁইটোৰ হাতত মোক গঠন নিদিবা প্ৰভু।” কিন্তু ভগৱানে মাকণৰ প্ৰাৰ্থনা নুশুনিলে। পিছদিনা পুৱতি নিশাতে বাপুকণ গোসাঁই মাকণৰ ঘৰত উপস্থিত হ’লহি। “বাপুকণে মৰমেৰে মাতিলে, চেনিচম্পা, তই মোৰ গোসাঁনী।” বাপুকণ গোসাঁয়ে বিভিন্ন জল চাতুৰীৰে মাকণক হাতৰ মুঠিলৈ আনিব খুজিও সফল হ’ব নোৱাৰিলে। তেওঁ বুজিলে মাকণৰ ঘৰৰ থাপনাৰ থোৱা জলনাৰায়ণৰ মূৰ্তিটো তাইৰ ঘৰৰ পৰা নিব পাৰিলেহে তাইক নিজৰ অধীন কৰিব পাৰিব। সেয়ে মাকণ জীৱনৰ প্ৰধান সম্বল আৰু একমাত্ৰ আশ্ৰয় জলনাৰায়ণৰ মূৰ্তিটো নিজৰ লগত লৈ যাবলৈ উদ্যত হ’ল। বাপুকণ মাকণক কৈছে — “মই জানো তই গোসাঁই নহ’লে থাকিব নোৱাৰ, গোসাঁই গ’লে গোসাঁনীও যাব লাগিব।” মাকণে যাবলৈ অমান্তি হোৱাত বাপুকণে কৈছে — “নগৈ থাকিলে গোসাঁয়ে জগৰ ধৰিব। মাকণৰ হৃদয় কঁকি উঠিল — “নধৰে নধৰে” বুলি তাই বিজ্ঞ হৈ গোসাঁই ঘৰৰ ফালে দৌৰ মাৰিলে।” মাকণে গামোচাৰে জলনাৰায়ণৰ মূৰ্তি বান্ধি ডিঙিত আঁৰি লৈ বাপুকণ গোসাঁইৰ কামনাৰ বলি নহৈ আত্মৰক্ষা কৰিব বিচাৰিছে। তাইৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে এই পৃথিৱীত জলনাৰায়ণজনাই তাইক আসন্ন বিপদৰ পৰা ৰক্ষা কৰিব। কিন্তু বাপুকণে “দেখিলে এইজনী

কালি দেখা মাকণ নহয়। পৰহি লগ পোৱা মাকণো এইজনী নহয়। এইজনী মাকণ সম্পূৰ্ণ বেলেগ। অপৰিচিত। এই বেশত তাইক বশ কৰা সহজ নহয়।”

মাকণৰ এনে অৱস্থা প্ৰত্যক্ষ কৰি বাপুকণ গোসাঁই ঘৰলৈ উভতি আহিল। চাৰি দিনৰ মূৰত তেওঁ পত্নী গোসাঁনীৰ মুখেৰে গম পালে যে মাকণে আজি চাৰিদিন কুটা এগছকে মুখত দিয়া নাই। কেৱল জলনাৰায়ণক ডিঙিত গামোচাৰে বান্ধি গোসাঁই ঘৰত জপ কৰি আছে। তাইৰ মৰণ ব্ৰত কোনেও ভাঙিব নোৱাৰিলে। গোসাঁনীয়ে তাইক খুৱাবলৈ যত্ন কৰিলে যদিও একো ফল নধৰিল।

গোসাঁনীয়ে বাপুকণক ক’লে — “তাইক যদি বচাব নোৱাৰোঁ তেন্তে ময়ো মৰিম বুলি ধৰিব। তাইৰনো আমাৰ বাহিৰে আছে কোন?” বাপুকণে বুজিলে দোষটো তেওঁৰ নিজৰ গাতেই। সেয়েহে তেওঁ মাকণৰ গোসাঁই ঘৰলৈ গৈ মাকণক ক’বলৈ ধৰিলে — “এই ব্ৰত এৰ। তোৰ গোসাঁই তোৰ পৰা কোনেও নিনিয়।” মাকণে উত্তৰ দিলে — “আৰু নাই, এক মুহূৰ্তও মই এই পৃথিৱীত বাচি থাকিব নোখোজো। গোসাঁয়ে মোক এই যন্ত্ৰণাৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰক।” সেই সময়তে গোসাঁনীয়ে মাকণক খুৱাবলৈ দৈ, কোমল চাউল, কল লৈ আহিছিল। বাপুকণ আৰু গোসাঁনীয়ে বহুত চেষ্টা কৰিও মাকণক খুৱাব নোৱাৰিলে। মাকণে ক’লে — “খাইজী থকাতকৈ মই নাখাই মৰাই ভাল।” বাপুকণ গোসাঁয়ে তাইক নিঃসহায় যেন দেখি যৌন আসক্তি লৈ তাইৰ কাষ চাপিছিল। এই কথা তাই কাৰো আগত ব্যক্ত কৰিব নোৱাৰে। বাপুকণে তাইৰ গোসাঁই জলনাৰায়ণৰ মূৰ্তিটো নিব পাৰিলেই তাইক নিজৰ অধীন কৰিব পাৰিব। সেয়ে মাকণ যদি এবাৰ বাপুকণৰ হাতৰ মুঠিত সোমাই পৰে তাইৰ আৰু ৰক্ষা নাই। সেই কথা মাকণে ভালদৰে বুজি পাইছিল। বাপুকণ গোসাঁইক সমাজৰ সকলো মানুহেই ভাল পায়। তেওঁৰ প্ৰতিষ্ঠা আছে। কিন্তু মাকণক কোনে বুজিব? তাইক বুজা মানুহ সমাজত নাই। সেয়েহে বাপুকণ গোসাঁইৰ কামনাৰ বলি হোৱাতকৈ আজি সসন্মানে মৃত্যুবৰণ কৰাই তাইৰ বাবে মংগল। যেতিয়া গোসাঁই-গোসাঁনী দুয়ো পৰাস্ত হ’ল তেতিয়া বাপুকণে মাকণৰ শনিৰ দশা পৰা বাবে চণ্ডীপাঠ কৰাৰ কথা ব্যক্ত কৰিলে। গোটেই নিশা গোসাঁয়ে চণ্ডীপাঠ কৰিলে। চণ্ডীপাঠ শুনি পুৱা মাকণৰ চকুৰে চকুপানী বাগৰি ওলাল। তাইৰ মনৰ পৰা কলুষ-বেজাৰ, ভয় সকলো আঁতৰি গ’ল। তাই দেৱীৰ ওচৰত যেন আত্মসমৰ্পণ কৰিলে। সেই সময়তে গোসাঁনীয়ে তাইৰ মুখত জলপান খুৱাই দিয়ে। মাকণে গম নোপোৱাকৈয়ে খালে। গোসাঁনীয়ে “আৰু খাবি নে আই” বুলি সোধোতে তাই গম পালে যে বাপুকণ গোসাঁইৰ যাদুৱে তাইৰ মৰণ ব্ৰত ইতিমধ্যে ভংগ কৰিছে। তাই ভাবিবলৈ ধৰিলে যে তাইৰ মৰণ ব্ৰতে বাপুকণ গোসাঁইক শুদ্ধ পথ দেখুৱালে। মাকণৰ আধ্যাত্মিক শক্তিৰ প্ৰভাৱত বাপুকণ গোসাঁইৰ মনৰ কলুষ-কালিমা সকলো জাহ গ’ল। মাকণৰ আধ্যাত্মিক দৃঢ়তাৰ আগত বাপুকণৰ পৈশাচিক বাসনা জাহ গ’ল। বাপুকণ গোসাঁইৰ জীৱনলৈ এক ডাঙৰ পৰিৱৰ্তন আহিল। তেওঁৰ মাকণৰ ওপৰত যদি কিবা কু-প্ৰভাৱ পৰিছে সেইবোৰ ত্যাগ কৰিলে। তাইক বিতুষ্ট কৰিলেই দেৱী বিতুষ্ট হ’ব বুলি কৈ মাকণক নিজৰ ধৰ্মৰ লগৰী কৰি ল’লে। মাকণেও শান্তিৰ নিশ্বাস পেলালে। তাই বুকুত ওলমি থকা জলনাৰায়ণক সাৰটি ধৰিলে। তাইৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে এই পৃথিৱীত জলনাৰায়ণৰ বাহিৰে তাইৰ আৰু কোনো সাৰথি নাই।

গল্পৰ আন এটা নাৰী চৰিত্ৰ হ’ল বাপুকণ গোসাঁইৰ পত্নী গোসাঁনী। তেওঁ সহজ-সৰল পতিব্ৰতা নাৰী।

পৰোপকাৰীও। মাকণৰ সুখ-দুখৰ লগৰী। মাকণে অন্ন-জল ত্যাগ কৰোঁতে গোসাঁনীয়ে তাইক খুৱাবলৈ বহুত স্তু কৰিছে। আনকি স্বামী বাপুকণকো মাকণৰ দুখৰ সময়ত খবৰ ল'বলৈ কৈছে। “তাইক যদি বচাব নোৱাৰোঁ তেন্তে ময়ো মৰিম বুলি ধৰিব” — কথাষাৰে গোসাঁনীৰ সৰল, পৰোপকাৰী মনৰ পৰিচয় বহন কৰিছে।

সামৰণি :

“মাকণৰ গোসাঁই” নাৰী জীৱনৰ এক আদৰ্শাত্মক চুটিগল্প। “মাকণৰ গোসাঁই” গল্পত বিধৱা মাকণ চাৰিত্ৰিক দৃঢ়তা প্ৰকাশ পাইছে। মাকণ আদৰ্শাত্মক নাৰী চৰিত্ৰ। বাপুকণ গোসাঁইৰ চৰিত্ৰৰ দুটা ৰূপ প্ৰকাশিত হৈছে — এফালে তেওঁ ঈশ্বৰৰ সেৱক, আনফালে তেওঁ নাৰীলোভী। আধ্যাত্মিক শক্তিৰ প্ৰভাৱত যৌন আসক্তি কিদৰে নিষ্প্ৰভ হয় সেই কথা গল্পত প্ৰতিফলিত হৈছে। আধ্যাত্মিক শক্তিৰ আগত যৌন লিপ্সাৰ পৰাজয় — এই গল্পৰ মূল বক্তব্য বিষয়। নাৰীৰ বৈধব্য যন্ত্ৰণা, দৰিদ্ৰতা, মানুহৰ অনাদৰ-অৱহেলা আদিয়ে জীৱনলৈ কেনে দুখ কঢ়িয়াই আনি জীৱন বিষময় কৰি তোলে তাৰ বৰ্ণনা দাঙি ধৰিছে। কিন্তু আত্মসংযম, আধ্যাত্মিক দৃঢ়তা আদিয়ে যে নাৰীৰ জীৱনত নিৰাপত্তা প্ৰদান কৰে সেই কথাও গল্পত প্ৰতীয়মান হৈছে। কঠোৰ বিধৱা ব্ৰত পালনত কোনো ক্ৰটি নৰখা এক আদৰ্শাত্মক অসমীয়া নাৰী চৰিত্ৰৰ প্ৰতিভা এই মাকণ নামৰ নাৰী চৰিত্ৰ। মাকণৰ সৎ চৰিত্ৰ, মনত থকা আধ্যাত্মিক শক্তিৰ বলত বাপুকণ গোসাঁইৰ যৌন কামনাই পৰাজয়বৰণ কৰে। গোসাঁইৰ কামনা-বাসনা সকলো মাকণৰ আধ্যাত্মিক দৃঢ়তাৰ ওচৰত স্নান হৈ পৰিছে। নিঃসন্দেহে বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ “মাকণৰ গোসাঁই” গল্পটো এক সাৰ্থক নাৰীকেন্দ্ৰিক চুটিগল্প বুলি অভিহিত কৰিব পাৰোঁ।

আদৰ্শাত্মক নাৰী মনস্তত্ত্বমূলক গল্প হিচাপে “মাকণৰ গোসাঁই” গল্পই অসমীয়া চুটিগল্পৰ ইতিহাসত উল্লেখযোগ্য স্থান দখল কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

গ্ৰন্থপঞ্জী :

- ১। নেওগ, মহেশ্বৰ : অসমীয়া গল্পগুচ্ছ।
- ২। বৰুৱা, প্ৰহ্লাদ কুমাৰ : অসমীয়া চুটিগল্পৰ অধ্যয়ন।

ABSENCES OF WOMEN FROM HISTORY

✍ PARIJAT BARUA

Asstt. Professor

Dept. of History, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

What is history?

All events of the past as recollected by human beings but in reality we must first distinguished between the unrecorded past and the recorded and interpreted past.

Like men women's are actors/agents in history. women are $\frac{1}{2}$ or sometimes more than $\frac{1}{2}$ of humankind and share the word its work equally with men. They have been central and not marginal to the making of family, society and to the making of civilization. They have also shared with men in preserving collective memory, which shapes the past into a cultural tradition, providing the link between generations and connects the past and future.

History on the other hand is a historical creation which dates back from the invention of writing in ancient Mesopotamia. From the time of list of kings in ancient times, historians, whether priests, royal servants, clerks, clerics or a professionally trained class of university trained inteectuals, have selected the events to be recorded and have interpreted them so as to gie them meaning and significance. Until most recent past these historians have been men. What they hae recorder is what men have done and experienced and have found significant. They have called this history and claimed universality for it.

What women have done and experienced has been left unrecorded, neglected ignored in interpretation because historical scholars until recently had seen women as marginal to the making of civilization and as unessential to those ursuits defined as having historical significance. Thus history the recorded and interpreted past of human race is only "partial record "in that it omits the past of half of human kind and is distorted, in that it tells the story from the point of the male half of humanity.no man is ever excluded because of his sex, but all women were.

Women have been also kept away from contributing to history making that

is ordering and interpreting their own history or that of men. They have been systematically excluded from the enterprise of creating symbol systems, philosophies, science and law. They have also been educationally deprived throughout historical time and thus kept away from theory formation.

Historical significance :

Historians neglect of women has been a function of their ideas about historical significance their categories and periodization have been masculine by definition, for they have defined significance primarily by power, influence and visible activity in the sphere of political, military and economic affairs (the public). Thus we have political history, diplomatic history, economic history etc. while those institutions which have affected individuals most immediately social relationship marriage family have been kept outside the scope of historical inquiry.

While women have been victimized by being structured a minority and many other aspects of their long subordination to men, it is a fundamental error to try to conceptualize women primarily as victims. Women are essential and central to creating society, they are always have been actors and agents in history. yet they have been kept from knowing their history and interpreting history either their own or that of men. Women have been systematically excluded from the enterprise of creating symbol systems, theory formation, philosophies, science and law. They have been educationally deprived throughout historical time in every society.

The contradiction between women centrality and active role in creating society and their marginality in the meaning giving process of interpretation and explanation has been a dynamic force causing a women struggle against their condition. When in that process of struggle at certain historic moments the contradictions in their relationship to society and to historical process are brought into the consciousness of women. They are then correctly perceived and named as derivations that women share as a group. this coming into consciousness of women becomes the dialectical force moving them into action to change their condition and to enter a new relationship to male-dominated society.

Women history went through many levels of evolution :

1. **Compensatory History** - the first level at which scholars trained in traditional history approached women's history or their absences was by writing accounts of "women worthies" or what may be termed as "compensatory history". it was answering the questions – who are the women missing

from history? who are the women of achievement and what did they achieve? The resulting history of notable women does not tell us much about those activities in which most women engaged nor does it tell us much about the significance to society as a whole of women activities. This kind of history was and is history of exceptional not history of the mass of women.

2. **Contribution history** - in this level conceptualizing women history had been describing women's contribution to their status in and their oppression by male defined society. contribution was judged first with respect to its effect on the movements in the public sphere and secondly by standards appropriate to men. For example a women contribution – to abolition, to reform, to Progressive movement , to labour movement etc.
3. **Oppression** - The main question asked is why and how were women victimized? The question of women victimization is one of the aspects of women's history and cannot be regarded as the central aspect of women's history. Such an inquiry fails to elicit the positive and essential way in which have functioned in history . such an inquiry fails to elicit the positive and essential way in which women have functioned in history. The ongoing and continuing contribution of women to the development of human culture cannot be found by treating them only as victims of oppression. Treating women as victims of oppression places them in a male defined conceptual framework: oppressed, victimized by standards and values established by men. The true history of women is history of their ongoing functioning in that male defined world.
4. **Family history** - historians working in family history ask a number of questions pertaining to women, but family history is in itself women's history. Women are not to be viewed mainly as members of families. Family history has by and large neglected unmarried and widowed women, for example Philip Greven as used family history to described the relationship of father and sons and property arrangements between them. The relationship of fathers to daughters and mothers to their children have been ignored. Another way in which family history has been interpreted within the context of patriarchal assumptions is by using a vaguely defined “domestic power” of women, power within the family as a measure of the societal status of women. But then the status of women within the family is sometimes quite different and distinct from their status in general society.

5. **Female sexuality** - feminist historians have studied female sexuality (control and its expression through clothes, behavior, advertisement, media, figures etc and its regulation from female point of view, making use of medical texts, books diaries and case histories of hospital patients. Questions concerning women's experiences have led to studies of birth control, as it affects women and as an issue expressing cultural and symbolic values; of the physical conditions to which women are prone, such as menarche, pregnancy, women's ailments; of customs, attitudes and fashions (iron shoes, neck rings, corsets, burkhas, veils etc.) affecting women's health and women's life experiences. Historians are now exploring the impact of female bonding, of female friendship, homosexual relations and the experience of women in groups, for example women in utopian communities, in women's clubs and settlement houses.

In the last few decades women's history/feminist historiography has begun to develop into an independent field. The concerned historians have sought to find a conceptual framework and a methodology appropriate to the task. The women's history has a dual role to perform- "restore women to history and to restore history to women". What do we want/ expect from women's history?

1. Writing women back into history.
2. Rewriting the past.
3. Ghetto history
4. The study of dynamics of power and oppression
5. The discovery of heroines
6. Gender analysis/gender dimension to history
7. Protest against exclusion from historical records.
8. Protest the domination of history making and history writing by men.

To restore women to history and for reconstruction of history one has to turn to Sources- historical archives. But these have information only on activities of public domain- politics, war, decisions, treaties etc- from which women have been excluded. Therefore women's are nowhere to be found in the records. As a result feminist historians and social historians have to examine alternative or unconventional sources such as – women's diaries, letters, literary, autobiographical, oral traditions and fragmentary materials etc. the methodology to be followed is location women in history, reinterpreting challenging and then re-conceptualizing a gendered history.

It is not that women are altogether absent from official records or history, but they figure in history as object of study rather than as subjects.

‘বহুদৈ লিগিৰী’ আৰু ‘দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা’ — উপন্যাসত নাৰী মুক্তিৰ চেতনা

শ্ৰী ড° পৰিণীতা শইকীয়া বৰা

সহকাৰী অধ্যাপক

অসমীয়া বিভাগ, নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়

সংক্ষিপ্তসাৰ :

সাহিত্য আৰু সমাজ ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত। সাহিত্যৰ বুকুত সমাজ জীৱনৰেই প্ৰতিফলন ঘটে। উপন্যাসেই হৈছে সমাজৰ নৰ-নাৰীৰ ছবি অংকন কৰা এখন বহল প্ৰেক্ষাপট। অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যই এশ বছৰ অতিক্ৰম কৰিলে। কিন্তু এশ বছৰৰ আলোকত অসমীয়া উপন্যাসত নাৰী মুক্তিৰ চেতনা অনুধাৱন কৰিবলৈ গ’লে দেখা যায় দুই-এজন ঔপন্যাসিকৰ চিন্তাধাৰাত নাৰীৰ স্বতন্ত্ৰ সামাজিক স্থিতিৰ বিষয়টোৱে ধৰা দিলেও সচেতনভাৱে নাৰীবাদী চিন্তা-চৰ্চাৰে উপন্যাস ৰচিত হয়। যোৱাটো শতিকাৰ সত্তৰৰ দশকৰ পৰাহে কেইবাখনো উপন্যাসত নাৰীমুক্তিৰ চেতনা সম্পৰ্কে আলোচনা হোৱা দেখা পোৱা যায়।

আমাৰ এই আলোচনা-পত্ৰত দুখন উল্লেখযোগ্য উপন্যাস ‘বহুদৈ লিগিৰী’ আৰু ‘দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা’ত নাৰী মুক্তিৰ চেতনা বিষয়টো বাছি লোৱা হৈছে। আলোচনা-পত্ৰত এই বিষয়ে বহলভাৱে আলোচনা কৰা হ’ব।

বিষয়বস্তুটো আগবঢ়াই নিয়াত বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতিকে গ্ৰহণ কৰা হ’ব।

বিশেষ শব্দ :

কামনালোলুপ, কামাচাৰীতাত্ত্বিক, ব্ৰতচাৰিনী, প্ৰেতিনী, জনমদুখুনী, চচান, গাৰা।

অৱতৰণিকা :

যুগ যুগ ধৰি যিবোৰ ক্ষেত্ৰত পুৰুষৰ আধিপত্য চলি আছিল, সেইবোৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষা-দীক্ষা, সংবিধান আদিয়ে নাৰীকো সমঅধিকাৰ দিলেও নাৰীৰ আধিপত্য পুৰুষে সহজে মানি ল’ব নোৱাৰে। নাৰীৰ স্বতন্ত্ৰতা কেৱল পুৰুষেহে মানিবলৈ টান পায় সেইটো নহয়, বুজন সংখ্যক নাৰীও আজি পৰ্যন্ত পৰম্পৰা আৰু সংস্কাৰমুক্ত হ’ব পৰা নাই।

আমাৰ অসমীয়া সমাজতো নাৰী মুক্তিৰ চেতনাৰ ঊনবিংশ শতিকাৰ আগলৈকে কোনো উমান পোৱা নাযায়। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, গুণাভিৰাম বৰুৱা আৰু হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই স্ত্ৰী শিক্ষা, স্ত্ৰী-পুৰুষৰ সম অধিকাৰৰ

কথা লিখিলেও বা নিজ নিজ জীৱনত উদাহৰণেৰে সৈতে বুজালেও বহু শিক্ষিত পুৰুষেই ইয়াৰ বিৰোধিতা কৰিছিল।

অসমীয়া সমাজখন পৰম্পৰাবাদী এনে সমাজত য'ত ব্যক্তিৰ চিন্তা-ভাবনা, ভাল-বেয়াৰ বিচাৰ, নৈতিক মূল্যবোধ আদিৰ মূল্যায়নো ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰাৰ ভেটিতেই হয়। সেয়ে স্বৰাজ্যোত্তৰ কালত নাৰীৰ উচ্চশিক্ষাৰ প্ৰসাৰ হ'লেও নাইবা সংবিধানে নাৰী-পুৰুষৰ সমঅধিকাৰ স্বীকাৰ কৰিলেও এমুঠিমান নাৰীয়ে সামাজিক, শৈক্ষিক, আৰ্থিক বা ৰাজনৈতিক জীৱনত পুৰুষৰ সমানেই আগুৱাই গৈ স্বতন্ত্ৰ জীৱন-যাপন কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰিছে যদিও বেছি সংখ্যক নাৰীয়েই শিক্ষিতাই হওক বা অশিক্ষিতাই হওক এতিয়াও শোষণ-শাসন, দমন আদি লাঞ্ছনাৰ বলি হৈয়েই আছে।

ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ 'ৰহদৈ লিগিৰী' আৰু মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা'ৰ গিৰিবালা চৰিত্ৰত নাৰী মুক্তিৰ চেতনাই অসমীয়া নাৰীৰ চেতনা জাগ্ৰত কৰি তুলিছে। এই দুই চৰিত্ৰই তথাকথিত অসমীয়া সমাজত দেখিবলৈ পোৱা বাস্তৱ চৰিত্ৰক প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে। এই দুটা চৰিত্ৰত নাৰীমনৰ কাৰুণ্য প্ৰকাশ পাইছে।

বিষয়বস্তুৰ বিশ্লেষণ :

দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ পূৰ্বকালৰ ঔপন্যাসিকসকলৰ ভিতৰত ৰজনীকান্ত বৰদলৈ নিঃসন্দেহে শ্ৰেষ্ঠ। বৰদলৈৰ উপন্যাসবিলাক নাৰী চৰিত্ৰপ্ৰধান। তেওঁৰ উপন্যাসৰ নাৰী চৰিত্ৰসমূহ পুৰুষ চৰিত্ৰবোৰতকৈ অধিক উজ্জ্বল আৰু সক্ৰিয়। কিন্তু একমাত্ৰ ৰহদৈ লিগিৰীৰ বাহিৰে বাকীবোৰ উপন্যাসৰ নাৰী চৰিত্ৰবোৰ পৰম্পৰাবাদী সমাজত নাৰীৰ প্ৰতিনিধিস্বৰূপ। একমাত্ৰ ৰহদৈ লিগিৰীয়ে পৰিয়াল, সমাজ আনকি ৰাজঘৰৰ প্ৰতিকূল পৰিৱেশৰ হেঁচাতো সেও নামানি চাৰিত্ৰিক দৃঢ়তাৰে নিজৰ জীৱনৰ পথ নিজেই বাছি লৈছে। নাৰীৰ ৰূপ যৌৱনৰ প্ৰতি পুৰুষৰ কামনালোলুপ দৃষ্টিত অতিষ্ঠ হৈ কামাচাৰীতাত্ত্বিক গুৰুৰ সহায়ত ৰহদৈয়ে নিজৰ অপৰূপ দেহ সুখমা বিলোপ সাধন কৰি বৃদ্ধা বৈষ্ণৱীৰ ৰূপ ধাৰণ কৰি মানৱ সেৱাত জীৱন উছৰ্গা কৰিছে। নাৰী মনৰ আশা-আকাংক্ষা, দুখ দৈন্য, পুৰুষ শাসিত সমাজৰ পৰা পোৱা অপমান, লাঞ্ছনা-বঞ্চনা, শোষণ, দমনৰ ভালেমান ছবি ঔপন্যাসিকে অংকন কৰিছে। নাৰীবাদী আন্দোলনে গা কৰি উঠাৰ বহু আগতেই বৰদলৈয়ে নাৰীৰ স্বতন্ত্ৰ জীৱনৰ কথা ভাবি পাৰিছিল যিটো ৰহদৈৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য।

ৰহদৈ লিগিৰীৰ পটভূমি মানৱ প্ৰথম আক্ৰমণ। উপন্যাসখনৰ মূল কাহিনী ৰহদৈ আৰু দয়াৰামৰ প্ৰণয়ক লৈ নিৰ্মিত। ৰহদৈ আৰু দয়াৰাম একেখন গাঁৱতে সৰুৰে পৰা গৰু, ম'হ চৰাই ডাঙৰ-দীঘল হয়। সিহঁতৰ সৰুকালৰ মৰম ক্ৰমে যৌৱনত ভালপোৱাত পৰিণত হয়। দয়াৰামে ৰহদৈক বিয়াৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়ায়। কিন্তু সেই সময়তে ৰহদৈ ৰাজকাৰেঙলৈ যায়। তাতে ৰজা চন্দ্ৰকান্ত সিংহৰই ৰহদৈক বিয়া কৰাবলৈ মন কৰিলে। কিন্তু ৰহদৈয়ে প্ৰত্যাখ্যান কৰাৰ বাবে তাইক ধৰি আনি ৰাজকাৰেঙত বন্দী কৰি থ'লে। তাতে তাইৰ নৰীয়া হোৱাত ছদ্মবেশেৰে দয়াৰাম বেজ হৈ আহিল। সিহঁতৰ কথা বতৰাত সন্দেহ কৰি ৰজাৰ লিগিৰীহঁতে সকলো বিৱৰি ক'লে ৰজাক। ৰজাই সিহঁতৰ প্ৰেমৰ গভীৰতাক উপলব্ধি কৰি বিনাদ্বিধাই দুয়োকে মুক্ত কৰি দিলে। ইয়াৰ পিছত ৰহদৈ ঘৰলৈ ঘূৰি আহে যদিও তাইৰ মাক-দেউতাকৰ মৃত্যু হয়। সেই ৰহদৈ দয়াৰামৰ ঘৰতে আশ্ৰয় লয়।

দয়াৰামৰ মাহীমাকে তাইক দেখিব নোৱাৰিছিল। সেই সময়ত এদিন ৰূপচিঙে পঠোৱা কেইজনমান চাওদাঙে ৰহদৈক নিবলৈ চেষ্টা কৰাত তাই নদীত জাপ দিয়ে। আশ্ৰমৰ সন্ন্যাসী স্বামী আজমানন্দই গা ধুবলৈ গৈ ৰহদৈক পানীৰ পৰা তুলি আশ্ৰমলৈ লৈ যায়। আশ্ৰমত থাকি তাই কৃষ্ণমন্ত্ৰ লয় আৰু যোগ সাধনাৰ বলত দেহৰূপ পৰিৱৰ্তন কৰি বৃদ্ধা কৃষ্ণদাসী হৈ পৰে। দয়াৰামেও ৰহদৈক নোপোৱাৰ বেদনাত সাংসাৰিক জীৱনৰ আশা বাদ দি বৈষ্ণৱ ধৰ্মত শৰণ লৈ কমলাবাৰী সত্ৰত দীনবন্ধু আঁতৈ হৈ পৰিল। তেনে এক সময়ত কৃষ্ণদাসীয়ে ধৰ্মৰ বাবে বিভিন্ন ঠাই ঘূৰি ফুৰি এদিন কমলাবাৰীত দয়াৰামক লগ পায়। তাই নিজৰ পৰিচয় দিয়ে আৰু ধৰ্ম সম্বন্ধে কিছু কথা আলোচনা কৰি তাই শেষত বৃন্দাবনলৈ যাত্ৰা কৰে।

নাৰী মনৰ আশা-আকাংক্ষা, দুখ-দৈন্য, পুৰুষশাসিত সমাজৰ পৰা পোৱা অপমান, লাঞ্ছনা-বঞ্চনা, শোষণ-দমনৰ ছবি ‘ৰহদৈ’ৰ চৰিত্ৰত ঔপন্যাসিকে অংকন কৰিছে। ইয়াতেই চেতনাও ফুটি উঠিছে। নাৰী যে কেৱল কাৰোবাৰ দমনত নাথাকি নিজে নিজৰ ঠিকনা বিচাৰি লয় সেই কথা ‘ৰহদৈ’ৰ চৰিত্ৰত ফুটি উঠিছে।

আনহাতে, ঊনবিংশ শতিকাৰ কেইগৰাকীমান মহানুভৱ সমাজ সংস্কাৰকৰ মত সমৰ্থন কৰি এশ বছৰৰ আগতেই অসমৰ হেমচন্দ্ৰ, গুণাভিৰামে বিধৱা বিবাহৰ সপক্ষে লিখা লিখি কৰি নিজ জীৱনৰ দৃষ্টান্তৰে নাৰীক বৈধব্য যন্ত্ৰণাৰ পৰা মুক্তি দিবলৈ প্ৰয়াস কৰিলেও পৰম্পৰাবাদী ৰক্ষণশীল সমাজত বিধৱা নাৰীৰ জীৱন যন্ত্ৰণাৰ অৱসান আজিও সম্পূৰ্ণৰূপে হোৱা নাই। এই কথাৰ সত্যতা উপলব্ধি কৰিব পাৰি লেখিকা মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাস ‘দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা’ৰ মাধ্যমেদি। পুৰুষপ্ৰধান সমাজত সকলো নিয়ম-নীতি, বিধি নিষেধ পুৰুষৰ দ্বাৰাই তৈয়াৰী আৰু পুৰুষৰ দ্বাৰাই নিয়ন্ত্ৰিত আৰু পৰিচালিত। নাৰী সমাজত যুগ যুগ ধৰি এনেবোৰ নীতি-নিয়মকে মানি আহিছে। এই সংস্কাৰৰ পৰা মুক্ত হ’ব নোৱাৰিলে নাৰীৰ মুক্তি সম্ভৱ নহয়। পোনপটীয়াভাৱে নহ’লেও মামণি ৰয়ছম গোস্বামীয়ে তেওঁৰ লেখাৰ মাজেদি এই কথাই ক’ব খুজিছে।

পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজৰ যুক্তিহীন পৰম্পৰাগত আচাৰ-নীতিৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ কৰিছিল ‘দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা’ৰ ‘গিৰিবালা’ নামৰ অকালতে বিধৱা হোৱা ছোৱালীজনীয়ে। গিৰিবালা এখন দামোদৰীয়া সত্ৰৰ অধিকাৰৰ ছোৱালী। পুৰুষতান্ত্ৰিক সত্ৰীয়া সমাজৰ সামন্ত যুগীয় ব্যৱস্থাই নাৰীক এক সুকীয়া জীৱ বুলি গণ্য নকৰে। এনেখন সমাজত নাৰী কেৱল পুৰুষৰ ভোগৰ সামগ্ৰী আৰু সেৱাৰ দাসী। নাৰীৰ নিজস্ব কোনো আশা-আকাংক্ষা, ভাব-অনুভূতি, প্ৰেম-প্ৰীতি থাকিব নোৱাৰে। বামুণ, গোসাঁইৰ ছোৱালীক কন্যাকাল হোৱাৰ আগতে পাত্ৰস্থ কৰিব নোৱাৰিলে বংশ পতিত হয়। গতিকে বংশ ৰক্ষা কৰিবলৈ একোজনী ফুলকুমলীয়া ছোৱালীক বলিৰ পঠাৰ দৰে বিবাহৰ শিকলিৰে বান্ধি পেলোৱা হয়। তাৰ পিছত সেই ছোৱালজনীৰ ভয়লগা এটা অন্ধকাৰ ভৱিষ্যতৰ বাহিৰে একোৱেই নাথাকেগৈ। গিৰিবালাৰ পেহীয়েক দুৰ্গা আৰু খুৰীয়েক সৰু গোসাঁনীয়ে সমাজৰ নিৰ্দেশ মানি নিজৰ স্বাভাৱিক কামনা-বাসনাৰে হেঁচি ৰাখি নিকৰুণ বঞ্চনাৰ জীৱনকে মানি চলিছে। কিন্তু গিৰিবালাৰ নাৰীসত্তাই পৰম্পৰাবাদী সমাজৰ অন্যায় বিধানৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ ঘোষণা কৰিলে — “মই দুৰ্গা নাইবা সৰু গহেনীৰ দৰে বাছি থাকিব নৰো” (পৃ-১৫৪)। স্বামী ভিঠাই স্বৰ্গ বুলি গিৰিবালাই নামানে। সেয়ে তাইক নিবলৈ শহুৰেকে গাড়ী পঠিয়াতো তাই মাক চাহাবক কৈছে — “মই নাযাওঁ.... তাকে যাৱা আৰু চচানক যাৱা একে কথা। মই জীয়াই জীয়াই গাৰাত সুম্ব নক চাহাব” (পৃ-২১০)। যিখন ঘৰ চৰিত্ৰহীন, লম্পট স্বামীৰ পৰা পোৱা

অপমানজনক স্মৃতি বিজড়িত হৈ আছে, শাহুৰেকৰ অত্যাচাৰৰ আশংকা য'ত পদে পদে, সেইখন ঘৰক 'চচান' 'গাৰা' বুলি ক'বলৈ কুঠাবোধ কৰা নাই। জীৱনৰ দাবীকো তাই অস্বীকাৰ কৰা নাই। সেয়ে বামুণৰ বিধৱা হৈয়ো তাই ভোজৰ পাঠাৰ মাংস খাইছে নাইবা ম্লেচ্ছ মাৰ্ক চাহাবৰ ওচৰলৈ ধুমুহা বৰষুণৰ ৰাতি দুৰ্জয় সাহসেৰে গৈ নিজকে চাহাবৰ বুকুত সমৰ্পন কৰি নৰক-যন্ত্ৰণাৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিবলৈ কৰুণ আকুতি জনাইছে। কিন্তু মাৰ্ক চাহাবে তাইক উদ্ধাৰ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিব নোৱাৰিলে। অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে গিৰিবালাৰ ক্ষুৰ্ণ আত্মাই বিদ্ৰোহ ঘোষণা কৰি মুক্তিৰ পথ বিচাৰি বিফল মনোৰথ লৈ জুইত আত্মজাহ দিলে।

ইয়াতেই গিৰিবালাৰ চৰিত্ৰৰ নাৰীমুক্তিৰ চেতনাও প্ৰকটিত হৈ উঠিছে।

সামৰণি :

পুৰুষপ্ৰধান ভাৰতীয় সমাজ ব্যৱস্থাত আজিও নাৰীয়ে স্বতন্ত্ৰহীন, অবদমিত, লাঞ্ছিত আৰু নিপীড়িত জীৱন যন্ত্ৰণাকে মানি আহিছে। কিন্তু বৰ্তমান উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত নাৰী সমাজে পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজৰ শিকনি ভাঙি নাৰী মুক্তিৰ চেতনা জাগ্ৰত কৰাটো প্ৰয়োজন। বৰ্তমানে নাৰী নিৰ্যাতন, ধৰ্ষণৰ বলি হৈয়ে আছে। সেয়েহে সামাজিক, শৈক্ষিক, আৰ্থিক বা ৰাজনৈতিক জীৱনত পুৰুষৰ সমানে আগুৱাই যাব পাৰিলেহে নাৰী প্ৰকৃততে সকলো ফালৰে পৰাই মুক্ত হ'ব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

সহায়ক গ্ৰন্থ :

গোস্বামী, মামণি ৰয়ছম

বৰদলৈ, ৰজনীকান্ত

ভৰালী, শৈলেন

: দাঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা।

: বহুদৈ লিগিৰী।

: অসমীয়া ঐতিহাসিক উপন্যাস। অসমীয়া উপন্যাসৰ গতি প্ৰকৃতি।

অসমীয়া ফকৰা যোজনাত নাৰীৰ ঋণাত্মক দিশ

শ্ৰী ৰীতা দত্ত হাজৰিকা

ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষা

ইতিহাস বিভাগ, নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়

সংক্ষিপ্তসূচী :

অসমীয়া ভাষা সাহিত্য ফকৰা যোজনাৰ বাবে চহকী। বিভিন্ন পৰিৱেশত মনৰ ভাৱ নতুবা দীঘলীয়া পাতনিৰ অথবা আলোচনা নতুবা বৰ্ণনাৰ আৱশ্যকতা বোধ কৰিবলৈ ৰিজনিৰে খাপ খোৱাকৈ উপমাৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ কৰিব পৰা সহজ উপায় হ'ল ফকৰা যোজনা। অসমীয়া জন-জীৱনৰ দৈনন্দিন কাৰ্যকলাপ ফকৰা যোজনাই সামৰি লৈছে। এই লিখনিত নাৰীক উপমা হিচাপে লৈ কৰা অসমীয়া ফকৰা যোজনাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা হৈছে। নাৰীৰ স্বভাৱ-চৰিত্ৰ, বন্ধা-বাঢ়া, খাৱন-শোৱন, চলন-ফুৰন, ধুন-পেচ, লক্ষী-অলক্ষী আদিৰ ওপৰত বিভিন্ন ফকৰা যোজনা আছে। কিছুমান ফকৰা যোজনাত নাৰীক সন্মান জনাই বৰ্ণনা কৰিলেও পুৰণি অসমীয়া সমাজত প্ৰচলিত নিয়ম অনুসৰি নাৰীৰ মৰ্যাদা হানিকৰ কিছুমান ফকৰা যোজনাও আছে। তেনেবোৰ ফকৰা যোজনা সেয়েহে বৰ্তমান সময়ত প্ৰয়োগ নহয়। এনেদৰে ব্যৱহাৰ কৰি নাথাকিলে কালৰ সোঁতত সেইবোৰ হেৰাই যোৱাৰ আশংকা আছে। তেনেবোৰ ফকৰা যোজনা সংগ্ৰহ কৰি লিপিবদ্ধ কৰি ৰখাই হৈছে এই প্ৰচেষ্টাৰ মূল কাৰণ। ইয়াত ব্যৱহৃত ফকৰা যোজনাসমূহ বিভিন্ন গ্ৰন্থৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰাৰ উপৰিও বিভিন্ন লোকৰ মুখৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হৈছে। ইয়াত ডাকৰ বচন, খনাৰ বচন আদি খণ্ডবাক্যও সামৰি লোৱা হৈছে।

গ্ৰন্থৰ পৰ্যালোচনা :

অসমীয়া ফকৰা যোজনাত নাৰী শীৰ্ষক লিখনি প্ৰস্তুত কৰিবলৈ বিভিন্ন গ্ৰন্থত পোৱা ফকৰা যোজনা সংগ্ৰহ কৰাৰ লগতে ফকৰা যোজনা শীৰ্ষক গ্ৰন্থ যেনে— জীৱন চন্দ্ৰৰ কোঁচৰ ভাষাৰ অংলকাৰ ফকৰা যোজনা (১৯৯০), ৰামকৃষ্ণ দাসৰ ফকৰা যোজনা (১৯৪১) আৰু ডিম্বেশ্বৰ নেওগ দেৱৰ ৰহৰহীৰ সহায় লোৱা হৈছে। লগতে ইণ্টাৰনেটত ফকৰা যোজনা নামৰ গোটটোত উল্লেখ কৰা ফকৰা যোজনাও কিছু সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।

পাতনি :

হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ হেমকোষ অভিধানত ফকৰা মানে নীতি শিকোৱা বা কোনো কথাৰ উদাহৰণ বা দৃষ্টান্ত দেখুওৱা দুই বা অধিক ফাকি কথা; যেনে— 'ঠাই দিবৰ গুণ, টপটপনি শুন' আৰু যোজনা হ'ল দৃষ্টান্ত, পতন্ত্ৰ, উপমা, ফকৰা, তাক কোনো এক বিষয়ত যোজন কৰা বা লগোৱা যায়; যেনে— অবুজনক বুজোৱা, ঢেৰুৱা ঠাৰি সিজোৱা। অৰ্থাৎ ফকৰা যোজনাই কোনো কথা বহলাই নোকোৱাকে আওপাকে অৰ্থটো বুজাই দিয়ে। ই বাক্য সংকোচনৰ লগতে ৰস ৰচনাও কৰে। যেতিয়াই কোনো এটা সমস্যা বা পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হয় তেতিয়াই তাৰ

প্ৰতি মন্তব্য বা সময়োচিত উত্তৰ দিয়াৰ বাবে স্বতস্ফূৰ্তভাৱে ফকৰা যোজনাৰ প্ৰকাশ ঘটে। অৱশ্যে, সময়ৰ লগে লগে অৰ্থাৎ যুগ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে কিছুমান ফকৰা যোজনা খাপ নোখোৱা হ'ল আৰু সেইবোৰ কালৰ সোঁতত অব্যৱহৃত হৈ লুপ্ত পাবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। বৰ্তমান ইংৰাজী ভাষাৰ আশ্ৰাসনেও অসমীয়া ফকৰা যোজনা ব্যৱহাৰ সংকুচিত কৰা দেখা যায়। কিছুমান ফকৰা যোজনাত বিশেষ কিছুমান সম্প্ৰদায়ৰ উদ্ধৃতি দি কোৱা হয়। বৰ্তমান এনে ফকৰা যোজনাসমূহ বৰ্জন কৰা দেখা যায়। নাৰীক উপমা কৰি তুচ্ছ-তাচ্ছিল্য কৰি অশ্লীল শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি যিবোৰ ফকৰা যোজনা পূৰ্বে অসমীয়া সমাজত খোলা-খুলিকৈ ব্যৱহাৰ হৈছিল, বৰ্তমান তেনে ফকৰা যোজনা খাপ নোখোৱা হোৱাৰ লগতে বৰ্জন কৰা দেখা যায়।

মূল আলোচনা :

অসমত এসময়ত ফকৰা যোজনাবোৰৰ বৰ সমাদৰ আছিল। যেতিয়াই কোনো এটা সমস্যা বা পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হয়, তেতিয়াই তাৰ প্ৰতি মন্তব্য বা সময়োচিত উত্তৰ দিয়াৰ বাবে স্বতস্ফূৰ্তভাৱে ফকৰা যোজনাৰ প্ৰকাশ ঘটে। যুগ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে ইয়াৰ প্ৰতি জনমানসত বিতৰ্ক লাভ কৰিবলৈ আৰম্ভ হয়। অসমীয়া সমাজত প্ৰচলিত ফকৰা যোজনাত নাৰীৰ ঋণাত্মক দিশক লৈ কৰা ফকৰা যোজনাৰ অৱতাৰণেই এই আলোচনাৰ মূল বিষয়বস্তু।

জাতি ভেদত নাৰীক লৈ ফকৰা যোজনা :

জাত বিচাৰৰ ভেদাভেদ অসমীয়া সমাজত ইতিহাসে ঢুকি পোৱাৰ পৰাই বিৰাজমান হৈ আছে। এই জাত-পাত বিচাৰৰ ৰীতিয়ে অসমীয়া সমাজক পংগু কৰি পেলাইছে। লগতে নাৰীক হেয়জ্ঞান কৰি ৰচনা কৰা উপমা সমাজে হেলাৰঙে মানি লৈ ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। যেনে —

আটাইতকৈ অশুচি বামুনৰ হাত
তাতোকৈ অশুচি নাপিতৰ হাত
তাতোকৈ অশুচি নদীয়ালৰ নাও
তাতোকৈ অশুচি তিৰীৰ পাৰ।

বামুনে পাপ শুদ্ধিৰ কাম অহৰ্নিশে কৰা বাবে বামুনৰ হাত অশুচি বুলি ইয়াত কোৱা হৈছে। বামুনতকৈও অশুচি নাপিতৰ হাত। অৰ্থাৎ জাত-পাত বিচাৰ নকৰি নাপিতে সকলোকে স্পৰ্শ কৰে। সেয়েহে নাপিতৰ হাত অশুচি। ঠিক তেনেদৰে নদী পাৰপাৰ হোৱা নাওখনত সকলো জাতৰ মানুহ উঠি পাৰপাৰ হয় বাবে নদীয়ালৰ নাওখন অশুচি। বামুনৰ হাত, নাপিতৰ হাত আৰু নদীয়ালৰ নাওখনকৈও অশুচি তিৰীৰ পাৰ বা ভৰি। তিৰীয়ে ঘৰৰ কাম-বন কৰি খালি ভৰিৰে গোহালী, চোতাল, বাচন ধোৱা ঠাইৰ বোকা গচকে বাবে আটাইতকৈ অশুচি তিৰীৰ পাৰ। এই কথা শিৰোধাৰ্য কৰি অসমীয়া তিৰী বা মহিলাসকলে ভৰি কাৰোবাৰ গাত লাগিব বুলি বৰ সচেতন। সেয়েহে কাষেৰে পাৰ হৈ যাওঁতে শৰীৰ কোজা হৈ হাতখনেৰে আঁৰ ধৰি আগবাঢ়ে আৰু ই নিয়মত পৰিণত হ'ল। সেই নাৰীৰে পাৰ বা ভৰি বিচনাত শুচি হয় বুলি ফকৰা যোজনাত আকৌ কৈছে। সেয়েহে, বিচনাত মহিলাৰ ভৰি স্বামীৰ গাত লাগিলেও সেয়া পাপ বা দোষনীয় বুলি নধৰে। ফকৰা যোজনা মতে—

যাচি দিলে শুচি হয় বামুনৰ ভাত
ধন দিলে শুচি হয় নাপিতৰ হাত

ক্ৰশাল দিলে শুচি হয় নদীয়াৰ নাওঁ

শৰ্যাত শুচি হয় তিৰীৰ পাৰ।

জাত-পাত, উচ্চ-নীচ লৈ মই বৰ ভাব দেখুওৱা লোকক উদ্দেশ্যি ফকৰা যোজনা আছে। ধাই বাইলুঙনী, উঠি পিৰা এখন দিলোহেঁতেন, মই হলো শইকীয়ানী।

আহোম দিনত বাইলুঙতকৈ শইকীয়াৰ পদবী ওপৰত আছিল সেয়েহে এই উপমা। সন্তান প্ৰসৱ কৰাবৰ বাবে বাইলুঙনী আহিছিল। এক মহান উদ্দেশ্যত নিমন্ত্ৰণ কৰি অনা বাইলুঙনীক শইকীয়ানীয়ে ইচ্ছা কৰিও পিৰাখন আগুৱাই নিদিলে। কাৰণ তেওঁ সমাজত বাইলুঙনীতকৈ ওপৰৰ পদবীৰ শইকীয়াৰ ঘৈণীয়েক।

বহু পত্নীকৰ ভাৰ্য্যা :

আগেয়ে অসমীয়া আচাৰ্য্য লোকে কে'বাগৰাকীও বিয়া কৰাইছিল। সেই নিয়ম সকলোৱে গ্ৰহণ কৰিছিল। তেনে মানুহৰ ঘৰ অশান্তিৰে ভৰা আছিল। সেয়েহে ফকৰা যোজনাৰ জৰিয়তে সমাজক সাৱধান কৰি দিছিল —

এক তিৰীয়া লোদোৰ পোদোৰ

দুই তিৰীয়া গাঁতৰ এন্দুৰ

তিনি তিৰীয়াই নাপায় ভাত

চাৰি তিৰীয়াৰ মূৰত হাত।

অৰ্থাৎ এগৰাকী তিৰোতা বিয়া কৰা মানুহবোৰ আদৰ পাই লোদোৰ পোদোৰ হৈ থাকে। দুগৰাকী বিয়া কৰোৱাবোৰে দুয়ো গৰাকীৰ টনা-টনিত কাৰো পক্ষ ল'ব নোৱাৰি এন্দুৰৰ গাত সোমাই থাকিব বিচৰাৰ দৰে অৱস্থা হয়। তিনিগৰাকী বিয়া কৰোৱাবোৰে ভাত খাব নাপায়, কাৰণ অৰিয়া অৰিৰ কোবত কোনো গৰাকীয়ে পাকঘৰত নোসোমায়। চাৰিগৰাকী বিয়া কৰোৱা বোৰে একো বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি মূৰত হাত দি বহি থকাৰ বাহিৰে একো কৰিব নোৱাৰে। অৰ্থাৎ বহুপত্নীক স্বামীৰ সাংসাৰিক জীৱন সুখকৰ নহয়। ইজনী সিজনীৰ মাজত থিয়লা থিয়লি, দণ্ড-হাই সদায় থাকিবই। তাৰ ওপৰত বহু ফকৰা যোজনা আছে —

(ক) এজনীয়ে ৰান্ধে-বাঢ়ে, এজনীয়ে খায়

এজনীয়ে খং কৰি মাকৰ ঘৰলৈ যায়।

(খ) এলাগি লাগিব গলত

পৈ সুৱাগি কান্দিব লাগিছে কোটোহা বেঙেনাৰ তলত।

(গ) তই থকা মই যাওঁ, পানী আনি ভাত খাঁও।

(ঘ) পুখুৰী থাকোতে পুখুৰী খন্দালো

ৰাজহাঁহ চৰিবৰ মনে,

এজনী থাকোতে এজনী আনিলো

খৰিয়াল শুনিবৰ মনে।

বহু পত্নীক স্বামীয়ে যি তিৰোতাক ভাল পায় তেওঁক লাগী বোলে। লাগী তিৰোতাই যিকোনো দোষ কৰিলে মাজনীয়া কিন্তু এলাগী তিৰোতাই কৰা সৰু দোষটোও সাৰি নাযায়। তেনে অৰ্থত—

(ক) লাগীয়ে ভাঙিলে কাঁহী, মিচিকিয়াই থলে হাঁহি

এলাগীয়ে ভাঙিলে কতৰা, গড়গাঁও পালেগৈ বতৰা।

(খ) লাগী তিৰোতাই শিতানত পাদে

পৈয়েকে বোলে মোৰ অমৃত যেন লাগে।

সেইদৰে কে'বাটাও মতা বাগৰি পুনৰ মতাৰ লগত আসক্ত হৈ সতিনী খাতিবলৈ আহোতে সতিনীক তিৰস্কাৰ কৰি মৰা বাক্যবান— তিনটাতে টেটেৰী, বাঁহপাতৰ জুই; কোনজনী আহিছ, কাৰ সতিনী হৈ। ঘৰত কেইবাজনীও ঘৈণী থকাসকলৰ ঘৰত কাম নিসিজে। তেনে অৰ্থত — লেখত আছে জোখত নাই, সাতজনী তিৰি; ভাত খায় পাচি পাচি গোবৰ পেলায় গিৰি। অৰ্থাৎ মানুহ থাকিও কাম নকৰে।

সেইদৰে পুত্ৰ সন্তান থকা মহিলাক বিয়া কৰিলে কেনে ধৰণৰ অসুবিধাৰ সন্মুখীন হয় সেই বিষয়ে ফকৰা যোজনাত কৈছে —

ডাকৰ বচন বেদৰ বাণী

পো লগা তিৰি ঘৰলৈ নানি

তোকো বঞ্চে মোকো বঞ্চে

ভাল ভাল বস্তু পুতেকলৈ সাঞ্চে। ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে — পুত্ৰ সন্তান থকা মহিলাক ঘৰত ঠাই দিলে, সকলোকে বঞ্চিত কৰি ভাল বস্তুবোৰ পুতেকলৈ সাঁচে। এনে ধৰণৰ অৰ্থবহনকাৰী ফকৰা যোজনাসমূহে অসমীয়া ভাষাক সাৰুৱা কৰিছে।

নিজৰ দোষ আনলৈ থেলা অৰ্থত নাৰী :

বহু মানুহে নিজৰ দোষত বেয়া কাম কৰি আনৰ ওচৰত হাঁহিয়াতৰ পাত্ৰ হোৱাৰ ভয়ত আনৰ ওপৰত দোষ জাপি দিয়ে। এনে ক্ষেত্ৰত ফকৰা যোজনা মতা হয়—

(ক) এৰী মূৰী জাপৰী, খৰে খাতী ফাপৰি

নাপাইহে আনিলো তোক

সমনীয়াৰ আগলৈ নোলাবি ফাপৰি

খেজালনী মাৰিব মোক।

(খ) ৰাইজ ও ৰজাৰ শৰণ

ঘৈণীয়ে মাছ খায় বোন্দাৰ মৰণ। ৰাইজৰে কোনো কাম কৰিব নোৱাৰিলে ৰজাক জনায়।

ঘৈণীয়েকে সকলোৰে বাবে অনা মাছ মনে মনে খোৱাৰ ফলত বাটিবলৈ নাতে তেনে অৰ্থত কোৱা হয়।

যি মানুহে নিজকে বৰ খৰ বা চোকা বুলি ভাবি সময়ত কাম নকৰি মূৰকত কাম কৰিব বিচাৰে তেনে কাম সময়ৰ অভাৱত সম্পূৰ্ণ হৈ নুঠে — কিন্তু যি মানুহে ধীৰ গতিত আগৰে পৰাই আগবাঢ়ে তেওঁ কমেইহে বিফল হয়। তেনে ক্ষেত্ৰতো নাৰীক উপমা হিচাপে লৈ ৰচিত ফকৰা যোজনা আছে।

খৰ ৰান্ধনি, খৰ বাঢ়নী, পৈয়েক লঘোণে যায়

ওদা ৰান্ধনি, ওদা বাঢ়নী, পৈয়েকে তিনিসাজ খায়।

ঘৰ এখন ঠন ধৰি উঠিবলৈ বোৱাৰীগৰাকী কাজী বা বুদ্ধিমতী হ'বই লাগিব। নিজে ভাল হ'লে কাষৰ জনকো ভাললৈ আনিব পাৰি। তাৰ ওপৰতো ফকৰা যোজনা আছে।

ছাগলী কিনিবা এছাৰি শিঙীয়া, গৰু কিনিবা গাই

ভাল মানুহৰ ছোৱালী আনিবা, চহকী কৰিব তাই। একে অৰ্থত —

টিক বলধা ওলায় মাটি

মাক ভালেহে জীয়েক জাতি। আৰু

জী ভালেই জোৱাই ভাল

শাহু ভালেই বোৱাৰী ভাল।

খোৱাত আগৰণুৱা কিন্তু কাম কৰিব নিবিচৰা মানুহক বুজাবলৈ —

তিনি সাজ খাই বোৱাৰী কঁপে

তেওঁ যেন বোৱাৰী দেওহে জপে।

নাৰীৰ দৈহিক গঠনৰ ওপৰত :

দৈহিক গঠনৰ ওপৰত মানুহৰ স্বভাৱ-চৰিত্ৰ নিৰ্ভৰ কৰে বুলি প্ৰচলিত। নাৰীক নাৰী সুলভ সৌন্দৰ্যই হে শুৱায়। পুৰুষ সুলভ মাত কথা, আচৰণ আৰু অৱয়ব নাৰীৰ স্বভাৱ-চৰিত্ৰত প্ৰকাশ ঘটিলে ঘৰত সুখ-শান্তি নোহোৱা হয় বুলি বিশ্বাস কৰি আহিছে। তেনে নাৰীৰ ওপৰতো ফকৰা যোজনা বিদ্যমান। যেনে—

যাৰ ঘৰত মতা মুৱা তিৰি

তাৰ ঘৰত নাই ছিৰি।

নাৰীৰ শাৰীৰিক অৱয়বক লৈ কুলক্ষনী, বিধৱা হোৱাৰ লক্ষ্যণ আদি বুলি বহু অন্ধবিশ্বাস ভৰা ফকৰা যোজনা আছে। কেতিয়াবা হৰমোনৰ হেৰ-ফেৰ হ'লে মহিলাৰো গোঁফ গজে। বৰ্তমান ছোৱালী-বোৱাৰীবোৰে অলাগতিয়াল চুলি বা নোম ৰাসায়নিক দ্ৰব্য ব্যৱহাৰ কৰি উঠাই পেলায়। কিন্তু পুৰণি দিনত আজিৰ দৰে চুলি বা নোম ৰাসায়নিক দ্ৰব্য ব্যৱহাৰ কৰি উঠাই দিয়াৰ সুবিধা নাছিল। সেয়েহে ওঁঠৰ ওপৰত নোম গজা ছোৱালীক কোনেও কেতিয়াও বিয়া নাপাতিছিল। সেইদৰে ওঁঠ পাতল আৰু কুটকুৰা চুলিৰ নাৰী দন্দৰী হয় বুলিও বিশ্বাস কৰিছিল। তেনে মহিলাৰ ওপৰতো ফকৰা যোজনা আছে তলত দিয়া ধৰণে —

ওঁঠৰ ওপৰে গোঁফৰ শাৰী

তাই জানিবা বিধৱা নাৰী।

আকৌ,

পাতল ওঁঠ যাৰ কুটকুৰা কেশ

সেইজনী তিৰোতাৰ ৰণচণ্ডী বেশ।

তিৰোতাৰ শাৰীৰিক গঠনৰ পৰা তেওঁৰ ভাগ্য মূল্যায়ন কৰি কৰা ফকৰা যোজনা — সৰু মুৱা ছোৱালী কুটস্থৰ ঘাই; মাজ ডাঙৰ ছোৱালী, পৈয়েকৰ মূৰ খায়। অৰ্থাৎ সৰু ফুটিয়া ছোৱালী কু-অভিসন্ধিৰে ভৰা আৰু ককাল ডাঙৰ ছোৱালী গিৰিয়েকৰ মূৰ খায়। ইফালে আপচু তিৰোতাই ধুন-পেচ মৰা দেখিলে ইতিকিং কৰি কয় —

ফেদেলী আহক, পিৰা পাৰি বহক,

গোন্ধতেলৰ চিচাঁটো আনি দিয়া

খৰে খোৱা টিকাত ঘহঁক।

আনফালে আপচু তিৰোতাই ধুন-পেচ মাৰি ধুনীয়াজনী হৈ পৰা দেখিলে ফকৰা যোৰে-সাজিলে কাচিলে বান্দৰীও সুন্দৰী হয়।

যৌৱন কালতে তিৰোতা বাঁৰী হ'লে দৈহিক অৱনতি ঘটে। স্বাভাৱিক জীৱন-যাত্ৰাৰ পৰা আঁতৰি কঠোৰ পৰম্পৰা মানি চলিব লগা হোৱা বাবে মানসিক অৱসাদে আৱৰি ধৰে আৰু স্বাভাৱিক অৱস্থাতকৈ বেছি শকত হয়। তেনে নাৰীকো ফকৰা যোজনা হৈ এৰা নাই — মতা নাইকীয়া বাঁৰী, ধুম ধুমকৈ ধৰে গাৰী। ধুনীয়া ছোৱালীৰ বিষয়েও ফকৰা যোজনা আছে। মাছৰ চিকুণ মোৱা, ছোৱালী চিকুণ কঁকাল চিয়া। অৰ্থাৎ ছোৱালী ধুনীয়া হ'বলে হ'লে কঁকাল চিয়া হ'বই লাগিব। বহু ক্ষেত্ৰত ৰূপতকৈ গুণেহে ঠাই পায়। বিয়াৰ পাছত স্বামী-স্ত্ৰীৰ মাজত প্ৰেমৰ ডোলডাল সৌন্দৰ্যৰে নহয়, বিশ্বাস আৰু মৰম-চেনেহে বান্ধি ৰাখে। সেয়েহে দেখিবলৈ আপচু পত্নীকো স্বামীয়ে মৰমেৰে সুন্দৰী নামেৰে মাতে। তেনে ক্ষেত্ৰতো ফকৰা যোজনা সৰৱ।

মাজ মুৰত নাই চুলি, পৈয়েকে মাতে ৰূপহী বুলি। এই কথা সকলোৱে মানে যে, নাৰীৰ ৰূপ সৌন্দৰ্যই পুৰুষক আকৰ্ষণ কৰে। ইতিহাসত সুন্দৰী নাৰীৰ বাবে যুদ্ধ পৰ্যন্ত লগাৰ উদাহৰণ বহু আছে। সেয়েহে অসমীয়া ফকৰা যোজনা কয় — যতই সুন্দৰী নাৰী, ততই অনৰ্থকাৰী।

মাৰ-ধৰ :

চহা অসমীয়া জন-জীৱনত পত্নীক মাৰ-ধৰ কৰাটো অপৰাধ বুলি নধৰিছিল। বৰং গৃহস্থৰ ঘৰ চলোৱাৰ এক কিটিপ বুলি গণ্য কৰিছিল। সেই মতে ফকৰা যোজনাও আছিল। যেনে —

দাত শিল, তিৰীত কিল
ছলিক চাপৰ, কুকুৰত বাৰি
তেহে গৃহস্থ ৰ'ব পাৰি।

একেদৰে তিৰোতাক নিয়ন্ত্ৰণলৈ আনিবলৈ মাৰ-ধৰ কৰিব লাগে বুলিও ফকৰা যোজনা আছে। যেনে —
মাহেকে পহেকে দিবা তাও, তেহে দেখিবা তিৰীৰ ভাও। তিৰোতাৰ ওপৰত বৰমতা দেখুওৱা লোকৰো সমাজত অভাৱ নাই। তেনে লোকে গৰ্ব কৰি কয় — মোক নাভাৱিবা কম, ঘৈণীৰ ওপৰত যম।

জাপৰি টিঙৰে ফাপৰি ছোৱালী
জান পুটি মাছৰ জুতি
খাবলৈ আনিচ নাও যেন পেটটো
কিললৈ আনিছ পিঠি।

তেতিয়াৰ সমাজত প্ৰচলিত এনেবোৰ ফকৰা যোজনা আধুনিক নাৰীৰ বাবে অপমানসূচক। বিয়া কৰাই অনা ছোৱালীজনীক ফাপৰি ছোৱালী বুলি কোৱাৰ উপৰিও তাইৰ খোৱা-বোৱাৰ ওপৰতো মন্তব্য দিছে জান পুটি মাছ জুতি। বেলেগ বেলেগ জনৰ মাছৰ স্বাদো বেলেগ হয়। কোনোবাটোৰ ভাল কোনোবাটোৰ বেয়া। খাবলৈ নাওৰ দৰে পেটটো আৰু মাৰ খাবলৈ পিঠিখন আনিছে বুলি কোৱাটো সেই সময়ত কোনো দোষনীয় নাছিল। এনেবোৰ শব্দ মহিলাসকলে হেলাৰঙে মানি লৈছিল।

বিয়া-বাৰুৰ ক্ষেত্ৰত সদায়ে সমান স্থানৰ মাজত হ'ব লাগে। নহ'লে বিভিন্ন সমস্যাৰ সন্মুখীন হয়। ধনী ঘৰৰ ছোৱালীৰ শাৰীৰিক পৰিশ্ৰম কৰাৰ প্ৰয়োজন নাথাকে। সেয়েহে আৰ্থিকভাৱে দুৰ্বল স্বামীৰ ঘৰতো মাকৰ ঘৰৰ দৰে আৰামত থাকিব বিচাৰে। তাকে দেখি ফকৰা মাতে — বৰ চহকীৰ নাৰী, গধূলিতে শোৱে মেখেলা পাৰি।

বোৱাৰীজনী বহু হেঁপাহেৰে টকা-পইছা খৰচ কৰি অনাৰ পিছত দেখে যে বোৱাৰী লাহেকৰ নহয়। তেনে ক্ষেত্ৰত দুখেৰে ফকৰা যোৰে — ভেকুৰী গছত মেকুৰী উঠিল, শিয়ালে কৰিলে হোৱা, এশ ৰূপ দি ছোৱালী আনিলো, টকাতে এন্দুৰে খোৱা।

সকলো বিবাহিতা নাৰীৰে মাকৰ ঘৰলৈ সুবিধা পালেই এপাক গৈ অহাৰ হেঁপাহ থাকে। তাৰ বিপৰীতে স্বামীৰ ঘৰৰ লোকে কিন্তু বোৱাৰীগৰাকী ঘৰলৈ যোৱাটো সাধাৰণতে নিবিচাৰে। বিবাহৰ পিছত স্বামীৰ ঘৰখনৰ প্ৰতিহে অধিক যত্নবান হ'ব লাগে বুলিয়েই সকলোৱে বিশ্বাস কৰিছিল। ঘৰলৈ যাব বিচৰা পত্নীৰ প্ৰতি স্বামীৰ মনোভাৱ ফকৰা যোজনাত আছে —

ধানো বানিবি পানীও আনিবি
পথাৰত কৰিবি কাম,
মাৰৰ ঘৰলৈ যাম নুবুলিবি।

নেগেৰা বোৱাদি বাম। একেদৰে মাকৰ ঘৰলৈ যাব বিচৰা বোৱাৰীক তিচ্ছল্য কৰি ফকৰা যোজনা মাতে —

ধান বান লেঙেৰী নোৱাৰো।
পানী আন লেঙেৰী নোৱাৰো
মাৰৰ ঘৰলৈ যা
লুচকুচ লেংকুচ কু।

পৰিসৰ :

অসমীয়া সমাজ ফকৰা যোজনাত ইমান চহকী যে এই প্ৰচেষ্টাই ফকৰা যোজনাত নাৰীৰ ঋণাত্মক দিশৰ মাত্ৰ সম্যক জ্ঞান এটাহে দিব পৰা গৈছে। এই বিষয়ত গৱেষণাৰ পূৰ্ণ সম্ভাৱনা আছে।

মন্তব্য :

অসমীয়া ফকৰা যোজনাই নাৰীক লৈ অকল ঋণাত্মক মন্তব্যহে কৰিছে এনে নহয়। দৈনন্দিন জীৱনৰ সকলো দিশ সামৰি ফকৰা যোজনা আছে। তাৰে বহুবোৰ এতিয়াৰ সময়ৰ লগত খাপ খালেও সকলোবোৰ সমাজ পৰিৱৰ্তন, বিজ্ঞানৰ বিকাশ, অন্ধবিশ্বাস আদিৰ পৰা সমাজ মুক্ত হোৱাত ব্যৱহাৰৰ উপযোগী হৈ থকা নাই। তথাপি অসমীয়া সমাজ পৰিৱৰ্তনৰ ইতিহাস এই ফকৰা যোজনাসমূহে ধৰি ৰাখিছে। বৰ্তমান সময়ত ফকৰা যোজনাৰ অৰ্থ বুজি নোপোৱা বহু লোক আছে। ফকৰা যোজনাৰ ব্যৱহাৰ সংকোচনৰ বাবেই এনে হৈছে বুলিব পাৰি। সুন্দৰ, ৰসাল, দ্বি-অৰ্থযুক্ত ফকৰা যোজনা অসমীয়া ভাষাৰ অলংকাৰ তাত কোনো দ্বিমত নাই।

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী :

- ১। কোঁচ, জীৱন চন্দ্ৰ — ভাষাৰ অলংকাৰ ফকৰা যোজনা (১৯৯০)
- ২। দাস, ৰামকৃষ্ণ — ফকৰা যোজনা (১৯৪১)
- ৩। নেওগ, ডিম্বেশ্বৰ — ৰহৰহী
- ৪। ইণ্টাৰনেটৰ ফকৰা যোজনা নামৰ গোটটোত উল্লেখ কৰা ফকৰা যোজনাও কিছু সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।

TRANSCENDING SPACE: A SKETCH OF WOMEN IN THE POETRY OF JOHN DONNE

✍ ROSIE PATANGIA

Assistant Professor & H.O. D

Dept. of English, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

Abstract :

The poetry of John Donne is a colorful mirage of women. Women is often depicted by him as an object of love_ both conjugal and Platonic. In his poems he addresses women as his beloved, his wife or his mistress. While in some of his brilliant poetry he shows his profound love for the women, in others he censures them and women becomes a target of ridicule and contempt. In his '*Songs, Sonnets and Elegies*' he is seen to seduce his mistress or disparage them as ugly and deceitful. This paper will try to focus on Donne's attitude towards women as reflected in his poetry.

Key words :

Women, Poetry, John Donne, Songs, Sonnets, Elegies

Introduction :

John Donne was one of the finest and greatest poets of the seventeenth century. Born in 1572, he belonged to the metaphysical school of poetry. Dorothy Eagle (1970:153) mentions that 'in verse, Donne wrote satires, epistles, elegies, and miscellaneous poems, distinguished by wit, profundity of thought and erudition, passion and subtlety, coupled with a roughness of form. He was the greatest of the writers of metaphysical poetry in which passion is interwoven with reasoning.'¹ Arthur Compton-Rickett (1985: 183) states that 'his poetry falls into three divisions: (1) Amorous, (2) Metaphysical, (3) Satirical. The amorous work includes his earliest work, and the mingling at times of sensuality and cynical wit, reminds one of Byron. His metaphysical and satirical work bulks the most largely, and towards the end of his life he wrote little verse, devoting his powers entirely to homiletical literature.'² Sen (1990: 58-59) opines that Donne's love

poems can be divided under three heads – (i) Poems of moods of lovers, seduction and free love or fanciful relationship, (ii) Poems addressed to Anne More (his wife) both before and after marriage, (iii) Poems addressed to noble ladies of his acquaintance and compliments to wives and daughters of citizens.’³ Herbert J.C. Grierson (1913) gives Dryden’s estimate of John Donne who says, “He affects the metaphysics, not only in his satires, but in his amorous verses, where nature only should reign; and perplexes the mind of the fair sex with nice speculations of philosophy, when he should engage their hearts and entertain them with the softness of love.”

Objectives :

This main objective of this paper is to focus on the image of women in the poetry of John Donne.

Methodology :

The methodology used in this paper is purely descriptive and analytical in nature. The data has been collected from primary sources in the form of poems written by the poet himself and the secondary sources include reference books, journals, magazines, websites etc.

Discussion :

The poetry of John Donne displays his fascination for women. His poetry centers around women as his beloved, wife or mistress. His poems display his wit, emotion and his sensuality. “Some of his poems are addressed to his wife Anne More and are the true utterances of his heart and soul. These poems are full of sexual overtones in which he addresses his wife and shows their conjugal union. The joys of nuptial love can be observed in such poems as *The Sun Rising* in which he asks the sun not to disturb him and his beloved in their love making. For him, love knows no season nor climate. Thus, he writes,

“Busy old fool, unruly sun,
Why dost thou thus,
Through windows, and through curtains call on us?
Must to thy motions’ lovers’ seasons run?”

Again, he utters,

“She is all states, and all princes
Nothing else is.”

For Donne, his sweet-heart is all states of the world for him and he is all princes of the world rolled into one. He feels that the sun is not half as happy as

they are as lovers as in their case the beauty and joy has contracted into their bedroom.

The elegies of Donne are seen to be addressed to his wife or to his mistress. His *Elegy: On His Mistress*, is addressed to his wife Anne More on the eve of his departure to the continent in the year 1611. In this elegy he pleads his wife to stay in England and not to bring hazard to her by accompanying him in the guise of a boy. Thus, he reiterates,

“Dissemble nothing, not a boy, nor change
Thy body’s habit, nor mind’s, be not strange
To thy self only; all will spy in thy face
A blushing womanly discovering grace.”

Donne’s poetry is remarkable for their concupiscence. His poem *Elegy to His Mistress Going to Bed* is addressed to one of his mistresses. The poem celebrates the consummation of love in its physical aspect. Donne is candid in his depiction of the pleasures of sex and the sensuous appeal of a woman’s body. He appeals to his mistress to come to his bed and all rest is a challenge to his physical powers. Thus, he utters,

“Come, Madam, come, all rest my powers defy,
Until I labour, I in labour lie”

He expresses his passionate desire for sex and feels impatient. Hence, he asks his mistress to take off her white gown and the black and white breast-cover which she wears. He says,

“Unpin that sprangled breastplate which you wear,
That th’ eyes of busy fools may be stopped there”

He asks his mistress to allow his hands to touch her from the front, from the back, from above, from in-between and the lower portion of the body. She is his America – a newly discovered country. He mentions that all joys will be her’ the moment she becomes fully naked. He reiterates,

“Licence my roving hands, and let them go,
Before, Behind, between, above, below.
O my America, my new-found land.”

Donne goes on to say that the jewels or ornaments which a woman uses are like Atlanta’s balls thrown before men to divert their attention from the physical body. He goes on to say that women dresses like pictures or books to lure the common mortals. Thus, he writes,

“Gems which you women use
Are like Atlanta’s balls, cast in men’s views,

That when a fool's eye lighteth on a gem,
His earthly soul may covet theirs, not them.
Like pictures, or like books' gay coverings made
For laymen, are all women thus arrayed."

The poetry of John Donne shows his cynical attitude towards women. Women were greeted with derision and disbelief. He often plays with the innermost feelings of their heart and soul. He seems to be belligerent towards the fair sex. In his poem *Woman's Constancy*, he exclaims,

"Now thou hast loved me one whole day,
Tomorrow when thou leavest, what with thou say
Will thou then antedate some new-made vow?
Or say that now
We are not just those persons which we were?"

Donne's poetry reveals the happiness of his conjugal life. He seems to be extremely delighted to lead a fulfilled life after tying his nuptial knot with Anne More. This joy of true bonding is reflected in such poems as *A Valediction Forbidding Mourning* where he consoles his wife Anne More at the time of brief parting from her. It shows the poet's profound love for his beloved. The poet is about to leave for France in the end of 1611 and hence tells his wife that they should not shed tears or heave sighs. Thus, he writes,

"So let us melt, and make no noise,
No tear-floods, nor sigh tempests move."

He brings forth the beautiful comparison of the compass to depict their love. He says that if their two souls are two, they are two so like the two feet of the compass but they are joined at the top. His beloved's soul is the fixed foot of the compass while his soul is the moving foot of the compass. The poet tries to explain that they have one central point (love) and two sides (bodies) which move in a circle. Thus, he writes,

"If they be two, they are two so
As stiff twin compasses are two."

Donne's lyric, *Song- Sweetest Love* is addressed to his wife Ann More when he had to part from her during his journey to a foreign country. He says that he is not undertaking foreign tours because he is tired of her or because he wants to find someone better than her. Rather he wants to pretend that he is dying. He then utters that when his beloved sighs, she does not drive away the wind. Rather, when she sheds tears, she sheds the very drop of his blood. Thus,

he reiterates,

“When thou sigh’st, thou sigh’st not wind, but sigh’st my soul away
When thou weep’st, unkindly kind, my life’s blood doth decay.”

Donne’s poetry on women has a Platonic strand. He regards his love for his beloved as a feeling studded with holiness. He considers his love as a true feeling like the worship of a devotee of a God. In his poem *The Canonization*, Donne displays his saintly affection for his wife. The poet says that they are like flies and tapers which enjoy being consumed to extinction. They are both resurrected from their ashes like the phoenix. They are rather consumed by the excitement of passion and out of this passion emanates their resurrection. Their physical love becomes elevated to spiritual love. Thus, he writes,

“Call us what you will, we are made such by love,
Call her one, me another fly,
We are tapers too and at our own cost die,
And we in us find the eagle and the dove,
The phoenix riddle hath more wit
By us.”

Donne’s poetry shows his dual attitude towards women. Sometimes he looks at women as a butterfly which is too fragile and sometimes, he glorifies women as an angel. Thus, his beloved is an array of opposites. At times he considers her weak and laughs at her inconstancy. In his poem, *Song: Go and Catch a Falling Star* he shows the impossibility of finding a true and faithful woman. According to Donne, the women who are fair will definitely have lovers and as such it is impossible to trust them. He mentions a host of Herculean tasks such as catching a falling star or meteor, giving birth to children on a mandrake root, finding the name of the person who clove’s the Devil’s foot etc. Just as it is impossible to accomplish these tasks, similarly it is impossible to find a faithful woman. Thus, he writes,

“All strange wonders that befell thee,
And swear
No where
Lives a woman true, and fair.”

Donne poetry on women is a conglomeration of opposites. He considers his beloved as an angel. He feels her love is extraordinary, passionate, spontaneous and it emanates from genuine feelings for him and free from deceit. In his poem *The Dream*, the poet expresses his desire to embrace his beloved so that the

dream may become actual fact and turn to reality. He describes his dream. Her eyes appear to him like a lightning or the halo of an angel. At first sight she appeared to him like an angel but when he saw in his dream that she looked into his heart and realized his deepest thoughts and feelings which are beyond the power of an angel, he realized that she must be beyond an angel's art. He beautifully describes her thus,

“As lightning, or a taper's light,
Thine eyes, and not thy noise waked me;
Yet I thought thee
(For thou love'st truth) an angel, at first sight,
But when I saw thou saw'st my heart,
And knew'st my thoughts, beyond an angel's art.”

Donne is full of the milk of human kindness for the woman he loves. According to Donne, true love is the love of good qualities in a woman. It is the union of two souls. It is not based on the physical beauty of a woman but on her divine qualities as a woman. This thought brings great joy to the poet. Thus, the poet mentions the spiritual side of love for a woman. In the poem, *The Undertaking*, Donne says

“If, as I have, you also do
Virtue attired in woman see,
And dare love that, and say so too,
And forget the He and She:”

In some of his love poems, Donne is seen to take women to great heights. It reflects his metaphysical bent of mind. In his poem *The Expiration* he expresses his heartfelt love for his beloved through his passion, anger, irritation and annoyance. His separation from his beloved is equivalent to death. The picture painted by Donne in this poem is that of the parting of lovers after a night of passionate love. The lady bids good bye to the poet with a final kiss. The poet tells her that this kiss will suck their souls away and they will fall down dead. Then, both of them will assume the form of ghosts who walk at night. Donne says that when both of them will die together, their souls will mingle together in heaven. Thus, the poet enumerates,

“So, so, break off this last lamenting kiss,
Which sucks two souls, and vapours both away,
Turn thou ghost that way, and let me turn this,
And let ourselves benight our happiest day.”

Conclusion :

Thus, we can conclude that John Donne paints a varied picture of women in his poetry. He depicts women as a symbol of love, a source of joy and pleasure. While in some poems he puts forward a cynical attitude towards women, in others he takes women to great heights in his poetry. The poems in which he addresses his wife Anne More are replete with marital joys and happiness that emanates from a sexually satisfied life. Some of his poems are addressed to mistresses with whom he might have been familiar with. At times he shows his scorn for a woman and scolds or rebukes her for her infidelity. He eulogizes his lady love at times and loves her for her inner talents rather than her physical beauty. The Platonic and metaphysical vein runs throughout the poems addressed to his beloved or mistress. Thus, we conclude in the words of Herbert J.C. Grierson, "Donne cannot write to a lady without his heart and fancy taking wing in their own passionate and erudite fashion. Scholastic theology is made the instrument of courtly compliment and pious flirtation. He blends in the same disturbing fashion as in some of the songs and elegies that depreciation of woman in general, which he owes less to classical poetry than to his over-acquaintance with the Fathers, with an adoration of her charms in the individual which passes into the transcendental. He tell that the Countess of Bedford and Mrs. Herbert and Lady Carey and the Countess of Salisbury are examples of such miracles____ ladies whose beauty itself is virtue, while their virtues are a mystery revealable only to the initiated."

References :

- Cromton-Rickett, A. (1985). *A History of English Literature*. New Delhi: Universal Book Stall. pp. 183
- Eagle, D. (ed). (1970). *The Concise Oxford Dictionary of English Literature*. Oxford: Oxford University Press. pp. 153
- Grierson, H.J.C (1912). *The Poems of John Donne*. Oxford: Oxford University Press
- Sen, S. (1990). *John Donne Selected Poems*. New Delhi: Unique Publishers. Pp. 58-59

WOMEN EMPOWERMENT THROUGH EDUCATION

 SAGARIKA CHOWDHURY

Asstt. Professor

Dept. of Education, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

Abstract :

Education is regarded as extremely essential for consolidating one's status and position in a society which is largely driven by customs and traditions prevailing in a male dominated society.

In the simplest of words it is basically the creation of an environment where women can make independent decision on their personal development as well as shine as equals in the society.

To truly understand what is women empowerment, there needs to be a sea change in the mind set of people in the country. Not just the women themselves, but the men have to be wake up to a world that is moving towards equality. It is better that this is embraced earlier rather than later, for our own good. Women empowerment helps women in acquiring their rightful status and become equal to their male counterparts.

Women empowerment help the women to know that instead of giving women a secondary position in society they should be given equal status. Discrimination on the basis of sex should be changed towards women. Empowerments induce in them the feeling of self dependence. It make them realize their own potential and to provide guidance to them for develop their potential. It create opportunity for them so that they can prove themselves in society and social institutions. It brings certain roles for women in economic, political and social arena.

Education has a great role to play for empowerment in women. Because it is said that education has continuous process of reconstruction of experiences. Education is the development all those capacities in the individual which will enable him to control his environment and fulfill his possibilities. Education is a

continuous life long social process, which aims at the complete development of human's personality and prepare them for the battle of life so as to enable them to shoulder their responsibility towards the progress of society and country.

Women empowerment is needed for every type of society. It's importance has been globally accepted. From time immemorial it is seen that women have always been given secondary position in society, but differences between men and women created by the nature is but natural. It is education through which we realize this fact. It is urgent to know the importance of women's education, which would in turn, give an impetus to the process of women empowerment.

Key words :

Education, Empowerment, equality, status, discrimination, development.

Introduction :

Education is a very comprehensive and continuous process. Education is as wide as life itself. Education means acquisition of knowledge which help individual to harmonious development throughout their life. It is a process individual adjustment with own self with relatives, family and the whole society. It is a process of evolution and is its progress and development.

Education is such a process which only can bring empowerment to the life of women. In order to attain something in life, everyone has to put in some extra effort. To succeed in any effort , certain abilities or efficiencies are required. Empowerment is a process which helps in recognizing abilities, capabilities and strength that are already there within an individual. It means the courage and sense of independence a person acquires over a period of time by making himself exposed to education and training . It makes an individual efficient for making a good decision at the right time and at the right place.

Women contribute a lot in the socio-economic and cultural development of a society. Even though, in our society, women constitutes half of the total population and at the same time the Indian Constitution has also given a equal status to them as of their male counterparts. For some reason or the other they lag behind men. Empowering here means not only challenging but in eliminating all the obstacles that come in the way of progressive development of women folk.

Since women is responsible for enriching the living, to make it more meaningful and enjoyable empowerment of them in resumes great significance.

Empowerment in the content of Indian society means development of

women capacity to make choices and expansion of their capacity to manage their domestic and economic environment efficiently.

Therefore education is the only instrument for making the women understood where they are and it what condition and can change their life in and through education along.

Objective of the study :

- 1) To study the relation between education and empowerment.
- 2) To study how education can help in determining the aims and ideals of women's life and how it can play a great role in empowering them.

Methodology : In this paper descriptive study method is followed. Secondary data are used and are collected from the sources like books, journal and internet.

Role of Education in Empowering women :

Education of women is the most powerful tool of change of position in society. Education also bring a reduction in inequalities and function as a means of improving their status within the family. To encourage the education of women at all levels and for dilution of gender bias in providing knowledge and education is must for in the state.

Education is the process of becoming critically aware of one's reality in a manner that leads to effective action upon it. An educated woman understands her world well enough to deal with it effectively. Such women, if they existed in sufficient numbers would not leave the absurdities of the present world unchanged.

Women empowerment can only be achieved through the provision of adequate and functional education to the women folk. This is crucial because without an effective, efficient, adequate and functional education for all its women and the educations which is relevant to its immediate needs, goals and objectives, such a nation would find it difficult to stand on its own. The needful education means that type of education which included the spirit of self realization and that type of education will bring the country's overall development like man literacy, economic empowerment etc.

The need for women's education is also surrounded by the fact that purposeful occupational achievement and satisfaction is ensured by deep self awareness and understanding, which can only be achieved through the provision of fundamental and functional education or guidance counseling. Functional and practical education will grant women empowerment with its root based on women struggle to improve their status. Empowerment is always related to the

process of challenging power equilibrium and of gaining wider control over source of power. This, however cannot be achieved without the provision of reasonable access to formal and functional education of the women folk.

Education is important for everyone, but it is especially significant for girls and women. The empowerment of women is recognized as the central issue for determining the status of women. Almost every society women are the victims of gender discrimination and deprivation. Women are significantly under represented in education. Education need to be reoriented to increase women's access to traditionally male dominated courses and reorganization of women as an essential human resource. Education of girls has a tremendous effect on the role of women in the society. It brings social benefits like health care, sanitation and mental health and hygiene.

Education can play dominant role in the development of country. It can empower women to face the unfriendly situations in a traditional society and help them to change their life. Due to very low percentage of women literacy in village and backward areas is the main cause of women's backwardness and exploitation. Education is the only powerful tool to change their position in the society. Education also brings a reduction on inequalities and function as a means of improving their status within the family.

Education of women is an important aspect for strengthening the social and economic development of the country. Promotion of girls' education particularly at elementary level is to bring certain benefits for the society in the form of development and reconstruction. Education with powerful content and quality will bring social development across variety of sectors, increasing productivity, political participations, health and sanitation, delayed marriage and making effective investment for future generation.

Women education plays a vital role in the overall development of the country. It not only helps in the development of half of the human resources but in improving the quality of life at home and outside. Educated women not only tried to promote education of their girl child, but also can provide better guidance to all their children. Moreover educated women can also help in the reduction of infant mortality rate and growth of the population.

A woman, who is the first educator of a child, constitute about the one-half of the world's population. But everywhere it is seen that the social, political, economic and cultural status of women is far less than that of men especially in the rural areas. Women are the true nation builders as they primarily build the future generation of the country. So investment in women's capabilities and their empowerment through education in order to expand their choices is not only

important and valuable but it is the surest way to contribute to the economic growth and development of a nation. In India, it has been increasingly felt that everywhere especially in the rural India women are facing threats to their lives, health and well being. In spite of the various welfare related activities for women the dilemma of the women is still in existence and can not be solved. In all the spheres of their life, they are discriminated in terms of less education less health facilities, less nutrition than men. Unless women are given opportunities of developing her vision, proper health care, respect and political and socio-economic status, her efforts may not achieve the ultimate objective of a strong civilized and prosperous nation and this can be done primarily by spreading the women's education.

Education is one of the most important requirements for empowering and bringing awareness and reasonable outlook along the rural women. Till today, in the present era of globalization and industrialization, these rural areas are far behind in the development process. Illiteracy is considered as one of the major factor of backwardness especially women illiteracy is highly associated with rural underdevelopment of India.

Conclusion :

Taking an overview of all the above aspect, we come to know that the empowerment is very much needed. Hence if women's empowerment is to be effected, it can be carried out only through the medium of education. So, it is of foremost importance to raise the level of education amongst women. Education is an essential means of empowering women with the knowledge, skills and self-confidence necessary to fully participate in the development process. Sustainable development is only possible when women and men enjoy equal opportunities to reach their potential.

Bibliography :

1)	Kumar Rajive Kumar Narendra	Women Education in India Sarup Book Publishers Pvt. Ltd., Ansari Road, 2014
2)	Rajani K.R. K. Marry Sujatha	Women Development and empowerment
3)	Sarmah Ch. Hitesh	Compendium of Research plays on Human Dev.-VI
4)	Reference from Internet.	

তোলনি বিয়া আৰু ইয়াৰ গীত

৪ ড° সৰোজ কাকতি

সহকাৰী অধ্যাপক

অসমীয়া বিভাগ, নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়

সাৰাংশ :

নানা উৎসৱ-পাৰ্বণেৰে সমৃদ্ধ অসমীয়া সংস্কৃতি বিভিন্ন ধৰণৰ লোকাচাৰ, ৰীতি-নীতিৰে ভৰপূৰ হৈ আছে। এই অনুষ্ঠানবোৰ হৈছে সহজ সৰল গাওঁবাসীৰ জীৱনৰ আনন্দৰ প্ৰধান উৎস। জীৱনৰ তিনিটা প্ৰধান কাৰ্য জন্ম, বিবাহ আৰু মৃত্যুৰ সৈতে নানা ধৰণৰ আচাৰ অনুষ্ঠান জড়িত হৈ আছে। জীয়াৰি বোৱাৰীসকলৰ মাজত বৰ জনপ্ৰিয় তেনে এটি অনুষ্ঠান হৈছে তোলনি বিয়া। কন্যা এগৰাকীয়ে প্ৰথম ৰাত্ৰি দৰ্শন পোৱা ঘটনাটিক জীৱনৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনা ৰূপে বিবেচনা কৰা হৈছিল কাৰণ ইয়াৰ পাছৰ পৰাই কন্যা গৰাকীয়ে মাতৃত্ব লাভৰ যোগ্যতা আৰ্জন কৰে — যি আমাৰ সমাজৰ বংশ ৰক্ষাৰ বাবে বৰ দৰকাৰী বিষয়। সন্তানহীনা নাৰীক কোনো মাংগলিক কামত আগভাগ ল'ব নিদিয়াৰ পৰা অনুমান কৰিব পাৰি সমাজত মাতৃত্ব লাভৰ বিষয়টোক কিমান গুৰুত্বসহকাৰে লোৱা হয়। তেনে এটি লোক অনুষ্ঠান হৈছে তোলনি বিয়া। ইয়াৰ সৈতে জড়িত গীতবোৰত কৃষিপ্ৰধান, গাঁৱলীয়া অসমীয়া সমাজৰ এটি সুন্দৰ চিত্ৰ প্ৰতিফলিত হৈছে।

পদ্ধতি :

গৱেষণাপত্ৰখনি প্ৰস্তুত কৰোঁতে বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা হৈছে, লগতে ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ ওপৰত বিশেষ গুৰুত্ব প্ৰদান কৰি নামনি অসমৰ বজালী অঞ্চলত প্ৰচলিত গীত কেইটিমান সংগ্ৰহ কৰা হৈছে।

আলোচনা :

অসমীয়া সংস্কৃতিত জীৱনৰ প্ৰতিটো গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিৱৰ্তনৰ সময়ত একোটা উৎসৱ অনুষ্ঠিত কৰা হয়। জন্মৰ আগতে পতা হয় পঞ্চামৃত, জন্মৰ সময়ত জন্মোৎসৱ, পাঁচ দিনৰ দিনা পচঁতি, তাৰ পাছত গণনা বা নামকৰণ, ভাতমুখত দিয়া ইত্যাদি। ইয়াৰ পাছত ল'ৰা সন্তানৰ বাবে থাকে চূড়াকৰণ, উপনয়ন আদি অনুষ্ঠান আৰু কন্যা সন্তানৰ বাবে থাকে কাণ বিস্কোৱা, তোলনি বিয়া আদি। ছোৱালীজনীয়ে প্ৰথম পুষ্পিতা হোৱাৰ সময়তে যি উৎসৱ অনুষ্ঠিত কৰা হয় তাক তোলনি বিয়া বুলি কোৱা হয় অৰ্থাৎ মাতৃত্ব লাভ কৰাৰ যোগ্যতা আৰ্জনৰ উৎসৱ। প্ৰথম ৰজো দৰ্শন হোৱাৰ লগে লগে ছোৱালীজনীক এটা আছুতীয়া কোঠালিৰ ভিতৰত থকাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিয়া হয়। গাওঁ অঞ্চলত মাটিতে বিচনা পাৰি, এটি বাতিত আঁৰৈ চাউল এবাতি দি তাতে এটি ডালিম থোৱা হয়। আগলতি কলপাতত চাকি এগটি জ্বলাই, ঘট এটিত পানী লৈ পূৰা গধূলি তিনিদিন ছোৱালী

জনীলৈ ঘটৰ পানী আমপাত বা তুলসী পাতেৰে চতিয়াই দিয়ে, আঁৰে চাউল চতিয়াই, চাকিৰ বা দিয়ে ইয়াক নামনি অসমত আগদিয়া বুলি কয়। কন্যাৰ মাক বা আন বান্ধৱীয়ে এই কাৰ্য কৰে। এই তিনিদিন কন্যাজনীক এটি আছুতীয়া কোঠালিত ৰখা হয় যাতে আন পুৰুষ বা চন্দ্ৰ-সূৰ্যৰ দৃষ্টি গোচৰ নহয়। ব্ৰতত থকা তিনি দিন কোনো সিদ্ধ খাদ্য নিদি অকল ফলমূল গাখীৰ আদি ভক্ষণ কৰোৱা হয়। পৰম্পৰা অনুসৰি এই তিনিদিন — “পুস্পিতা হোৱা কন্যাই সেন্দূৰ, অঞ্জনাৰি ব্যৱহাৰ কৰা, খেলা-ধূলা কৰা, সমাজ বা উৎসৱ আদিত যোগদান কৰা, বালা-অলংকাৰ পিন্ধা, চন্দ্ৰ-সূৰ্য দৰ্শন কৰা, গোক্ৰতেল ঘহা, ঘিউ, মৌ, গাখীৰ, পানীয় দ্ৰব্য, তামোলাদি খোৱা, অগ্নি স্পৰ্শ কৰা, নদী বা পুখুৰীত স্নান কৰা, দিনত শোৱা, খাটৰ ওপৰত শোৱা আৰু ৰোদন কৰা নিষিদ্ধ।” ১ (শৰ্মা, ব্ৰজনাথ — ব্যৱহাৰিক জ্যোতিষ কল্পদ্রুম, পৃ-৪৬৮)

অসমীয়া সংস্কৃতিত কন্যাকাল পোৱা সময়খিনিৰ গুৰুত্ব অধিক, এইখিনি সময়ৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কন্যাগৰাকীৰ ভৱিষ্যতৰ শুভ-অশুভ বহুখিনি নিৰ্ভৰ কৰে বুলি বিশ্বাস কৰা হয়। সেয়ে পিতৃ-মাতৃয়ে দৈৱজ্ঞ বা গণকৰ ওচৰলৈ গৈ কন্যাৰ শুভ-অশুভ যোগৰ বিচাৰ কৰে। ছোৱালীজনীয়ে কন্যাকাল পোৱাৰ সময়, বাৰ, তিথি, নক্ষত্ৰ আদি চাই দৈৱজ্ঞই কি কি ব্ৰত কিমান দিন পালন কৰিব লাগে তাৰ বিধান দিয়ে। ৰাতিপুৱাৰ ভাগত কন্যা পুস্পিতা হ'লে পদ্মিনী, দুপৰীয়া কালত হ'লে চিত্ৰিনী, আবেলি পৰত হ'লে শঙ্কিনী আৰু নিশাৰ ভাগত পুস্পিতা হ'লে হস্তিনী কন্যা বুলি কোৱা হয়। কন্যাকাল পোৱা সময়ত উপস্থিত থকা নক্ষত্ৰ অনুযায়ী কন্যাক সাত ভাগত ভাগ কৰা হয় যেনে — পতিহিতা, কান্তা, বেশ্যা, পতিহীনা, সুভগা, দুৰ্ভগা আৰু দুঃশীলা।

কোনো কোনো অঞ্চলত তিনি দিনৰ দিনা আঁঠে ভজাৰ ৰীতি প্ৰচলিত আছে। আঁঠে ফুটা লক্ষণ চাই ভৱিষ্যতে কন্যাই কেনেকুৱা সন্তানৰ মাতৃ হ'ব তাৰ অনুমান কৰা হয়। আঁঠে নুফুটিলে সন্তানহীনা, আঁঠেবোৰ গোট গোট হ'লে ল'ৰা সন্তান আৰু আঁঠেবোৰ পাঁহি মেলা হ'লে ছোৱালী সন্তানৰ মাতৃ হ'ব বুলি অনুমান কৰা হয়। অতীত কালত মহামাৰী, যুদ্ধ আদি কাৰণত সমাজত হঠাতে জনসংখ্যা কমি গৈছিল, সেইবাবে সন্তান জন্ম দি বংশ বৃদ্ধি কৰা কাৰ্যক বৰকৈ গুৰুত্ব দিয়া হৈছিল।

তিনিদিনৰ পাছত, কোনো কোনো অঞ্চলত সাতদিনৰ মূৰত কোঠালিৰ পৰা উলিয়াই এজোপা কলগছ পুতি তাৰ তলত কন্যাজনীক গা ধোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। কলপুলিটোক প্ৰতীকাত্মক ভাবে এগৰাকী দৰা ৰূপে কল্পনা কৰা হয়, সেয়ে গা ধোৱা কাৰ্য সম্পন্ন হোৱাৰ পাছত এই পুলিটো আনে নেদেখাকৈ বাৰীত এঠাইত ৰুই থোৱা হয়। যিসকলে বস্ত্ৰ দান কৰিব খোজে সেইসকলে এইখিনি সময়তে কন্যাজনীৰ মূৰত কাপোৰ উপহাৰ দিয়ে।

গা-পা ধুৱাই এটি কাপোৰৰ কণাই সাজি প্ৰতীকাত্মক সন্তান লাভ উৎসৱৰ আয়োজন কৰে। “সোণ, ৰূপ, পোৱাল, আদি ধাতুৰে গঢ়া এবিধ মালাৰ লগতে ডালিম, ডিমৰু, বা তিনিটা তামোল থোকেৰে সৈতে আনি তাত ৰঙা বা বগা ৰঙৰ এৱা সূতা মেৰিয়াই দিয়া হয়। নামনি অসমত এখনি চুৰি, আঁঠে পিঠাগুৰি আদিও ইয়াৰ লগতে থাকে। পাঁচডাল খৰিকা একেলগ কৰি এখন নতুন গামোচাৰে ইয়াৰ এটা টোপোলা বান্ধি লোৱা হয়। নামনি অসমত এই টোপোলাটো এটা জপাৰ ভিতৰত ৰাখি ওচৰ চুবুৰীয়া মিতিৰ-কুটুম্ব, বিশেষকৈ মোমায়েকৰ ঘৰত ৰখা হয়। ইয়াকে জপা থোৱা প্ৰথা বুলি জনা যায়। কনাইক সন্তানৰ প্ৰতীক হিচাপে গণ্য কৰা হয়।” ২.

(অসমৰ সংস্কৃতি কোষ, মুখ্য সম্পাদক, নাৰায়ণ দাস। পৃ-৩০৮) কন্যাক গা ধোৱাৰ পাচত কনাই ল'বলৈ দিয়া হয়। কনাই শব্দটো কানাই বা কৃষ্ণ শব্দৰ পৰা অহা বুলি কোৱা হয়। অৰ্থাৎ ভগৱান কৃষ্ণৰ নিচিনা সন্তান লাভ কৰিবলৈ সকলোৱে কামনা কৰে।

তোলনি বিয়া হৈ যোৱাৰ পাছত ব্ৰত পালনৰ ব্যৱস্থা থাকে। পতিহিতা, কান্তা আৰু সুভগা যোগত সাতদিন, পতিহীনা যোগত তিনিমাহ, দুৰ্ভগা যোগত বাৰ দিন, দুঃশীলা যোগত পঞ্চল্লিশ দিন আৰু বেশ্যা যোগ পালে পোন্ধৰ দিন ব্ৰত পালন কৰে। ব্ৰতৰ দিন কেইটাত দিনটো ফলমূল খায় আৰু সন্ধিয়া পৰত, জহা চাউলৰ ভাত, ঘি, সৈন্ধৱ লোণ, বেঙেনা, আলু আদি সিদ্ধ কৰি খায়। ৰাতিপুৱা কন্যাকাল পালে পদুমৰ পাতত, দুপৰীয়া হ'লে ভেটফুলৰ পাতত, আবেলি হ'লে ক্ষাৰ পাত্ৰ অৰ্থাৎ ক্ষাৰুৱা গুণযুক্ত মাটিৰ পাত্ৰ, আৰু নিশা কন্যাকাল পোৱা সকলে শিলৰ পাত্ৰত ভোজন কৰে যদিও এইবোৰৰ অভাৱত কলপাতত ভোজন কৰাৰ ৰীতি প্ৰচলিত আছে।

তোলনি বিয়াৰ দিনা জীয়াৰি, বোৱাৰী, আইতাক আদিয়ে গীত গাই, নাচি, ইজনীয়ে সিজনীৰ মুখত পিঠাগুৰি সানি দি বহুত ৰঙ ধেমালি কৰে।

নামনি অসমত ছোৱালীৰ মোমায়েকৰ ঘৰে এটি সঁফুৰা বা বটাত, নাইবা বেতেৰে সজা জপাত চাউল, তাতে এগছি চাকি, ডালিমৰ ফুল আদি লৈ আহে। কইনাৰ, কাপোৰ, তেল, আইনা, ফণি আদি প্ৰয়োজনীয় বস্তু থিনি লৈ আহে। অকলে নাহি আয়তীসকলক লগত লৈ সদলবলে গীত গাই গাই ছোৱালীৰ ঘৰলৈ আহে। এয়াই হ'ল জপা অনা। ফুলৰ মালাৰে সুসজ্জিত কৰা জপাটি এজনী অপুস্পিতা ছোৱালীক মূৰত লৈ আহিবলৈ দিয়া হয়। বাৰিষাৰ বতৰত অধিক দূৰত জপা ৰখাৰ ব্যৱস্থা নকৰি গাওঁৰ ভিতৰতে নাইবা ওচৰৰ গাওঁখনৰ পৰা জপা আনে। জপাৰ সৈতে অহা নামতীসকল আৰু গাওঁৰ মহিলাসকলে লগ হৈ ভোজভাত খায়। এই অনুষ্ঠানত পুৰুষৰ অংশগ্ৰহণ নিষেধ আছিল।

গাঁওৰ মাজে মাজে আহোতে আয়তীসকলে গায় —

জাপাৰ সৰু খাটি জাপা বান্ধে আতি

জাপা যাই নগৰ ছাটি

ও কিনু চাইছা ওলে ওলে ও

কান্ধত চেলেং লই। ও নীলো বক্চি ও.....

ও নীলো আমাৰ গাজি

ও নীলো যাবা লাগ্ছি

ও নীলো গাঁৱ হেলে ফেলে কই।।

অতীত কালত জপাৰ লগত মূল্যবান আ-অলংকাৰ আনোতে, হাবিতলীয়া বাট অতিক্ৰম কৰিব লগা হৈছিল, সেয়ে নিৰাপত্তা ৰক্ষাৰ প্ৰয়োজন হৈছিল। জপা চাবলৈ অহা ভিন গাঁৱৰ মানুহে জপাৰ ভিতৰত কি কি আনিছে বুলি সুধিলেও সঠিক উত্তৰ নিদিয়। সেয়েহে লগত নিৰাপত্তা ৰক্ষী লৈ অহাৰ উল্লেখ জপা অনাৰ গীতত পোৱা যায় —

ও নীলো সূতৰৰ ঘৰেৰে ও
ও নীলো চাচ বাতুলি ও
ও নীলো বুৰেনীৰ ঘৰোৰে মাকু।
ও নীলো ভয় নকৰিবা
ও নীলো হৈ চোতো গাজি
ও নীলো লগতে আনিছু ডাকু।।

নিজৰ আঢ্যবন্ত অৱস্থাৰ পৰিচয় দিবলৈ হয়তো এটাতকৈয়ো অধিক জপা অনা হৈছিল। আগৰ জপা, মাজৰ জপা আৰু পাছৰ জপা। সোণৰূপৰ অলংকাৰেৰে তিনিওটা জপা সজাই অনাটোৱেই গৌৰৱৰ কথা বুলি ভবা হৈছিল।

আগৰ জাপাত আনচু গাজি
মাজৰ জাপাত কি
আমাৰ গাজি যাবা লাগছি
সূৰ্যৰ সমান হৈ।
আগৰ জাপাত আনচু গাজি
তুহ্ন সুধিবাৰ কি
সণাই ৰূপাই কাচে আনচু
ৰাঙী সনা দি।
মাজৰ চতলত গাজিকে নথৈবা
চিলাই থাপ মাৰি নিবো।
চিলাই থাপ মাৰি মাদাৰত (মদাৰ গছ) তুলিবো
আইবেকে (আইতাকে) বিয়াকুল হবো।

স্ফটিকৰ মালা, সোণ-ৰূপৰ গহনা আদিৰে কন্যাকাল পোৱা ছোৱালীজনীক সজাই পৰাই তোলা হয়। ইয়াতো কৃষ্ণ, সত্যভামা আদি মহাকাব্যিক চৰিত্ৰসমূহৰ উল্লেখ বা উপমা পোৱা যায়। বিশেষকৈ কৃষ্ণৰ সৈতে বিয়া দিয়াৰ হেঁপাহ বহু সময়তে পৰিলক্ষিত হয়।

তৰগি বেগুধৰ
আমাৰ গাজি যাবা লাগছি
বৰগাঁৱৰ মণ্ডল।
পুখুৰীৰে পাৰে পাৰে খাগৰিৰে বেৰা
দলি মাৰি ফেলে দিলু ফটিকৰে মালা।
তাছং দিবো ফটিক মালা
আমি দিবো কি,

মণিৰ লগোত যতক যাবো
সত্যভামাৰ জী।।
সত্য ভামাৰ জীয়াৰী ভৈলা কন্যাকাল
ধৰি আনি মাধৱত বিয়া দিবা ভাল।
ছোৱালীক গা ধুৱাবলৈ নিওতে নামতীসকলে গায় —

লাল পদুৰ পাঁহি
ও চাৰি দিন লঘোণে মাইৰ মুখে নলোই হাঁহি।
লাল পদুৰ পাত,
ও চাৰি দিন লঘোণে মাইৰ মুখে নলোই মাত।
লাল পদুৰ গুটি
ও চাৰি দিন লঘোণে মাইৰ মাত নলোই ফুটি।
লাল পদুৰ শিয়া
ও চাৰি দিন লঘোণে মাই দিবা নৰে থিয়া।

ওৰে মাই পুৱাই হইছে গাজি
কাথিত থৈছে বান্ধি,
পিতাল চানি তোৰ মাএ
ৰাতি তুলুচি চান্দি।

মাইৰে চাদৰত বিলাতী ৰঙ
খুজি আনা বুলি কৰিছে খঙ
খুজিও আনা নাই মাগিও আনা নাই
ঘৰতে আছে
বুৱেনী মাএ বুই থইছি আগে।

কন্যাকাল পোৱা ছোৱালীজনীক গাজী বুলি সম্বোধন কৰা হয়, ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে নকৈ গজালি ওলোৱা শইচৰ দৰে।

আঢ্যৱন্ত ঘৰৰ পৰা জপা অনাৰ প্ৰস্তুতিৰ কথা তলৰ গীতটিত ফুটি ওলাইছে। কাইথোখে মানে হৈছে কায়স্থ পাৰা, সেইগাঁৱৰ আয়তীসকলে সোণ, ৰূপৰ অলংকাৰ লৈ ছোৱালী নোৱাবলৈ ওলাইছে। লোহাৰ শিকলি মাৰি যদিও সকলো আনিছে তাৰ লগত ধনুৰ্ভিদ্যাত নিপুণ ডেকা ল'ৰাও নিৰাপত্তা ৰক্ষী হিচাবে লগত লৈ আহিছে। চামৰ লৈ, ৰথত উঠি জপা অনাসকল ৰাজকীয় মৰ্যাদাৰে আহিছে। হয়তো এই চিত্ৰ কোনো ৰজাঘৰীয়া লোকৰ, সাধাৰণ মানুহৰ ইমান আৰম্ভকৈ জপা অনাৰ সামৰ্থ নাছিল।

সুৰ্গৰ ৰজতে, ওলেচি যতনে
জীৱ ধুৱাবৰ মনে।
লুৱাৰ টনেজৰী কাইথোথেৰ চলি
যাই ধেনুকাড় ধৰি, ৰাৱণে হৰিবো বুলি।
ও চামৰ চৰিয়া
কাইথোথেৰ জাপা যাই ৰথত উঠিয়া।
পৃথিৱী দলদপ কৰে,
গাজীৰ মূৰোৰ মালা ব'দ পাই লেৰেলা পৰে।
ছাঅ পাই মেলিলা পাই
আকাশে উৰাইলা পখি
এ হৰি জাপাৰে ভেমকে দেখি।
বেলি হৈলা চাৰি দণ্ড, চাকাই লাই চাই
ৰাখিবা নৰিলু জাপা আকাশে উৰাই।

সামৰণি :

ইয়াত উদ্ধৃত গীতখিনি নামনি অসমৰ বিশেষকৈ বজালী অঞ্চলত প্ৰচলিত। আহোম, কোচ, মুছলমান, ভূঞা আদি বহুতো শাসকৰ শাসন কালৰ স্মৃতিচিহ্ন এই অঞ্চলত এতিয়াও বিৰাজমান। সেইকাৰণে তোলনি বিয়াৰ জপা অনা গীতত এনেকুৱা ৰাজকীয় আয়োজনৰ চিত্ৰ পোৱা যায়। লগতে আছে সাধাৰণ মানুহৰ দৈনন্দিন জীৱন যাত্ৰা, জীৱন সংগ্ৰাম আদিৰ সুন্দৰ চিত্ৰ। বিশেষকৈ কৃষিজীৱি, প্ৰকৃতিৰ সৈতে বসবাস কৰা, নানা জীৱজন্তু, চৰাই চিৰিকতিৰ সৈতে আত্মীয়তাৰে জীয়াই থকা অসমীয়া গ্ৰাম্য সমাজখনৰ অনেক দিশ গীত সমূহত সংৰক্ষিত হৈছে। বিশিষ্ট লেখক গৱেষক শশী শৰ্মাৰ এষাৰ কথাৰে সামৰণি মাৰিব পাৰি—“লোক সাহিত্য লোক সমাজৰ সাহিত্য। লোক সাহিত্য, লোক সমাজে, লোকসমাজৰ কাৰণেই ৰচনা কৰে আৰু লোক সাহিত্যৰ মাজেদি লোক সমাজেই চিত্ৰিত হয়।” (শৰ্মা, শশী — অসমৰ লোক সাহিত্য, পৃ-২৯, ষ্টুডেণ্টচ ষ্টোৰচ)

গ্ৰন্থপঞ্জী :

১. শৰ্মা, ব্ৰজনাথ — ব্যৱহাৰিক জ্যোতিষ কল্পদ্রুম, পৃ-৪৬৮
২. দাস, নাৰায়ণ, মুখ্য সম্পাদক, অসমৰ সংস্কৃতি কোষ, পৃ-৩০৮
৩. শৰ্মা, শশী — অসমৰ লোক সাহিত্য, পৃ-২৯, ষ্টুডেণ্টচ ষ্টোৰচ

GITHA HARIHARAN'S THE THOUSAND FACES OF NIGHT, A WOMAN'S JOURNEY TO SELF-DISCOVERY

✍ SUMITRA DEVI CHETTRY

Asstt. Professor

Dept. of English, Narangi Anchalik Mahavidyalaya

Abstract :

Githa Hariharan ,an Indian author through her first novel *The Thousands Faces of Night* portrays the changing image of an Indian woman in the modern and the post modern era. Tradition, Transition and Modernity are the three phases which women in Hariharan's novels have to pass. Indian Society is traditional and caste-based and the author has brilliantly depicted the patriarch system and women's role in it. The novel tries to present the fact that whatever be the generation, background, educational status, the Indian women is always found to be falling back to century old customs for various reasons whatsoever. This novel is an exploration of the journey of the quest of self-identity, what can be referred as the inner life and spaces of the three women three protagonist .

Key-words :

Tradition, Transition, Modernity, Patriarch, Society, Self-identity.

Introduction :

Githa Hariharan's *The Thousand Faces of Night* presents the problems of Indian women, their identity. They are still there, where core basics of Indian mythology specifically, the lives of the three women, Devi, Sita and Mayamma are complimentary of their counterparts in the Indian Epics like Amba, Ganga and Gandhari had been left centuries back. This novel is written from a feminist perspective where myths are revisited , retold and rewritten from a female point of view.

Objective :

This paper is an attempt to study the portrayal of Indian women characters

and tracing their quest for self-discovery from ancient past to contemporary present. Women are still trying to prove their mental strength, their understanding, beliefs, that in no way, are inferior to men.

Methodology :

This study is based both on primary and secondary sources. The primary source is the work of the author. The secondary sources are collected from the various publications, references, reviews, Journals, Seminar papers, reviews, Lectures etc. and the paper is a descriptive analysis on the basis of the available information.

Discussion :

In *The Thousand Faces of Night*, Hariharan tries to portray the changing image of a woman in the modern and post-modern times. The tradition, transition and modernity are stages through which the women in Hariharan's novels pass through. Hariharan grew up on the tales and myths that is, so much a part of Indian culture which she has used to examine the issues that the contemporary women have or are facing. The novel is a journey of sufferings, humiliations, and alienation of women characters. It represents a variety of women characters ranging from mythological to real undergoing agony of desires and ambitions. These women are trying to remove the tag of 'ideal women' which is demanded of them as wives, mothers and daughters-in-law. Hariharan tries to establish the position of women in and otherwise male-dominated society through the Indian myths, *Ramayana*, *Mahabharata* and others to connect the contemporary real women to Amba, Ganga, Gandhari and others to name a few.

Hariharan has portrayed the patriarchal system of the Indian social system, which covers the three generations of women portrayed by Devi, Sita and Mayamma. She has vividly shown how, generations after women have to face the same predicament – despite having education and knowledge, she cannot change her fate and falls back to the century old customs to a some extent.

Devi is an American returned who returns to be reclaimed into old traditions. She has an arranged marriage with the pompous Mahesh. She does learn to be dutiful wife and learns her duty, pretending to be a good wife, pretending to love, entertaining her husband's family and friends. She has come to Madras (Chennai) with the memory of her black American lover. Devi is the central character and the protagonist but unlike her mother who is an ideal woman nor spiritually superior like her mother-in-law. Mayamma teaches Devi about the vital duty of a woman who has experienced abuses both from her mother-in-law and drunkard husband. She advises her, ability to endure is the key factor to any marriage. Sita too

endures a lot by sacrificing herself to fulfill the role of being a dutiful daughter, wife and mother.

Devi is like any other ordinary educated modern Indian woman who has desires and ambitions of her times. But once back in India, and undergoing arranged marriage she takes a controlled stature of a married woman. She makes no compromise with her biological and emotional needs. She is ready to reach adjustment with a sense of loss and live with her mother for which she refused offer of marriage from Dan, her African – American friend for she knew they were different in terms of their beliefs, culture and traditions. Devi is led to the altar of an arranged marriage. Mahesh, Devi's husband wants her to manage the house, look after his house and also entertain friends and relatives. For Mahesh, Education for women is not necessary, Devi tries ways to be with him and also understands he needs woman who obeys him without any question. Listening to her grandmother's mythological stories, Devi believed herself to be the incarnation of avenging deities. But marriage to Mahesh and his indifferent behavior ends her dream like life.

Devi's mother Sita is presented as a middle-aged woman . Her dark image casts a brightness to her home. She symbolizes sacrifice, silence and mute acceptance of realities of life. She loved playing the veena, when her father-in-law scolded her, she decided never to play veena ever again, Her story can be connected to Gandhari's story. When Gandhari learnt Dhitarashtra was blind , in anger she tore a black piece of cloth and covered her eyes . Her intention after her husband's death was providing the best for her daughter which she fulfilled. Sita is steeped deep into culture and music.

Mayamma the third female amongst the three ,had been married off at the age of twelve to a useless person who loved to gamble and she lived a miserable life with him. She was tortured and was always in tears. She had a son who turned out to be a total brute. She has no feeling of pain at the loss of her husband or son, just a deep sense of release from the hard way of life. Mayamma becomes a trusted companion for Mahesh's mother, Parvatamma. She turns out to be a good housekeeper, good cook and a governess as well. She works effortlessly for this family looking after their wellbeing. She becomes a good friend of Devi and consoles her during her estrangement with her husband Mahesh. Devi feels the touch of her grandmother in Mayamma. Mayamma also advises her on ethics and moral values as she had heard in the stories narrated by her grandmother.

The three women belong to different generations ,are different in terms of education and even the social circumstances. Mayamma , could not bear children

for several years because of which she faced physical torture from her husband and mother-in-law. Sita's troubles are mental while Devi's troubles are due to her husband's indifferent attitude.

These three women try to find their own identity in their own ways. They had expected a lot from their married life but they had to face a lot of unexpected disappointment. Devi, the protagonist struggles in realizing her modest ambition because of her father's sudden demise, rejection by her American lover Dan, emptiness at her in-law's home, absence of her husband, death of her father-in-law and her inability to issue children moves her to elope with Gopal. She destroys the thread of marriage bond where she found Gopal, an ideal companionship to revenge Mahesh. Sita's married life ends with the unexpected death of her husband Mahadevan. She gives good education to her daughter and also marries her off. She tries to find solace in music. As Devi travels back to her mother and hears her mother playing veena, she knows her mother will accept and respect her decision. Both the mother and daughter break the established tradition to find a way for their own happiness after shedding lots of tears, facing ordeals and insecurities of life. Githa Hariharan is adept in doing away with the sophistication and social inequality by preserving the status of women in whatever way she can. In *The Thousand faces of Night*, Hariharan presents a chain of events related to men and women, love and death, emotions as well as painful loneliness. She has used myth and folklore with the social status of women keeping within the boundaries of time, space and region.

The narrative of *The Thousand Faces of Night*, is basically of sufferings, humiliation and alienation of the women characters. The novel has put forward the temperament of both contemporary real as well as mythical women characters who find their way in her novels. The women are trying to fight the concept of 'ideal woman'-wives, mothers and daughters-in-law. Gita Hariharan has woven adeptly the patriarchal power structure of Indian society through the contemporary women. She has shown the position held by these women and totally deconstructs the ideas of gender, equality and identity through the narrative. She has finally used the images of women, both 'good' and 'bad' from *Mahabharata*, *Ramayana* and other Sanskrit stories. Her three characters – Devi, Sita and Mayamma are connected to the mythological characters of Amba, Ganga and Gandhari, though a huge gap of time (centuries) separates them but the fight is the same.

After Devi's return to home, she is bounded into the age old realm 'this fortress that shuts out the rest of the world.....a cocoon a secure womb.....and holds me fast to its thick, sticky walls'. Devi belongs to the third generation, connected to Sita her mother of the second and first through her grandmother

Mayamma. She realizes that her mother will arrange her Swayamvara as marriage is a traditional role of any woman in Indian set up. Devi is not interested to marry. She agrees because she does not want to hurt her mother. She also compares the relationship of her friends to their mothers; they quarreled, they kissed; with her own mother 'we certainly did not talk about love, for each other to anyone else'. Her grandmother fascinated her with stories of *Mahabharata* specially Nala Damayanti. These stories were not easy to decode, because of which comparisons were made, illusions discovered and a moral drawn out. She learnt through these stories that a woman avenges, can earn manhood through her penance. She believed she was the avenging incarnation of all the avenging deities.

Grandmother's another interesting story was of Gandhari who sacrificed her sight to Sita, Devi's mother, who has put aside music to perform traditional duties of wife, mother and daughter-in-law. She breaks her veena to idealize her role in a traditional Hindu home and her breaking of the veena can be seen as a revolt against male dominions, but later she breaks free from the past and takes control of her life, she not only resumes her love for veena but also shows courage and individuality.

Conclusion :

These stories make us aware of woman's pride, destiny and sacrifice. Indian women have always lived under the protection of husband or children and felt safe in these confined relationships. The author has used Baba and Devi's grandmother as mouthpieces to initiate Devi into the tradition of archetypal woman. Devi meanwhile looks for identity as well as dealing anxiety of not finding a 'home', a refuge. Through Devi, Hariharan shows how woman survives in male dominated society facing all sorts of discriminations but surviving above all odds with her inner strength. *The Thousand Faces of Night* explores the underworld faces of Indian women and reveals the author's unending fight for their rights and quest for self-identity in the present world.

Bibliography :

1. Hariharan, Githa. *The Thousand Faces of Night*, New Delhi : Penguin Books India (P) Ltd., 1992.
2. Bachi, Jasodha. *Indian Women: Myth and Reality* (edited volume) 1992.
3. Dhawan, R.K. ed. *Indian women Novelists*. Set II. New Delhi: Prestige Books. 1993.
4. Sundariselvi, J. Myth and Reality in Githa Hariharan's *The Thousand faces of Night*. Language in India www.languageinindia.com ISSN 1930-2940 18:2 February 2018.

নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়ত ছেনিটেৰী নেপকিন মেচিন স্থাপন

চানমাৰিৰ প্ৰতিবেদক, ১৬ ছেপ্টেম্বৰ : নাৰেংগী আঞ্চলিক মহাবিদ্যালয়ৰ মহিলা কোষৰ সহযোগত মহাবিদ্যালয়খনত সোমবাৰে দুটা ছেনিটেৰী নেপকিন ইনচিমেণ্টেৰ মেচিনৰ উদ্বোধন কৰা হয়। উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত মহাবিদ্যালয়খনৰ মহিলা কৰ্মচাৰী তথা শিক্ষয়িত্ৰী-ছাত্ৰীসকলে ইয়াৰ ব্যৱহাৰ আৰু উপযোগিতাৰ বিষয়ে শিকি লয়। অনুষ্ঠানৰ আৰম্ভণিতে মহাবিদ্যালয়খনৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ বীতা দত্ত হাজৰিকাই মহিলাসকলে স্বাস্থ্য সম্পৰ্কে ল'ব লগা সতৰ্কতাৰ বিষয়ে বক্তব্য আগবঢ়ায়।